

Stichting NewMoB
T.a.v.
Bijlweg 6
8219 PE LELYSTAD

Onderwerp
Besluit Woo-verzoek aanwijzingsbesluiten
Natura 2000-gebieden Zeeland

Zaaknummer
362512

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 12 oktober 2023

Geachte heer,

Op 23 augustus 2023 heeft u de Provincie Zeeland gevraagd om informatie over - kort gezegd - alle correspondentie inzake inventarisatie van flora en fauna inzake de aanwijzingsbesluiten van de in Zeeland voorkomende Natura 2000-gebieden (meer specifiek: de correspondentie tussen de provincies en de terreinbeherende organisaties (tbo's) en eventueel hun voortouwnemers (de (ecologische) adviesbureaus).

Uw vraag om informatie valt onder artikel 4.1 van de Wet open overheid (Woo). Wij hebben de ontvangst van uw Woo-verzoek op 31 augustus 2023 bevestigd. In overleg met u (en Provincie Noord-Holland) is afgesproken dat uiterlijk binnen vier tot zes weken vanaf 27 september 2023 een besluit zal worden genomen.

Hierbij ontvangt u het besluit op uw Woo-verzoek. Wij hebben documenten gevonden die over het onderwerp van uw Woo-verzoek gaan en hebben besloten de informatie (deels) openbaar te maken. In deze brief geven wij uitleg over dit besluit.

Inventarisatie

Wij hebben binnen de systemen van Gedeputeerde Staten gezocht naar documenten die over het onderwerp van uw Woo-verzoek gaan. Er is gezocht tot 31 augustus 2023. Dit is de datum waarop wij uw Woo-verzoek hebben ontvangen. Er is gezocht op de zoektermen Aanwijzing Natura 2000-gebieden, begrenzing, aanwijzingsproces en zienswijze. We hebben de volgende documenten zeventien gevonden:

- 1 Antwoord op Prov ZE - reactie op 95% versies groep 7
- 2 FW 99% versies Aanwijzingen N2000 Zeeland
- 3 FW begrenzing Kop van Schouwen
- 4 FW Begrenzing krekens ZVL

- 5 FW Versturen 99% versies Zeeland
- 6 RE Aanwijzing Groote Gat Zeeuws Vlaanderen
- 7 RE grenzen natuurgebied Park Loverendale Manteling Domburg
- 8 RE Haven Bruinisse
- 9 Reactie Provincie Zeeland 95% versies groep 7
- 10 Wijzigingen begrenzing Groote Gat
- 11 Beschouwingen mbt ingebrachte zienswijzen N2000 gebieden 3e tranche
- 12 motie PS heroverweging ontwerpbesluit aanwijzing Westerschelde N2000
- 13 definitieve aanwijzingen N2000-gebieden Wester- en Oosterschelde
- 14 Zienswijzen mbt ontwerpbesluiten Zwin & Kievittepolder en Grevelingen als N2000-gebieden.
- 15 Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR)
- 16 Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR) (informer PS)
- 17 voortgang implementatie N2000 (informer PS)

Overwegingen

De door ons gevonden documenten zijn beoordeeld of deze openbaar gemaakt kunnen worden. Wij hebben het algemeen belang van openbaarheid van informatie afgewogen tegen de belangen die in de artikelen 5.1 en 5.2 van de Woo staan. Bij deze beoordeling is gekeken of een van deze belangen zwaarder weegt dan openbaarheid.

Grenzen aan openbaarheid

Wij maken de documenten gedeeltelijk openbaar. Wij hebben informatie onleesbaar gemaakt omdat de informatie valt onder een uitzonderingsgrond uit hoofdstuk 5 van de Woo.

Die uitzonderingsgrond leggen wij hieronder verder uit. De informatie die onder die uitzonderingsgrond valt is onleesbaar gemaakt en wordt in de documenten aangeduid met de letter J.

J. De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (art. 5.1, lid 2e Woo)

Informatie wordt niet verstrekt als de persoonlijke levenssfeer van één of meer natuurlijke personen in het geding is en de eerbiediging daarvan zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid, tenzij de betrokken persoon instemt met openbaarmaking. Deze uitzonderingsgrond slaat op persoonsgegevens die (indirect) te herleiden zijn tot een individu, zoals namen, e-mailadressen, telefoonnummers en functienamen.

Openbaarmaking

Dit besluit en de openbaar gemaakte documenten plaatsen wij geanonimiseerd (zonder persoonsgegevens) op www.zeeland.nl/loket/woo-verzoek.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,
Namens deze,

ir. C.W. van Rabenswaaij
Programmamanager Landelijk gebied, natuur en landbouw

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Bijlagen: 2

- Inventarisatielijst
- Documenten:
 - 1 Antwoord op Prov ZE - reactie op 95% versies groep 7
 - 2 FW 99% versies Aanwijzingen N2000 Zeeland
 - 3 FW begrenzing Kop van Schouwen
 - 4 FW Begrenzing kreken ZVL
 - 5 FW Versturen 99% versies Zeeland
 - 6 RE Aanwijzing Groote Gat Zeeuws Vlaanderen
 - 7 RE grenzen natuurgebied Park Loverendale Manteling Domburg
 - 8 RE Haven Bruinisse
 - 9 Reactie Provincie Zeeland 95% versies groep 7
 - 10 Wijzigingen begrenzing Groote Gat
 - 11 Beschouwingen mbt ingebrachte zienswijzen N2000 gebieden 3e tranche
 - 12 motie PS heroverweging ontwerpbesluit aanwijzing Westerschelde N2000
 - 13 definitieve aanwijzingen N2000-gebieden Wester- en Oosterschelde
 - 14 Zienswijzen mbt ontwerpbesluiten Zwin & Kievittepolder en Grevelingen als N2000-gebieden.
 - 15 Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR)
 - 16 Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR) (informerende PS)
 - 17 voortgang implementatie N2000 (informerende PS)

Bezwaar

Belanghebbenden kunnen schriftelijk bezwaar maken tegen dit besluit bij:
Gedeputeerde Staten van Zeeland, t.a.v. de secretaris van de commissie voor bezwaarschriften,
Postbus 6001, 4330 LA Middelburg.

In het bezwaarschrift neemt u ten minste op uw naam en adres, de dagtekening van het bezwaarschrift, tegen welk besluit u bezwaar maakt en waarom. Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend.
U moet het bezwaarschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de inzendtermijn kan ertoe leiden dat met uw bezwaren geen rekening wordt gehouden.

Als u overweegt bezwaar te maken, kunt u een informatiefolder aanvragen op telefoonnummer 0118-631000. U kunt de informatie ook downloaden via <https://www.zeeland.nl/bezwaar-maken>

Wij wijzen u erop dat het bezwaar niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Antwoord op Prov ZE - reactie op 95% versies groep 7
Datum: donderdag 26 mei 2011 12:44:50

Commentaar Provincie Zeeland op de 95% versies groep 7
4 november 2010

Hierbij de reactie van de Provincie Zeeland op de 95% versies groep 7. Op alle punten wordt actie verlangd behalve waar uitdrukkelijk wordt aangegeven dat het een opmerking betreft. Alle andere wijzingen in de 95% versies ten opzichte van het ontwerp besluit zijn akkoord bevonden (b.v. toevoeging Smient (A50) in Yerseke en Kapelse Moer) en zijn hier niet verder opgenomen.

Kop van Schouwen

H1330 Schorren en zilte graslanden

Uit de nieuwe habitatype kaart (2010) blijkt dit habitatype niet voor te komen op de Kop van Schouwen. Kan verwijderd worden. Zie bijgevoegd concept habitatkaart.

Op pagina 4 bij Waarden: kan het eerste bolletje dus ook verwijderd worden.

Reactie AWB: Het type is verwijderd op basis van de zienswijze en onderbouwing met de recente habitatkaart.

H2130 Grijze duinen

Term "verdroogde" vroongronden vervangen door "verruigde" vroongronden. Deze gronden waren in het verleden verdroogd maar inmiddels zijn er al veel maatregelen genomen om de waterhuishouding van het gebied te optimaliseren. Aan de waterhuishouding is nog maar weinig te verbeteren (maatregelen als plaggen en intensiveren van beheer liggen hier meer voor de hand).

Reactie AWB: Tekst is aangepast.

H2140 Duinheide met kraaihei

Uit de nieuwe habitatkaart (zie bijgevoegd) van de Kop van Schouwen blijkt dat het habitatype 2140 voorkomt. Voorstel tekst:

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit

Toelichting: Duinheide met kraaiheide komt landelijke gezien alleen in het noorden van het land voor. Het betreft hier een oppervlak van 2600 m2 van matige kwaliteit.

Op pagina 4 bij Waarden toevoegen:

Duinheide met kraaiheide (H2140): in aanvulling op het ontwerpbesluit(2007) is het gebied ook aangewezen voor duinheide met kraaiheide. Dit type komt voor in het gebied de Maire bij Nieuw Haamstede en camping Duinhoeve.

Reactie AWB: Niet aangepast. Onduidelijk was of het H2140A of H2140B betrof.

Navraag door [REDACTED] leverde een gedetailleerde vegetatieopname, die bij nader inzien niet kwalificeerde als H2140 wegens het ontbreken van kraaiheide. Het kwalificeert wel enigszins als H2130B, maar dat komt in het gebied al voor, zodat er geen veranderingen zijn van het huidige aanwijzingsbesluit.

H2190 Vochtige duinvalleien

In de eerste zin na "Door verdroging" toevoegen: "in het verleden en de verdergaande

successie".

Reactie AWB: Tekst is aangepast.

Op pagina 5 3.3 Begrenzing en oppervlakte, eerste bolletje toevoegen:
", met uitzondering van recreatie-eenheden in de Duinpolder (omgeving Strandweg, Badweg en Vliegveld nabij Nieuw Haamstede), hier is de exclaveringsformule niet van toepassing".

Reactie AWB: als volgt aangepast in paragraaf 3.3:

In afwijking van de algemene exclaveringsformule opgenomen in paragraaf 3.4 geldt het volgende:

De exclaveringsformule is niet van toepassing voor zover het bermen van wegen door en langs het duingebied betreft die omgeven worden door duinhabitats. Gebruik en beheer als wegberm staan hier het voorkomen van dergelijke duinhabitats niet in de weg.

De exclaveringsformule is niet van toepassing voor de recreatie-eenheden in de omgeving Strandweg, Badweg en het Vliegveld nabij Nieuw-Haamstede, onderdeel van het voormalige staats- of beschermd natuurmonument Kop van Schouwen I en II. Dit omdat deze gronden natuurwaarden herbergen die kwalificeren als habitatype of onlosmakelijk onderdeel uitmaken van het leefgebied voor beschermde soorten.

Teruglegging op kadastrale grenzen heeft in het aan ons toegezonden digitale bestand nog niet plaatsgevonden. Bij het aangeven van de wijzigingen zijn wij er vanuit gegaan dat deze aanpassingen nog doorgevoerd worden. Verdere wijzigingen in begrenzing zijn aangegeven op een kaart die met de post is toegestuurd maar zijn ook terug te vinden in het bijgevoegde digitale bestand (shapes met voorgestelde aanpassingen). In het algemeen is het verzoek van de provincie Zeeland om de kadastrale grenzen zo veel mogelijk te volgen maar bijzondere aandacht verdienen de grenzen die in de toegezonden / bijgevoegde kaarten zijn aangegeven.

Reactie AWB: Is inmiddels gebeurd en op kaart verwerkt.

Er blijkt wel een andere interpretatie van de ligging van NBwet grenzen door de prov tov van EL&I.

Begrenzing wijziging bij Brouwersdam. Vraag: Is dit het stuk wat uit de begrenzing van de Voordelta is gehaald? Opmerking: dit stuk is niet gekarteerd omdat het niet in de begrenzing zat. We gaan er van uit dat het H2120 Witte duin betreft maar dit zal nog bevestigd moeten worden.

Reactie AWB: dit stuk is afkomstig uit de begrenzing van de VR-gebied Voordelta. Dit is nu op basis van verschillende lufo's gedaan zal dus nog moeten worden gecheckt in het veld.

Manteling van Walcheren

H2120 Witte duinen

In de toelichting verwijderden de term: "kwelders". Er is hier geen sprake van kwelders.

Reactie AWB: Tekst is aangepast.

H2180 Duinbossen

Toevoegen: Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype H2130 grijze duinen, *kalkarm* (H2180B) is toegestaan.

Reactie AWB: opmerking is niet gehonoreerd. Er is op de nieuwe kartering (2010) ruim voldoende "cement" (niet kwalificerend habitat) op geschikte plaatsen om H2130C uit te breiden zonder achteruitgang van H2180B.

H2190 Vochtige duinvalleien

Uit een recente habitatkartering blijkt dat ook H2190C vochtig duinvallei ontkalkt voorkomt in de Manteling van Walcheren. Voorstel opnemen met zelfde doel als de andere subtypen H2190 (behoud oppervlakte en kwaliteit). Het betreft hier een oppervlak van meer dan 80.000 m² van goede kwaliteit.

Op pagina 3, Waarden: laatste bolletje toevoegen volgende tekst eerste zin na duinvalleien.: "*ontkalkt* (H2190C) en " *hoge moerasplanten* (H2190D). Deze subtypen blijken ..

Reactie AWB: Beide punten zijn opgevolgd.

Teruglegging op kadastrale grenzen heeft in het aan ons toegezonden digitale bestand nog niet plaatsgevonden. Bij het aangeven van de wijzigingen zijn wij er vanuit gegaan dat deze aanpassingen nog doorgevoerd worden. Verdere wijzigingen in begrenzing zijn aangegeven op een kaart die met de post is toegestuurd maar zijn ook terug te vinden in het bijgevoegde digitale bestand (shapes met voorgestelde aanpassingen). In het algemeen is het verzoek van de provincie Zeeland om de kadastrale grenzen zo veel mogelijk te volgen maar bijzondere aandacht verdienen de grenzen die in de toegezonden / bijgevoegde kaarten zijn aangegeven.

Reactie AWB: Is inmiddels gebeurd en op kaart verwerkt.

Er blijkt wel een andere interpretatie van de ligging van NBwet grenzen door de prov tov van EL&I.

-

Yerseke en Kapelse Moer

Teruglegging op kadastrale grenzen heeft in het aan ons toegezonden digitale bestand nog niet plaatsgevonden. Wij gaan er van uit dat deze aanpassingen nog doorgevoerd worden. In het algemeen is het verzoek van de provincie Zeeland om de kadastrale grenzen zo veel mogelijk te volgen.

Reactie AWB: Is reeds gebeurd

-

Bijzondere aandacht graag voor het reeds eerder ingediende verzoek om de wegen uit de begrenzing te halen.

Reactie AWB: Deze zijn tekstueel geëxclaveerd.

-

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: FW: 99% versies Aanwijzingen N2000 Zeeland
Datum: dinsdag 22 november 2011 08:54:29
Bijlagen: [Overzicht verschillen 99%versie tov 95%versie- Zeeland.xls](#)

Bij deze een tabel met de verschillen tussen 95% en 99% versies. Voor KvS staat H1330A niet in 99%AWB maar ik geloof wel in ontwerp. Staat ook op habitatkaart. Dat viel me meteen op omdat het actueel is maar we moeten voor alle gebieden dit even nalopen. De complete versies stuur ik apart door.

Ik heb de kaarten van de begrenzing opgevraagd. Zet ik ook door zodra ze binnen zijn.

Groet, [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted], ir. [redacted] [mailto:[redacted]@minlnv.nl]
Verzonden: maandag 21 november 2011 15:28
Aan: [redacted]
CC: [redacted] drs. [redacted], [redacted] ir. [redacted]
Onderwerp: RE: 99% versies Aanwijzingen N2000 Zeeland

En een overzicht met verschillen tussen de 95%- en 99%-versies.....

<<Overzicht verschillen 99%versie tov 95%versie- Zeeland.xls>> Groeten,

[redacted]

>
> **Van:** [redacted], ir. [redacted]
> **Verzonden:** maandag 21 november 2011 14:35
> **Aan:** [redacted]@zeeland.nl; [redacted]
> **CC:** [redacted] drs. [redacted], [redacted] ir. [redacted]
> **Onderwerp:** FW: 99% versies Aanwijzingen N2000 Zeeland
>
> Beste [redacted] en [redacted]
>
> Bijgevoegd treffen jullie de 99% versies van aanwijzingsbesluiten in Zeeland. Het gaat om gebieden waarvan het definitieve aanwijzingsbesluit nu zover is voorbereid dat een laatste ambtelijke afstemming aan de orde is. Ik verwijs kortheidshalve naar de brief van staatssecretaris Bleker aan uw provincie van 10 november. Daarin is bijvoorbeeld aangegeven dat de complementaire doelen in deze aanwijzingsbesluiten zijn geschrapt.
>
> Graag ontvang ik jullie opmerkingen uiterlijk voor 1 december zodat eventuele knelpunten begin december kunnen worden weggenomen. Net als in 2010 zal voorafgaand aan publicatie van de definitieve aanwijzingsbesluiten afstemming plaatsvinden tussen de Regiodirecteur van EL&I en de verantwoordelijke Gedeputeerde. Verwacht wordt dat deze afstemming in week 49 (5-10 december) kan plaatsvinden.
>
> In de teksten staat ook wat er eventueel ten aanzien van de begrenzing van het gebied wijzigt. De kaarten heb ik niet bijgevoegd; deze zijn te omvangrijk om via de mail te versturen. Als jullie echt de kaarten van één of meerdere gebieden willen hebben, moet je even laten weten. Dat zal dan via een speciale constructie moeten van up- en downloaden via een externe site.
>
> Groeten,
>
> [redacted]
>
>
>
> << Bestand: N2K123_DB HVN Zwin & Kievittepolder_99% versie.pdf>> <<

> Bestand: N2K116_DB HN Kop van Schouwen_99%-versie.pdf>> << Bestand:
> N2K117_DB HN Manteling van Walcheren_99%-versie.pdf>> << Bestand:
> N2K115_DB HVW Grevelingen_99%-versie.pdf>>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: FW: begrenzing Kop van Schouwen
Datum: dinsdag 18 september 2012 16:58:39
Bijlagen: [116 KvS WTS F546&513.pdf](#)

Lees de reactie van [redacted] Zal ik die ook zo doorsturen naar de gemeente?

Groeten [redacted]

[redacted] ing. [redacted]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
Provincie Zeeland, afdeling Water en Natuur
tel: (0118) [redacted]
fax: (0118) [redacted]
e-mail: [redacted]@zeeland.nl
[redacted]

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

Van: [redacted] drs. [redacted] [mailto:[redacted]@mineleni.nl]
Verzonden: dinsdag 18 september 2012 15:43
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: begrenzing Kop van Schouwen

Hoi [redacted]

Ben erin gedoken: je hebt gelijk met de constatering dat beide percelen geen deel uitmaken van het BN zoals dat in 1978 is aangewezen. Ze maken echter wel deel uit van het in 2003 aangemelde Habitatrichtlijngebied (zie kaart, groen geblokte klijn = HR 2003). En kennelijk niet zonder reden want op de habitattypenkaart maken de stroken deel uit van duinbossen (H2180C). Dat betekent dat alleen de status zou moeten worden aangepast (HR-BN naar HR).

Groeten, [redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@zeeland.nl]
Verzonden: donderdag 13 september 2012 10:00
Aan: [redacted] drs. [redacted]
Onderwerp: begrenzing Kop van Schouwen

Hoi [redacted]

Voor de verandering heb ik weer een verzoek voor het aanpassen van de begrenzing bij de Kop van Schouwen.

De gemeente is bezig met het bestemmingsplan en loopt zo tegen wat bijzonderheden aan. In dit geval gaat het om twee percelen nabij campings Groenewoud /In de Boogerd (iets ten zuiden van het zweefvliegveld - Nieuw-Haamstede)

Het gaat om WTS F 546 en WTS F 513 deze staan aangemerkt als voormalig beschermd natuurmonument maar deze waren in de oude aanwijzing niet opgenomen.

Het verzoek is dan ook om deze er weer uit te halen zoals oorspronkelijk was.

Kan dit nog meegenomen worden?

Groeten [redacted]

[redacted] ing. [redacted]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
Provincie Zeeland, afdeling Water en Natuur
tel: (0118) [redacted]
fax: (0118) [redacted]
e-mail: [redacted]@zeeland.nl
[redacted]

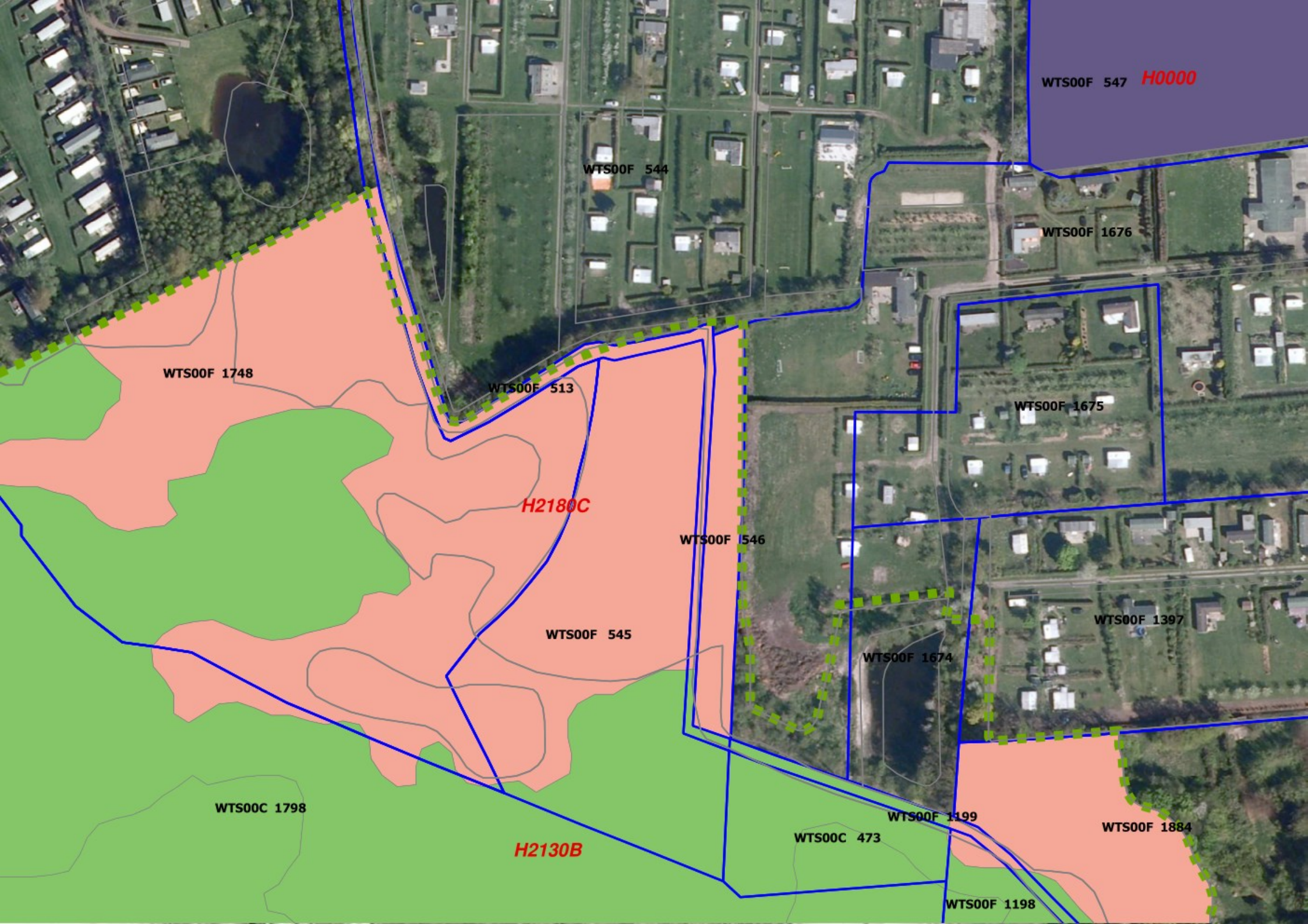
Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

WTS00F 547 *H0000*

WTS00F 544

WTS00F 1676

WTS00F 1748

WTS00F 513

WTS00F 1675

H2180C

WTS00F 546

WTS00F 545

WTS00F 1397

WTS00F 1674

WTS00C 1798

H2130B

WTS00F 1199

WTS00C 473

WTS00F 1884

WTS00F 1198

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Begrenzing kreken ZVL
Datum: dinsdag 18 mei 2010 16:05:00

Hoi [REDACTED]

Helaas heb ik nog niet met [REDACTED] kunnen overleggen maar ben met behulp van andere collega's toch aardig uit je vragen gekomen.

Even al je vragen op een rij:

Canisvlietse Kreek

- * Bedrijfsgebouw van de gemeente in de nw-hoek exclaveren conform bestemmingsplan (twee kadastrale percelen)? [Ja, één perceel is van de gemeente de ander van een particulier. De bestemming is bedrijventerrein.](#)
- * Woning in ZO-hoek: gehele perceel eruit (woning en tuin volgens bestemmingsplan)? [Ja](#)
- * Verder nog wat randjes die eraf kunnen, [zodat ze aansluiten op kadastergrens neem ik aan, prima](#)
- * Geen specifieke verzoeken om bepaalde percelen eruit te halen.
- * Wel generiek bezwaar van LTO cs: geen landbouwgronden. Na de aanmelding niets toegevoegd: is er enige inhoudelijke aanleiding om er landbouwpercelen af te halen (dat moet dan wel evident zijn want anders wil de rest ook)? [Wij hebben hier zelf ook al eens naar gekeken. Maar kwamen tot de conclusie dat je dan consequent moet zijn en alle landbouw er uit moet halen. Zou je dat doen dan hou je hele rare gebieden over \(geldt voor alle drie de kreken\). Waarmee wij hebben gedacht dat het toch beter is om het zo te laten.](#)

Vogelkreek

- * Nog geen controle met bestemmingsplan kunnen doen (site van gemeente Hulst antwoordt niet). Dit betreft eigenlijk alleen perceel P17 (rechtsboven in de zuidelijke uitstulping). [Dit perceel heeft een woonbestemming \(zoals ik in mijn vorige mail aangaf\). Hebben deze mensen ook bezwaar gemaakt? Aangezien kruipend moerasscherm even verderop op de oever voorkomt \(op het perceel er naast\) denk ik wel dat we de oever van het perceel binnen de aanwijzing moeten houden.](#)
- * Wel wat randjes die eraf kunnen [en er bij?](#)
- * De aanmeldingsgrens = ongeveer ontwerp grens
- * Eén specifiek verzoek om een perceel eruit te halen (P3, Krieckaert). Dat betreft een van de bouwlandpercelen aan de noordkant van de kreek. Als die eruit gaat dan moet dat ook voor de aangrenzende bouwlandpercelen aan de noordkant. Is in het kader van het beheerplan al over het belang van deze percelen nagedacht?
- * Ook generiek bezwaar van LTO cs: geen landbouwgronden, maar daar kunnen we verder niets mee tenzij duidelijk is dat de begrenzing veel te ruim is getrokken. [Hier geldt hetzelfde verhaal als ik bij Canisvliet aangaf. Dus toch maar er in laten voor een eenduidige begrenzing van de kreek.](#)

Groote Gat

- * De woning aan de noordkant is in het bestemmingsplan wat ruimer aangeduid. Heb jullie daar een lijn van in GIS? [Ik heb niet direct iets paraat. Kan nagaan of we voor het \(voorontwerp\) bestemmingsplan van het buitengebied een GML bestand hebben gehad. Maar misschien kan je deze beter bij de gemeente opvragen. Een kaart uit het voorontwerp bestemmingsplan in PDF heb ik eventueel wel.](#)
- * Ook wat randjes die eraf kunnen
- * Er is kritiek op de oostwaartse uitbreiding van het gebied na de aanmelding: zou niet van belang zijn of kunnen worden omdat de weg een hydrologische scheiding vormt. Klopt dat, het was een suggestie van Zld om dat stuk toe te voegen (verworven ZL). Natuurdoeltypen zijn wel gelijk. [Onder de weg ligt een duiker. Dus hydrologisch gescheiden is het niet. Er is volgens mij een natuuronwikkelingsplan geweest voor dit stuk en het perceel aan de zuid kan het het Zeeuwse landschap. Voor kruipend moerasscherm zijn de oevers waarschijnlijk te stijl maar groote gat kent ook nog andere habitattypen die er mogelijk wel kunnen groeien.](#)
- * Bezwaar tegen opname van beide particuliere agrarische percelen (O806 en 816). Is in het

kader van het beheerplan al over het belang van deze percelen nagedacht? Hier geldt hetzelfde verhaal als ik bij Canisvliet aangaf. Dus toch maar er in laten voor een eenduidige begrenzing van de kreek.

* Ook generiek bezwaar van LTO cs: geen landbouwgronden, maar daar kunnen we verder niets mee tenzij duidelijk is dat de begrenzing veel te ruim is getrokken.

Een heleboel nog onduidelijk, dus zwaar mogelijk graag advies of is er al concept-beheerplan beschikbaar waar argumenten uit geput kunnen worden?

Er leven bij ons ook vragen over de gebiedsdoelen voor kruipend moerasscherm die afwijken van het landelijke doel. Is er een collega die daarover benaderd kan worden, ook ter afstemming op het beheerplanproces?

Voor de drie krekken is nog geen definitief concept gereed maar er is een concept dat momenteel bij de terreinbeheerders (SBB en HZL) in de interne toets zit. [redacted] kan je hier meer over vertellen. (mocht [redacted] niet op kantoor zijn dan kan je [redacted] het beste even mailen).

Mochten er nog vragen onbeantwoord zijn of nieuwe vragen, dan hoor ik het graag.

Groeten [redacted]

[redacted]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
Provincie Zeeland, afdeling Water en Natuur
tel: (0118) [redacted]
fax: (0118) [redacted]
e-mail: [redacted]@zeeland.nl
(afwezig op woensdag)

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 10 mei 2010 15:56
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Begrenzing krekken ZVL

Hoi [redacted]

De meeste vragen kan ik je nog geen antwoord geven.

Voor de woning en het strandpaviljoen zal ik het bestemmingsplan nog even opzoeken om te kijken hoe ruim de begrenzing hierin is opgenomen. Digitaal heb ik die niet. Eventueel kan ik wel een shape geven met de woning (in Zwin) aan de hand van de luchtfoto.

De strandtent denk ik dat we die vergelijkbaar met de Voordelta moeten doen. Deze op kaart exclaveren kan wel eens lastig zijn omdat ze soms verschoven moeten worden.

Je gaf aan niet te beschikken over het bestemmingsplan van Hulst. Bij de woning in de Vogelkreek heeft het hele perceel P17 een woonbestemming met maximaal 1 woning. Ik vraag me alleen af of je het hele perceel er uit moet halen of dat je een deel van de oever er in laat.

Volgende week zal ik antwoord geven op al je vragen.

Groeten [redacted]

[J]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap Provincie Zeeland, afdeling Water en Natuur
tel: (0118) [J]
fax: (0118) [J]
e-mail: [J]@zeeland.nl
[J]

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [J] [mailto:[J]@minlnv.nl]
Verzonden: maandag 3 mei 2010 12:54
Aan: [J]
Onderwerp: RE: Begrenzing kreken ZVL

[J]

Zou het kunnen in de derde week van mei, in de week nadat [J] terug is?
Dan ga ik in de tussentijd met Zwin aan de gang.
Wel alvast een verzoek: heb jij een shapefile om de woning in perceel L897 (thv K351) te kunnen uitsluiten?
En hoe om te gaan met de strandtent in L1305?

[J]

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [J] [mailto:[J]@zeeland.nl]
Verzonden: maandag 3 mei 2010 12:09
Aan: [J]
CC: [J]
Onderwerp: RE: Begrenzing kreken ZVL

[J]

Wanneer wil je hierop antwoord hebben? Ik zal vast een en ander nazoeken maar wil even met [J] overleggen.
Met vragen over afstemming met het beheerplan kan je ook het beste bij [J] terecht. [J] is projectleider beheerplannen bij ons. Volgens mij moet je [J] ondertussen wel kennen ([J]@zeeland.nl, 0118-[J])
[J] is tot 17 mei met verlof.

Met vriendelijke groet,

[J]

[J]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap Provincie Zeeland, afdeling Water en Natuur
tel: (0118) [J]
fax: (0118) [J]
e-mail: [J]@zeeland.nl
[J]

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minlnv.nl]
Verzonden: donderdag 29 april 2010 17:49
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Begrenzing kreken ZVL

Ik heb aan de hand van zienswijzen op je verzoek alvast gekeken naar de begrenzing van de kreken in Zeeuws-Vlaanderen met de volgende vraagpunten/ opmerkingen (bestemmingsplan = versie op Internet, kan ook voorontwerp/ ontwerp zijn):

Canisvlietse Kreek

- * Bedrijfsgebouw van de gemeente in de nw-hoek exclaveren conform bestemmingsplan (twee kadastrale percelen)?
- * Woning in ZO-hoek: gehele perceel eruit (woning en tuin volgens bestemmingsplan)?
- * Verder nog wat randjes die eraf kunnen
- * Geen specifieke verzoeken om bepaalde percelen eruit te halen
- * Wel generiek bezwaar van LTO cs: geen landbouwgronden. Na de aanmelding niets toegevoegd: is er enige inhoudelijke aanleiding om er landbouwpercelen af te halen (dat moet dan wel evident zijn want anders wil de rest ook)?

Vogelkreek

- * Nog geen controle met bestemmingsplan kunnen doen (site van gemeente Hulst antwoordt niet). Dit betreft eigenlijk alleen perceel P17 (rechtsboven in de zuidelijke uitstulping)
- * Wel wat randjes die eraf kunnen
- * De aanmeldingsgrens = ongeveer ontwerp grens
- * Eén specifiek verzoek om een perceel eruit te halen (P3, Krieckaert). Dat betreft een van de bouwlandpercelen aan de noordkant van de kreek. Als die eruit gaat dan moet dat ook voor de aangrenzende bouwlandpercelen aan de noordkant. Is in het kader van het beheerplan al over het belang van deze percelen nagedacht?
- * Ook generiek bezwaar van LTO cs: geen landbouwgronden, maar daar kunnen we verder niets mee tenzij duidelijk is dat de begrenzing veel te ruim is getrokken.

Groote Gat

- * De woning aan de noordkant is in het bestemmingsplan wat ruimer aangeduid. Heb jullie daar een lijn van in GIS?
- * Ook wat randjes die eraf kunnen
- * Er is kritiek op de oostwaartse uitbreiding van het gebied na de aanmelding: zou niet van belang zijn of kunnen worden omdat de weg een hydrologische scheiding vormt. Klopt dat, het was een suggestie van Zld om dat stuk toe te voegen (verworven ZL). Natuurdoeltypen zijn wel gelijk.
- * Bezwaar tegen opname van beide particuliere agrarische percelen (O806 en 816). Is in het kader van het beheerplan al over het belang van deze percelen nagedacht?
- * Ook generiek bezwaar van LTO cs: geen landbouwgronden, maar daar kunnen we verder niets mee tenzij duidelijk is dat de begrenzing veel te ruim is getrokken.

Een heleboel nog onduidelijk, dus zwaar mogelijk graag advies of is er al concept-beheerplan beschikbaar waar argumenten uit geput kunnen worden?

Er leven bij ons ook vragen over de gebiedsdoelen voor kruipend moerasscherm die afwijken van het landelijke doel. Is er een collega die daarover benaderd kan worden, ook ter afstemming op het beheerplanproces?

Groeten, [redacted]

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality)
Programmadirectie Natura 2000 Postbus 3012, 3502 GA UTRECHT
mobiel: 06 - [redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Versturen 99% versies Zeeland
Datum: dinsdag 29 november 2011 15:50:39
Bijlagen: [N2K123_DB HVN Zwin & Kievittepolder Bijlage B 99%.pdf](#)
[N2K115_DB HVW Grevelingen Bijlage B 99%.pdf](#)
[N2K117_DB HN Manteling van Walcheren Bijlage-B 99%.pdf](#)
[N2K116_DB HN Kop van Schouwen Bijlage B 99%.pdf](#)

De bijlagen met onderbouwing waarom iets veranderd is t.o.v. de ontwerpen.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minlnv.nl]
Verzonden: dinsdag 29 november 2011 13:45
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Beste [redacted]

Daar zijn ze dan....

Groeten,

[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@zeeland.nl]
Verzonden: dinsdag 29 november 2011 9:43
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Beste [redacted]

De 99% versies zijn niet compleet. Bijlage B is met name voor ons interessant om de wijzigingen te begrijpen. Zie bijgevoegd voorbeeld voor Kop van Schouwen, met de vind functie zie je in de tekst diverse verwijzingen naar de bijlagen. Zie zijn echter niet mee gestuurd. Zouden we die alsnog mogen ontvangen?

Groet, [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minlnv.nl]
Verzonden: dinsdag 29 november 2011 9:27
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Dag [redacted]

Ik snap niet precies welke extra informatie je bedoelt

Groeten,

[redacted]

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@zeeland.nl]
Verzonden: dinsdag 29 november 2011 8:53
Aan: [redacted] [mailto:[redacted]@minlnv.nl]
Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Beste [J]

We zijn de 99% versies aan het bekijken en zullen uiterlijk morgen reageren maar ik vraag me af waar de bijlagen zijn met onderbouwing voor de wijzigingen. Zou ik die met spoed nog kunnen ontvangen?

Groet, [J]
0118- [J]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [J] [mailto:[J]@minlnv.nl]

Verzonden: woensdag 23 november 2011 10:16

Aan: [J]

Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Dag [J]

Bijgevoegd de kaart van de KvS.

Groeten,

[J]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [J] [mailto:[J]@zeeland.nl]

Verzonden: dinsdag 22 november 2011 16:35

Aan: [J]

Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Hallo [J]

Bedankt voor het doorzetten van de begrenzingskaarten. Ik kan ze op het werk nog niet openen i.v.m. recente omzetting naar een nieuw systeem dat voorlopig nog alle downloads blokkeert. Dus ik ga het thuis proberen. Mocht het niet lukken dan hoor je nog van me.

In het lijstje van bestanden zag de Kop van Schouwen niet staan. Zou je die ook nog door willen zetten? Met name voor dit gebied zijn nogal wat aanpassingen doorgegeven.

Alvast bedankt.

Groet, [J]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [J] [mailto:[J]@minlnv.nl]

Verzonden: dinsdag 22 november 2011 8:18

Aan: [J]

Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Dag [J]

Van alle 4 de gebieden of van enkele ?

Groeten,

[J]

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: [J] <[J]@zeeland.nl>

Verzonden: maandag 21 november 2011 21:17

Aan: [J] <[J]@minlnv.nl>

CC: [redacted] [redacted]@zeeland.nl>

Onderwerp: RE: Versturen 99% versies Zeeland

Beste [redacted]

Fijn, bedankt. We zullen de 99% versies z.s.m. doornemen. We zouden graag de begrenzingen ontvangen. Mocht het behulpzaam zijn dan kan je de files uploaden naar onze eigen ftp server. Laat maar even weten mocht dat het geval zijn, dan kan ik je de link toesturen.

Groet, [redacted]

Provincie Zeeland

0118-[redacted]

From: [redacted] [redacted]@minlnv.nl]

Sent: Monday, November 21, 2011 2:35 PM

To: [redacted]; [redacted]

Cc: [redacted]; [redacted]

Subject: FW: Versturen 99% versies Zeeland

Beste [redacted] en [redacted]

Bijgevoegd treffen jullie de 99% versies van aanwijzingsbesluiten in Zeeland. Het gaat om gebieden waarvan het definitieve aanwijzingsbesluit nu zover is voorbereid dat een laatste ambtelijke afstemming aan de orde is. Ik verwijs korthedshalve naar de brief van staatssecretaris Bleker aan uw provincie van 10 november. Daarin is bijvoorbeeld aangegeven dat de complementaire doelen in deze aanwijzingsbesluiten zijn geschrapt.

Graag ontvang ik jullie opmerkingen uiterlijk voor 1 december zodat eventuele knelpunten begin december kunnen worden weggenomen. Net als in 2010 zal voorafgaand aan publicatie van de definitieve aanwijzingsbesluiten afstemming plaatsvinden tussen de Regiodirecteur van EL&I en de verantwoordelijke Gedeputeerde. Verwacht wordt dat deze afstemming in week 49 (5-10 december) kan plaatsvinden.

In de teksten staat ook wat er eventueel ten aanzien van de begrenzing van het gebied wijzigt. De kaarten heb ik niet bijgevoegd; deze zijn te omvangrijk om via de mail te versturen. Als jullie echt de kaarten van één of meerdere gebieden willen hebben, moet je even laten weten. Dat zal dan via een speciale constructie moeten van up- en downloaden via een externe site.

Groeten,

[redacted]

>> <<N2K123_DB HVN Zwin & Kievittepolder_99% versie.pdf>> >>
>> <<N2K116_DB HN Kop van Schouwen_99%-versie.pdf>> >> <<N2K117_DB HN
>> Manteling van Walcheren_99%-versie.pdf>> >> <<N2K115_DB HVW
>> Grevelingen_99%-versie.pdf>>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen

- B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)
- B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype slik- en zandplaten, *getijdengebied* (H1140A), omdat het habitatype grensoverschrijdend voorkomt.
- In afwijking van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied niet aangewezen voor het habitatype embryonale duinen (H2110), omdat op basis van recente informatie blijkt dat het type volgens de gehanteerde definitie niet voorkomt binnen de begrenzing van het gebied.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied ook aangewezen voor de habitatsoort nauwe korfslak (H1014). De soort komt voor binnen de begrenzing van het gebied.

B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 1996 is aangewezen, betreffen een opsomming van vogelsoorten waaraan het gebied zijn natuurwetenschappelijke betekenis ontleent. Bij de aanwijzing van 49 Vogelrichtlijngebieden in 2000 is vastgesteld voor welke soorten op grond van artikel 4 van de Vogelrichtlijn een verplichting bestaat voor het treffen van speciale beschermingsmaatregelen in de vorm van de aanwijzing van gebieden (in de Richtlijn aangeduid als "speciale beschermingszones")¹⁶. Dit betreft in de eerste plaats 46 soorten die zijn opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn¹⁷. Daarnaast zijn gebieden aangewezen voor 51 (andere) trekkende vogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Een gebied wordt slechts aangewezen voor de soorten waarvoor het gebied van landelijke betekenis is. Hiervan is in beginsel sprake indien het gebied minstens 1% van de landelijke broedpopulatie herbergt, indien 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied verblijft of indien het gebied in combinatie met andere gebieden voldoende bijdrage kan leveren aan een sleutelpopulatie.

Voor eventuele toevoeging of verwijdering van vogelsoorten is gebruik gemaakt van de cijfers uit SOVON (2000)¹⁸, en van SOVON & CBS (2005)¹⁹ waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit laatste rapport heeft ook ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. Om ecologische redenen, die in voorkomende

¹⁶ Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

¹⁷ De Nota van Antwoord (2000) vermeldt 44 soorten van bijlage I waarvoor gebieden kunnen worden aangewezen. Voor één soort zijn geen gebieden aangewezen omdat er geen vaste verblijfplaatsen zijn (lachstern). Sindsdien zijn verder drie soorten aan bijlage I toegevoegd. Voor twee van deze soorten (strandplevier en dwergmeeuw) waren reeds gebieden aangewezen. Voor de dwerggans worden naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak gebieden aangewezen. Per saldo zijn en worden er dus voor 46 soorten van bijlage I gebieden aangewezen.

¹⁸ SOVON (2000): Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON-informatierapport 2000/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹⁹ SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

gevallen hieronder zijn vermeld, is soms van deze algemene criteria afgeweken. Deze werkwijze heeft voor de lijst van vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen, de volgende consequenties:

- Van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1996) is de volgende vogelsoort gehandhaafd: kleine zilverreiger (A026).
- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1996), maar conform het ontwerpbesluit (2008), zijn acht vogelsoorten van bijlage I niet meer opgenomen: aalscholver²⁰ (A017), brandgans (A045), slechtvalk (A103), kluut (A132), goudplevier (A140), kemphaan (A151), zwartkopmeeuw (A176) en blauwborst (A272). De vermelding in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit stamt uit de periode van voor 2000 waarin de gebiedenselectie nog niet werd gebaseerd op aantalscriteria. Het gebied blijkt daaraan na toetsing aan telgegevens niet te voldoen en is daarmee van onvoldoende betekenis voor de instandhouding van de broedpopulatie op landelijke schaal.
- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1996), maar conform het ontwerpbesluit (2008), zijn daarnaast vijf trekvogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 niet meer opgenomen: kolgans (A041), smient (A050), wulp (A160), roodborsttapuit (A276) en tapuit (A277). Deze soorten zijn verwijderd, omdat de opname in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit uit de periode van voor 2000 stamt waarin de gebiedenselectie nog niet werd gebaseerd op aantalscriteria. Het gebied blijkt daaraan na toetsing aan telgegevens niet te voldoen en is daarmee van onvoldoende betekenis voor de instandhouding op landelijke schaal.
- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1996), maar conform het ontwerpbesluit (2008), zijn de volgende vogelsoorten niet meer opgenomen, omdat deze soorten niet behoren tot de soorten waarvoor Vogelrichtlijngebieden worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde beleidslijn (zie boven): wielewaal, grote lijster, grote bonte specht, smelleken, ransuil, strandleeuwerik, frater, sneeuwgorz, grauwe gorz, nachtegaal, grasmus, sprinkhaanrietzanger, heggemus, graspieper, veldleeuwerik, kokmeeuw, regenwulp, zilvermeeuw, stormmeeuw en grote mantelmeeuw.
- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1996), maar conform het ontwerpbesluit (2008), zijn de volgende vogelsoorten die waren vermeld als broedvogel, niet meer opgenomen omdat deze soorten alleen als niet-broedvogel kunnen worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde beleidslijn (zie boven): bergeend (A048) en tureluur (A162).
- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1996), maar conform het ontwerpbesluit (2008), zijn de volgende vogelsoorten die waren vermeld als niet-broedvogel, niet meer opgenomen omdat deze soorten alleen als broedvogel kunnen worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde beleidslijn (zie boven): bruine kiekendief (A081), blauwe kiekendief (A082), grote stern (A191), visdief (A193), noordse stern (A194), dwergstern (A195) en velduil (A222).

B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elke Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedenselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten betreft de relatieve bijdrage het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

²⁰ Deze soort is na de oorspronkelijke aanwijzing van bijlage I van de Vogelrichtlijn verwijderd.

In de kolom "Bronvermelding" zijn de terreinbeherende organisaties en andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd. Verklaring gebruikte afkortingen: V&W = Ministerie van Verkeer & Waterstaat (* = aangevuld met andere bronnen).

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende habitattypen:

H1140A – Slik- en zandplaten, <i>getijdengebied</i>			
Landelijke oppervlakte ca. 109.000 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
001	Waddenzee	A4 (>75%)	Aanwijzingsbesluit 2009
113	Voordelta	C (<2%)	Aanwijzingsbesluit 2008
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	C (<2%)	Aanwijzingsbesluit 2008
123	Zwin & Kievittepolder	C (G, <2%) ^a	Ministerie van V&W 2008

- (a) De letter "G" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende grensoverschrijdende ecologische eenheid te vormen binnen het internationale verspreidingsgebied van het habitatype.

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn de twee volgende gebieden voor dit habitatype geselecteerd: Waddenzee (001) en Voordelta (113). In het Natura 2000 doelendocument (2006) is dit habitatype in twee subtypen verdeeld (respectievelijk *getijdengebied* en *Noordzee-kustzone*) om recht te doen aan de ecologische variatie en gelet op het aanzienlijke verschil in ecologische vereisten. De "belangrijkste gebieden" voor dit subtype zijn: Waddenzee, Voordelta en Duinen Goeree & Kwade Hoek (101). De Waddenzee heeft verreweg de grootste oppervlakte van dit habitatype. Zwin & Kievittepolder (123) kan hieraan als grensoverschrijdend gebied worden toegevoegd. Het gebied grenst aan het door Vlaanderen aangemelde "SBZ Duinen inclusief IJzermunding en Zwin" (420 ha) met onder meer dit habitatype.

H1310A – Zilte pionierbegroeiingen, <i>zeekraal</i>			
Landelijke oppervlakte ca. 2.200 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
001	Waddenzee	A3 (50-75%)	Aanwijzingsbesluit 2009
122	Westerschelde & Saeftinghe	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2010
118	Oosterschelde	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2010

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden zijn voor dit habitatype de volgende vijf gebieden geselecteerd: Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002)²¹, Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)²², Grevelingen (115) en Zwin en Kievittepolder (123)²³. In het Natura 2000 doelendocument (2006) is dit habitatype in twee subtypen verdeeld (respectievelijk *zeekraal* en *zeevetmuur*) om recht te doen aan de ecologische variatie en gelet op het aanzienlijke verschil in ecologische vereisten. De "belangrijkste gebieden" voor subtype A (*zeekraal*) zijn: Waddenzee, Oosterschelde (118) en Westerschelde & Saeftinghe (122). Van deze gebieden herbergt Waddenzee de grootste oppervlakte (ongeveer 50% landelijke oppervlakte), gevolgd door Westerschelde (ongeveer 20%) en Oosterschelde (ongeveer 5%). Het vierde en vijfde gebied zijn Duinen en Lage Land Texel en Noordzeekustzone (007); zij bevatten net iets meer dan 2% van de landelijke oppervlakte van het subtype. In de overige gebieden zijn slechts relatief kleine oppervlakten oppervlakten van dit subtype aanwezig.

²¹ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

²² Destijds bekend als Duinen Goeree.

²³ Destijds bekend als Zwin.

H2110 – Embryonale duinen			
Landelijke oppervlakte ca. 500 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
007	Noordzeekustzone	A2 (30-50%)	Aanwijzingsbesluit 2009
001	Waddenzee	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
004	Duinen Terschelling	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2008

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor dit habitatype de volgende vijf gebieden geselecteerd: Waddenzee (001), Duinen Terschelling (004), Zwin & Kievittepolder (123)²³, Duinen Schiermonnikoog (006) en Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)²². Tengevolge van herbegrenzing binnen het Waddengebied en het beschikbaar komen van meer kwantitatieve gegevens voldoen de volgende gebieden aan het criterium van "belangrijkste gebieden": Noordzeekustzone (007), Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Terschelling (004) en Duinen Goeree & Kwade Hoek (101). Noordzeekustzone (007) blijkt na het beschikbaar komen van meer kwantitatieve gegevens het "belangrijkste gebied" voor het habitatype. Dit habitatype wordt vooral aangetroffen op de koppen van de Waddeneilanden (onderdeel van de Natura 2000-gebieden 001 tot en met 007) waar ruimte bestaat voor natuurlijke dynamiek. Ruim de helft van de landelijke oppervlakte van dit habitatype is daarom gelegen in het Waddengebied. In het Deltagebied is het belangrijkste gebied voor dit habitatype Kwade Hoek (101), waarmee het gebied landelijk op de vijfde plek staat.

H2120 – Witte duinen			
Landelijke oppervlakte ca. 2.400 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
001	Waddenzee	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
004	Duinen Terschelling	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
005	Duinen Ameland	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
087	Noordhollands Duinreservaat	B2 (6-15%)	Landschap Noord-Holland 2010
123	Zwin & Kievittepolder	C (G, <2%) ^a	Provincie Zeeland 2010

(a) De letter "G" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende grensoverschrijdende ecologische eenheid te vormen binnen het internationale verspreidingsgebied van het habitatype.

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het habitatype witte duinen (H2120) de volgende vijf gebieden geselecteerd: Waddenzee (001), Duinen Terschelling (004), Duinen Ameland (005), Duinen Schiermonnikoog (006) en Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)²². Op grond van de huidige kennis voldoen de volgende gebieden aan het criterium van "belangrijkste gebieden": Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Terschelling (004), Duinen Ameland (005) en Noordhollands Duinreservaat (087). Deze gebieden herbergen elk meer dan 150 ha van dit habitatype. Zwin & Kievittepolder (123) kan hieraan als grensoverschrijdend gebied worden toegevoegd. Het gebied grenst aan het door Vlaanderen aangemelde "SBZ Duinen inclusief IJzermonding en Zwin" (420 ha) met onder meer dit habitatype.

B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als "indicatieve" opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling²⁴ is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar "opgeteld", eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van de betreffende Natura 2000-waarde vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom "Besluit") staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-waarden die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor de betreffende Natura 2000-waarde, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen. Deze zijn in de tabellen opgenomen omdat ze nog in de vigerende besluiten staan vermeld. Deze doelen zullen niet langer in aanwijzingsbesluiten worden opgenomen (zie bijlage C, paragraaf 4.1). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel 3 van deze bijlage.

B.4.1 Habitatrichtlijn: habitattypen

H1140A – Slik- en zandplaten, <i>getijdengebied</i>					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	A4	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	verbetering	C	doel aangepast ^a

- (a) De doelstelling voor de Zwin & Kievittepolder is aangepast omdat verbetering van de kwaliteit, door het toestaan van meer dynamiek mogelijk geacht wordt. De gebiedsdoelstelling is hiermee in lijn gebracht met de landelijke doelstelling.

Vrijwel het gehele landelijke areaal van dit subtype ligt in Natura 2000-gebieden. De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype slik- en zandplaten, *getijdengebied* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling voor de kwaliteit is voor de Voordelta (113) op behoud gezet, vanwege het relatief lage aandeel (respectievelijk circa 0,4% van de landelijke oppervlakte) van dit subtype in dit gebied.

H1310A – Zilte pionierbegroeiingen, <i>zeekraal</i>					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	A3	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit

²⁴ De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
121	Yerseke en Kapelse Moer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	uitbreiding	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	uitbreiding	behoud	C	doel aangepast ^a

- (a) De doelstelling voor de Zwin & Kievittepolder is aangepast omdat een uitbreidingsdoel voor het habitatype, mogelijk geacht wordt. De gebiedsdoelstelling is hiermee in lijn gebracht met de landelijke doelstelling.

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "gunstig"²⁵. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De matig ongunstige staat van instandhouding op het aspect oppervlakte is met name gericht op de sterke achteruitgang in de Oosterschelde (118) en Westerschelde & Saeftinghe (122) door erosie van de schorren. Uitbreiding oppervlakte wordt daarom in deze twee gebieden beoogd. Ook voor de Zwin & Kievittepolder is een uitbreidingsdoel geformuleerd aangezien uitbreiding van de oppervlakte van het habitatype mogelijk geacht wordt.

H1320 – Slijkgrasvelden					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	conform ontwerp

- (a) In een deel van de gebieden mag het areaal afnemen ten gunste van het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (H1310A)²⁶.

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype slijkgrasvelden is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling met betrekking tot de oppervlakte sluit hierop aan. De zeer ongunstige kwaliteit van het habitatype in Nederland wordt veroorzaakt door het geheel of vrijwel geheel verdwenen zijn van de belangrijkste typische soort klein slijkgras. Daarvan komen geen goed ontwikkelde vormen meer voor. Het habitatype komt wel veel voor in een vorm met engels slijkgras, waarvan de kwaliteit lager wordt beoordeeld, omdat deze soort die hier niet van nature voorkomt maar in de vorige eeuw is aangeplant. Deze matige vorm ontstaat vaak op plekken waar kwelders eroderen. Daarom mag in een deel van de gebieden het areaal afnemen ten gunste van het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (H1310A). Herstel van de kwaliteit van de door klein slijkgras gedomineerde vormen van het habitatype wordt op dit moment niet als haalbaar gezien, doordat de vegetaties tegenwoordig geheel uit engels slijkgras bestaan. Het landelijk

²⁵ In het Natura 2000 doelendocument (2006) zijn deze twee beoordelingen abusievelijk verwisseld.

²⁶ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

doel is daarom behoud van de kwaliteit. De gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling.

H1330A – Schorren en zilte graslanden, buitendijks					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	A3	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	verbetering	C	doel aangepast ^a

(a) De doelstelling voor de Zwin & Kievittepolder is aangepast omdat door toename aan dynamiek verbetering van de kwaliteit van het habitatype mogelijk geacht wordt. De gebiedsdoelstelling is hiermee in lijn gebracht met de landelijke doelstelling.

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Waddenzee (001) en Westerschelde & Saeftinghe (122) herbergen tezamen meer dan 80% van de landelijke oppervlakte en kunnen daarmee ook de grootste bijdrage leveren aan de herstelopgave. In de andere gebieden is het habitatype reeds in goede kwaliteit aanwezig (dus behoud is voldoende) of is herstel waarschijnlijk niet mogelijk gegeven de getijdendemping ten gevolge van de aanleg van de stormvloedkering (Oosterschelde (118)). In Zwin & Kievittepolder (123) daarentegen wordt verbetering kwaliteit, door toename aan dynamiek als gevolg van de uitbreiding van het gebied, wel mogelijk geacht. In het westelijke deel van de Westerschelde wijkt de oppervlakte kwelders sterk af van de natuurlijke situatie. Hier vindt nog steeds afbraak van schorren plaats. Daarom wordt hier uitbreiding van de oppervlakte nagestreefd. Met deze gebiedsdoelstellingen wordt de landelijke doelstelling voldoende afgedekt.

H1330B – Schorren en zilte graslanden, binnendijks					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
091	Polder Westzaan	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	A2	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
121	Yerseke & Kapelse Moer	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	conform ontwerp
124	Groote Gat	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Van het habitatype schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (H1330B) is bijna driekwart van de landelijke oppervlakte opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het subtype

is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling wijkt af op het aspect kwaliteit, omdat de matig ongunstige staat van instandhouding van de kwaliteit het gevolg is van de ongunstige situatie in het Noord-Hollandse veenweidegebied (Polder Westzaan (091)). Door vermindering van zoute kwel staan de betreffende zilte vegetaties daar sterk onder druk. Daarom is alleen in Polder Westzaan een hersteldoelstelling neergelegd. In de Oosterschelde (118) ligt een opgave voor uitbreiding van de oppervlakte, omdat de oppervlakte aan kwelders in dit gebied sterk afwijkt van de natuurlijke situatie.

H2120 – Witte duinen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud ^b	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	verbetering	C	conform ontwerp

(a) Verbetering kwaliteit wordt vooral nagestreefd in de duinen van de vastelandskust.

(b) Achteruitgang van het oppervlakte ten gunste van het habitatype grijze duinen (H2130) is toegestaan.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype witte duinen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van verbetering kwaliteit wordt nagestreefd door het optimaliseren van verstuing. In de gebieden waar deze ontwikkeling conflicteert met de veiligheid van het achterliggende land, is geen verbeterdoelstelling neergelegd (bijvoorbeeld Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)). In het Waddengebied komt het habitatype reeds over een groot oppervlakte en in goede kwaliteit voor. Ook voor deze gebieden is een behoudopgave geformuleerd. In Westerschelde & Saeftinghe is een behoudopgave geformuleerd omdat daar weinig mogelijkheden zijn voor verbetering van de kwaliteit. Voor de gebieden langs de (Noord-)Hollandse kust (Schoorlse Duinen (086), Noordhollands Duinreservaat (087) en Kennemerland-Zuid (088)) is, in tegenstelling tot het landelijk doel, gekozen voor de doelstelling uitbreiding oppervlakte. Vanwege de grote breedte van het duingebied is uitbreiding van witte duinen in deze gebieden goed mogelijk. En dit draagt positief bij aan de uitbreidingsopgave van het prioritaire habitatype grijze duinen (H2130), welke direct naast de witte duinen zijn gelegen.

H2130A – *Grijze duinen, kalkrijk					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit ^x
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	A2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	conform ontwerp

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). Het zwaartepunt van grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) ligt in de duinen tussen Bergen en Den Haag. De landelijke staat van instandhouding voor subtype A is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In afwijking van de landelijke doelstelling is voor gebieden met een relatief geringe bijdrage aan deze landelijke doelstelling (onder andere Duinen Ameland (005), Duinen Schiermonnikoog (006), Zwin & Kievittepolder (123)) gekozen voor een behoudsdoelstelling. Ook voor het gebied Coepelduynen (096) geldt een behoudopgave, omdat het habitattypen daar nog in goed ontwikkelde vorm voorkomt en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2160 – Duindoornstruwelen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^a	behoud	A2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit

098	Westduinpark & Wapendal	behoud ^a	behoud	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud ^a	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud ^a	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	conform ontwerp

- (a) ... van goed ontwikkelde vormen in de gebieden waar het type een belangrijke positie in het duinlandschap inneemt. Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (*H2130), duinbossen (H2180) of vochtige duinvalleien (H2190), mits de totale oppervlakte van goed ontwikkelde vormen [in het betreffende gebied] niet afneemt²⁶.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype duindoornstruwelen is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. Aan een groot deel van de gebieden is een "ten gunste formulering" toegevoegd. Afhankelijk van het voorkomen in deze gebieden zullen één of meerdere van de begunstigde habitattypen (H2130, H2180 of H2190) in de "ten gunste formulering" van de betreffende gebieden zijn opgenomen.

B.4.2 Habitatrichtlijn: soorten

H1014 – Nauwe korfslak						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
154	Geleenbeekdal	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de nauwe korfslak is op het aspect leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hier niet op aan. De matig ongunstige staat van instandhouding wordt veroorzaakt door de toestand van de duinen, verreweg het belangrijkste leefgebied. De hoeveelheid geschikt habitat (met name populierenbos) vertoont hier een lichte afname. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste neemt door natuurlijke successie in de duinen de oppervlakte eikenbos toe. Ten tweede worden populierachtigen en daarmee vergelijkbare soorten op veel plaatsen gekapt omdat ze niet als inheems worden beschouwd. De landelijke behoudsdoelstelling wordt met deze ontwikkelingen een behoorlijke opgave. In de kalkrijke duinen moeten leefgebieden voor de soort (per saldo) behouden blijven voor behoud van de populatie. Alle gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling die gericht is op behoud. Op langere termijn is meer inzicht nodig in verspreiding, populatiedynamiek en ecologie van deze soort om adequate bescherming mogelijk te maken.

H1166 – Kamsalamander					
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	aanwijzingsbesluit
029	Havelte-Oost	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
038	<i>Uiterwaarden IJssel</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
042	Sallandse Heuvelrug	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
050	Landgoederen Oldenzaal	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
054	Witte Veen	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
062	Willinks Weust	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
063	Bekendelle	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
064	Wooldse Veen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
066	<i>Uiterwaarden Neder-Rijn</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
068	<i>Uiterwaarden Waal</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
082	Uiterwaarden Lek	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	uitbreiding	verbetering	behoud	conform ontwerp
128	Brabantse Wal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
149	Meinweg	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
156	Bemelerberg & Schiepersberg	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de kamsalamander is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Er zijn onvoldoende kwantitatieve verspreidingsgegevens om de relatieve bijdrage per gebied te kunnen bepalen. In de gebieden

met de grootste ecologische potentie voor herstel van het leefgebied en/of waar de grootste bijdrage aan de landelijke doelstelling gerealiseerd kan worden, wordt uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied ten behoeve van uitbreiding van de populatie nagestreefd (onder andere in Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027)). In de meeste overige gebieden wordt volstaan met behoud van het leefgebied en de populatie van de soort. In sommige gebieden is het leefgebied al op orde en gedijt ook een behoorlijke populatie zoals in Willinks Weust (062) en is behoud derhalve voldoende. Tenslotte is in de Limburgse gebieden Bemelerberg & Schiepersberg (156) en Geuldal (157) voor behoud gekozen vanwege mogelijke beperkingen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de geelbuikvuurpad (H1193).

B.4.3 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

De doelniveaus van niet-broedvogels zijn meestal uitgedrukt als seizoensgemiddelde of als (gemiddeld) seizoensmaximum. Deze gemiddelden, die worden bepaald aan de hand van maandelijkse tellingen, worden als volgt berekend²⁷:

Het seizoensgemiddelde is het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen, berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen over een reeks seizoenen (1999/2000-2003/2004).

Het (gemiddeld) seizoensmaximum is het gemiddelde van het grootste getelde aantal (piekaantal) per seizoen (juli t/m juni van het volgende jaar) berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen (meestal vijf seizoenen: 1999/2000-2003/2004).

Bij voorkeur is het doelniveau uitgedrukt als seizoensgemiddelde omdat dit een indicatie geeft voor het gebruik van een gebied over het gehele seizoen. Bij onvoldoende beschikbaarheid van jaarrondtellingen moet soms worden teruggevallen op het seizoensmaximum.

Niet-broedvogelsoorten					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie					
Vogelsoort	Aantal gebieden	Landelijke doelstelling	Populatie Zwin & Kievittepolder	Relatieve bijdrage*	Besluit
A026 Kleine zilverreiger ^a	6	140	9 (max)	f	conform ontwerp

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaappleatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (óf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).

(a) Kleine zilverreiger: de staat van instandhouding van de soort is beoordeeld als "gunstig".

²⁷ Voorbeeld voor een seizoen met de volgende telresultaten (juli-juni): 0, 0, 0, 100, 100, 200, 100, 100, 0, 0, 0, 0. Het seizoensmaximum bedraagt in dit geval 200, het seizoensgemiddelde 50 (som van alle maandcijfers gedeeld door 12).

Motivering van het besluit op basis van de binnengekomen zienswijzen

1 INLEIDING

Op 10 september 2008 zijn 29 ontwerp-aanwijzingsbesluiten gepubliceerd voor de derde tranche Natura 2000-gebieden.

Deze ontwerp-aanwijzingsbesluiten hebben in de periode van 11 september 2008 tot en met 22 oktober 2008 ter inzage gelegen. Dit heeft ertoe geleid dat er door bijna 2600 personen of organisaties een zienswijze is ingediend over één of meer gebieden. Een belangrijk deel van de argumentatie in deze zienswijzen heeft betrekking op de gebruikte criteria, de voorgestelde begrenzing van de gebieden en de mogelijke gevolgen van Natura 2000 voor burgers en het bedrijfsleven. In veel zienswijzen werd dezelfde argumentatie gebruikt en werden gelijklopende zorgen geuit als in de zienswijzen die naar aanleiding van de 111 eerste tranche ontwerp-aanwijzingsbesluiten werden ingediend.

Er is daarom besloten om in één nota tot een algemene beantwoording van deze breed geuite kritiekpunten over te gaan. In deze Nota van Antwoord²⁸ is op hoofdlijnen het gevoerde beleid uiteengezet. De Nota van Antwoord is op 21 november 2007 aan de Tweede Kamer aangeboden en op 13 februari en 6 maart 2008 heeft de Tweede Kamer de nota besproken.

Gelet op het grote aantal zienswijzen dat voor elk gebied is ingediend en het grote aantal onderwerpen dat daarbij aan de orde is gekomen, is besloten om bij elk besluit de individuele zienswijzen per thema te behandelen. Dit gebeurt in deze bijlage C. Verder wordt in deze bijlage C vermeld welke specifiek op het aanwijzingsbesluit van dit gebied betrekking hebbende inspraakreacties zijn binnengekomen en hoe hiermee is omgegaan bij het opstellen van het aanwijzingsbesluit.

Bij de beantwoording van de zienswijzen zijn ook de provinciale beschouwingen op de zienswijzen betrokken.

Voor het gebied Zwin & Kievittepolder zijn 49 zienswijzen ingediend. De reacties worden hieronder thematisch besproken.

²⁸ Ministerie van LNV (2007): Nota van Antwoord. Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

2 REACTIES OVER DE PROCEDURE

In een aantal zienswijzen zijn vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over de gebruikte aanmeldingsgegevens en de onderbouwing van de vermelde gegevens in het standaardgegevensformulier, waaronder "beschermingsstatus". Verder wordt opgemerkt dat er voor de soorten en habitattypen met de kwalificatie "aanwezig maar verwaarloosbaar" geen instandhoudingsdoelstellingen in de besluiten hoeven te worden opgenomen. Daarnaast wordt opgemerkt dat op het standaardgegevensformulier de bedrijfsactiviteiten, die in en om het gebied plaatsvinden, niet zijn vermeld. Men vraagt zich af of de Europese Commissie bij de beoordeling van de selectie van de gebieden daarmee rekening heeft kunnen houden.

Men vraagt zich ook af of de aanmeldingsprocedure wel zorgvuldig genoeg is doorlopen en wijst in dit kader mede op de verschillen tussen de huidige besluiten en de eerdere concepten die eind 2005 zijn opgesteld. Zo wordt er gesteld dat de vertaling van de aanmeldingsgegevens naar de doelstellingen disproportioneel is. Daarnaast zijn de doelstellingen volgens deze insprekers uitgebreider dan de Richtlijnen voorschrijven. Door doelstellingen op te nemen in het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor alle soorten en habitattypen en dus ook voor die soorten en habitattypen waarvoor het gebied niet is geselecteerd, wordt er naar de mening van een aantal insprekers ten onrechte de suggestie gewekt dat de maatregelen die hieruit voortvloeien het gevolg zijn van de verplichtingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. In een aantal zienswijzen wordt erop aangedrongen om in een gebied alleen die habitattypen en soorten te beschermen, waarvoor het gebied tot de categorie van belangrijkste gebieden behoort.

Insprekers wijzen verder op documenten die in een eerdere fase van het proces ter beoordeling zijn aangeboden, waarop men wijzigingen heeft voorgesteld en ten aanzien waarvan wijzigingen zijn doorgevoerd in de ontwerpbesluiten. Het betreft onder andere de profielendocumenten 2006²⁹ en gebiedendocumenten uit 2005. Verder wordt er door diverse insprekers op gewezen dat de aanwijzing van een Natura 2000-gebied een nieuwe wettelijke status tot gevolg heeft. Dat zou moeten betekenen dat in de besluitvorming de belangen van alle betrokkenen zorgvuldig dienen te worden meegewogen.

Met betrekking tot de hierboven genoemde reacties worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Selectie en aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden

De selectie en aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden is, met uitzondering van twee gebieden³⁰, in 2005 volledig afgerond. De rechter is destijds met betrekking tot de in 2000 gebruikte selectie- en begrenzingsmethodiek³¹ tot de conclusie gekomen dat deze criteria niet onredelijk waren³² en heeft alle bezwaren ten aanzien van de selectie en begrenzing van de toen aangewezen Vogelrichtlijngebieden ongegrond verklaard. Dat betekent dat de aanwijzing van alle Vogelrichtlijngebieden al rechtens vaststaat. Het Vogelrichtlijngebied was dus al voor de terinzagelegging een volwaardig Natura 2000-gebied en op dat feit kon daarom niet worden ingesproken. In deze procedure zijn nu aan dit gebied instandhoudingsdoelstellingen toegevoegd en daarnaast is een aantal wijzigingen doorgevoerd. Voor de eventuele wijzigingen van de vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen wordt verwezen naar bijlage B.2 van deze Nota van toelichting en naar hoofdstuk 4 van deze bijlage C. Voor eventuele wijzigingen in de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze Nota van toelichting en naar hoofdstuk 3 van deze bijlage C.

Stappen in het selectieproces van Habitatrichtlijngebieden

Zoals in het Verantwoordingsdocument (2003)³³ beschreven staat, heeft de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden in twee stappen plaatsgevonden:

²⁹ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

³⁰ De gebieden Strabrechtse Heide & Beuven (137) en Abtskolk & De Putten (162) zijn in 2010 als Vogelrichtlijngebied aangewezen.

³¹ Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, bijlage 1. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

³² Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 19 maart 2003, nr. 200201933.

³³ Ministerie van LNV (2003): "Verantwoordingsdocument". Selectiemethodiek voor aangemelde Habitatrichtlijngebieden. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

Eerste stap van de selectie:

Bij de eerste stap zijn voor elk prioritair habitatype en voor elke prioritaire soort in principe de tien belangrijkste gebieden geselecteerd. Dit zijn de gebieden waar het type of de soort het best ontwikkeld is en met de grootste oppervlakte of populatie aanwezig is. Indien bij een bepaald prioritair habitatype de variatie in soortensamenstelling zodanig groot is dat er meerdere subtypen (plantensociologische eenheden op verbondsniveau) zijn te onderscheiden, zijn per subtype de vijf belangrijkste gebieden geselecteerd. Een onderverdeling in subtypen is niet toegepast indien de verschillende subtypen in dezelfde gebieden voorkomen.

Voor elk niet-prioritair habitatype of elke niet-prioritaire soort is in principe dezelfde methodiek toegepast, met dien verstande dat voor die typen of soorten de vijf belangrijkste gebieden zijn geselecteerd. Ook hier geldt dat alleen die gebieden zijn geselecteerd waar het habitatype of de soort het best ontwikkeld is en waar de grootste oppervlakte of populatie aanwezig is. Indien de variatie in soortensamenstelling van een niet-prioritair habitatype zodanig groot is dat het type meerdere subtypen omvat, zijn per subtype de drie belangrijkste gebieden geselecteerd. Ook hier is deze onderverdeling in subtypen niet gemaakt indien de verschillende subtypen in dezelfde gebieden voorkomen.

Tweede stap van de selectie:

Bij de tweede stap van het selectieproces is onderzocht in hoeverre de landelijke dekking en de geografische spreiding van de gebieden als voldoende kunnen worden aangemerkt.

De landelijke dekking van habitattypen of soorten betreft de totale oppervlakte van een habitatype of de totale populatie van een soort binnen de aangemelde gebieden als percentage van de landelijke oppervlakte van dat habitatype of als percentage van de landelijke populatie van de soort. Als op basis van de selectie in de eerste stap het aantal geselecteerde "belangrijkste" gebieden onvoldoende dekking oplevert, moet onderzocht worden welke gebieden aanvullend geselecteerd dan wel aangemeld moeten worden om voldoende landelijke dekking te halen. Daarnaast is bekeken of gebieden die één ecologische eenheid vormen met gebieden in België of Duitsland aan de lijst van aangemelde gebieden toegevoegd moeten worden. Voor ieder niet-prioritair habitatype en iedere niet-prioritaire soort wordt voldoende landelijke dekking nagestreefd. De indicaties van het European Topic Centre (ETC) en de conclusies van de biogeografische seminars zijn hiervoor als leidraad gebruikt:

- < 20% wordt in de meeste gevallen als onvoldoende dekkingsgraad beschouwd;
- 20-60% is een bespreekbaar dekkingspercentage;
- > 60% is over het algemeen voldoende dekking.

Hierbij is uitdrukkelijk rekening gehouden met de specifieke kenmerken en eisen die de afzonderlijke habitattypen en soorten stellen. Een relatief laag dekkingspercentage is aanvaardbaar als er sprake is van weinig bedreigde habitattypen of soorten en deze verspreid voorkomen. Hier geldt het proportionaliteitsbeginsel: voor habitattypen en soorten die sterker onder druk staan, wordt relatief meer bijgedragen binnen het Natura 2000-netwerk dan voor meer algemeen voorkomende habitattypen en soorten. Voor prioritaire habitattypen en prioritaire soorten hebben de lidstaten een bijzondere verantwoordelijkheid en verwacht de Europese Commissie dat een hoger dekkingspercentage wordt bereikt.

Beoordeling aanmeldingen door de Europese Commissie

In 2003 is de Nederlandse bijdrage aan de communautaire lijst van Habitatrichtlijngebieden³⁴ door de Europese Commissie goedgekeurd. Daaraan voorafgaand zijn in respectievelijk 1996 en 1998 voorlopige aanmeldingen bij de Europese Commissie ingediend. In het Lijstdocument (2004)³⁵ is het Nederlandse deel van de communautaire lijst voor de Atlantische biogeografische regio opgenomen. Hoofdstuk 3 van het Lijstdocument geeft per habitatype en per soort een toelichting op de selectie van gebieden. Hierbij staat

³⁴ Beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (2004/813/EG). Publicatieblad van de Europese Unie L 387/1 (29 december 2004): p. 1-96.

³⁵ Ministerie van LNV (2004): "Lijstdocument". Overzicht van gebiedsselectie voor de Habitatrichtlijn. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

steeds expliciet aangegeven hoe de Europese Commissie de aanmelding van 1998 heeft beoordeeld. Daaruit blijkt dat de Europese Commissie voor diverse habitattypen en soorten in 2002 heeft gemeld dat er een onvoldoende dekking was. Om die reden is de aanmelding van 2003 nog met een aantal gebieden uitgebreid. Het Reactiedocument (2004)³⁶ bevat een Nota van Antwoord met betrekking tot de openbare voorbereidingsprocedure voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden, die begin 2003 heeft plaatsgevonden.

Misverstanden over de aanmelding

Een veel gehoord argument is dat de bedrijfsactiviteiten die in en om het gebied plaatsvinden bij de aanmelding gemeld hadden moeten worden, zodat de Europese Commissie rekening had kunnen houden met bestaand gebruik. Dit berust op een misverstand. Zoals in paragraaf 2.1.1 van de Nota van Antwoord uitvoerig uiteen is gezet, is het standaardgegevensformulier bedoeld om de potentiële Habitatrichtlijngebieden met de natuurwaarden bij de Europese Commissie aan te melden. Op het formulier staat per rubriek nauwkeurig aangegeven welke gegevens vóór de aanmelding verstrekt dienen te worden en welke gegevens in een later stadium verstrekt kunnen worden. Eén van de rubrieken die pas ingevuld hoeft te worden nadat het gebied deel uitmaakt van het Natura 2000-netwerk is de rubriek "Activiteiten en invloeden in en buiten het betrokken gebied". Die gegevens dienen vooral als basisinformatie voor de Europese Commissie om de uitvoering van de Richtlijn te kunnen volgen en haar rol als toezichthouder te kunnen vervullen. De aanmelding vindt uitsluitend op ecologische gronden plaats. Het is dan ook een misvatting te veronderstellen dat de Europese Commissie bij de besluitvorming van onjuiste of onvolledige gegevens zou zijn uitgegaan.

Zoals in paragraaf 3.3 van de Nota van Antwoord staat beschreven, dienen ook voor de soorten en habitattypen die niet direct tot de selectie van dat betreffende Habitatrichtlijngebied hebben geleid, maar die wel in dat gebied voorkomen, instandhoudingsdoelstellingen te worden opgesteld. Dat zijn namelijk ook soorten en habitattypen waarvoor het gebied is aangemeld. Het berust op een misverstand te veronderstellen dat uit de Richtlijn uitsluitend een verplichting zou voortvloeien met betrekking tot habitattypen en soorten waarvoor het gebied is geselecteerd en dat er met betrekking tot de overige habitattypen en soorten van bijlage II geen verplichtingen zouden bestaan. Er worden daarom niet alleen instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen of de soorten waarvoor het gebied is geselecteerd geformuleerd, maar voor alle habitattypen of soorten, waarvoor een gebied is aangemeld. Op het standaardgegevensformulier dat naar de Europese Commissie gaat moeten alle relevante Natura 2000-waarden worden vermeld en de daarop verstrekte gegevens moeten geregeld worden geactualiseerd. Voor één bepaalde categorie kan het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen echter achterwege blijven. Het betreft de categorie "aanwezig maar verwaarloosbaar". Een habitatype of soort kan in een bepaald gebied in zodanige minieme oppervlakte of slechts incidenteel aanwezig zijn, dat mag worden aangenomen dat het habitatype of de soort zich in dit gebied niet blijvend kan handhaven. Het ontstaan van deze categorie (aanwezig maar verwaarloosbaar) is het gevolg van de voorgeschreven aanmeldingssystematiek, waarbij de lidstaat voor elk gebied alle aanwezige habitattypen en soorten – ongeachte de mate waarin ze voorkomen – dient te melden. Voor deze categorie zijn dan ook geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd.

Motivering

Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen is de selectie van de gebieden inzichtelijker gemaakt. Er is per gebied uiteengezet waarom het gebied is aangemeld en op grond van welke criteria dit is gebeurd. Naast de reeds uitgebreide toelichting in de Nota van Antwoord is in de Nota van toelichting van dit besluit op een overzichtelijke wijze aangegeven voor welke soorten en habitattypen het gebied is aangemeld.

³⁶ Ministerie van LNV (2004): Reactiedocument aanmelding Habitatrichtlijngebieden. Resultaten van de ontvangen reacties bij de openbare procedure voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden in het kader van Natura 2000. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Betrokkenheid bij de voorbereiding van de aanwijzing

Voor de nationale procedure voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden wordt verwezen naar de paragrafen 1.1.4 en 1.3.5 van de Nota van Antwoord. In deze paragrafen wordt uitvoerig ingegaan op de gevolgde procedure, die uiteindelijk tot de terinzagelegging van het ontwerp-aanwijzingsbesluit van dit gebied heeft geleid. Daaruit blijkt dat dit deel van de procedure meerdere jaren in beslag heeft genomen. Zo hebben de betrokken ministeries, provincies, kamers van koophandel, (regionale) land- en tuinbouworganisaties, gemeenten, waterschappen, drinkwaterwinners, visserijorganisaties, recreatieorganisaties, natuurbeschermingsorganisaties en gegevensbeheerders eind 2005 het concept Natura 2000 doelendocument (2005) en de concept Natura 2000-gebiedendocumenten (2005) voor de 162 gebieden ontvangen, met het verzoek om commentaar te geven. Naar aanleiding van de reacties zijn waar nodig nog aanvullende gesprekken gevoerd. Deze consultatie maakte deel uit van de voorbereiding van de besluitvorming en heeft nog tot wijzigingen geleid. Het resultaat van deze voorbereiding heeft ter inzage gelegen en ten aanzien van deze ontwerp-aanwijzingsbesluiten heeft een ieder een zienswijze kunnen indienen.

Zorgvuldigheid van de procedure en afweging van belangen

In de paragrafen 2.1.1 en 1.1.8 van de Nota van Antwoord is de selectieprocedure uitvoerig beschreven en is uiteengezet hoe de verschillende belangen tegen elkaar zijn afgewogen. De keuze van een Natura 2000-gebied heeft uitsluitend plaatsgevonden op basis van de aanwezigheid van de in bijlage I en II van de Habitatrichtlijn genoemde habitattypen en soorten en de aanwezigheid van de in bijlage I en artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn genoemde vogelsoorten, trekkende watervogels en/of overige trekkende vogels. Deze werkwijze vloeit voort uit de in de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn genoemde criteria en de hierop gebaseerde Europese jurisprudentie. Het is niet mogelijk om hiervan af te wijken. Pas in een later stadium – bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen en bij het vaststellen van het beheerplan – kunnen naast de ecologische belangen ook andere belangen aan de orde komen. Dit is in de paragrafen 3.4 en 3.5 van de Nota van Antwoord verder uiteengezet. Gesteld mag worden dat de procedure die bij de aanwijzing van de gebieden is gevolgd zorgvuldig is geweest en geheel overeenkomstig de wet- en regelgeving heeft plaatsgevonden.

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen

- B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)
- B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype grijze duinen, *kalkarm* (H2130B). Grijze duinen komen voor binnen de begrenzing van het gebied, op de Hompelvoet.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype duindoornstruwelen (H2160). Duindoornstruwelen zijn aanwezig op De Punt en verder verspreid op de Slikken van Flakkee en de eilanden.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype ruigten en zomen (H6430). Het habitatype ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B) komt met een beperkte oppervlakte in dit gebied voor.

B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 2000 is aangewezen, zijn indertijd ontleend aan SOVON (2000)¹⁷. De numerieke criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000)¹⁸. Een gebied wordt slechts aangewezen voor soorten waarvoor het gebied van landelijke betekenis is. Hiervan is in beginsel sprake indien het gebied minstens 1% van de landelijke broedpopulatie herbergt, indien 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied verblijft of indien het gebied in combinatie met andere gebieden voldoende bijdrage kan leveren aan een sleutelpopulatie.

Voor eventuele toevoeging of verwijdering van vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2005)¹⁹ waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide aangehaalde rapporten zijn opgenomen. Om ecologische redenen die in voorkomende gevallen hieronder zijn vermeld, is soms van deze algemene criteria afgeweken. Deze werkwijze heeft voor de lijst van vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen, de volgende consequenties:

- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied niet aangewezen voor de volgende vogelsoorten van bijlage I: nonnetje (A068) als niet-broedvogel en zwartkopmeeuw (A176) als broedvogel. Opname van het nonnetje in dit gebied is destijds gebaseerd op een eenmalig hoog aantal. Het gebied blijkt op grond van

¹⁷ SOVON (2000): Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON-informatierapport 2000/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹⁸ Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, selectiecriteria en methode van begrenzing. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

¹⁹ SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

recente gegevens van marginale betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soort en er is tevens geen sprake van een landelijke herstelopgave. De instandhoudingsdoelstelling voor de zwartkopmeeuw is verwijderd omdat de relatieve bijdrage van het gebied voor deze soort door sterke toename van de landelijke populaties inmiddels is afgenomen. Het gebied is slechts nog van marginale betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soort, waarvoor geen landelijke herstelopgave is geformuleerd.

B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elk habitatype en elke soort waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedenselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten betreft de relatieve bijdrage het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

In de kolom "Bronvermelding" zijn de terreinbeherende organisaties en andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende habitattypen:

H1310A – Zilte pionierbegroeiingen, zeekraal			
Landelijke oppervlakte ca. 2.200 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
001	Waddenzee	A3 (50-75%)	Aanwijzingsbesluit 2009
122	Westerschelde & Saeftinghe	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2010
118	Oosterschelde	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2010

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden zijn voor dit habitatype de volgende vijf gebieden geselecteerd: Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002)²⁰, Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)²¹, Grevelingen (115) en Zwin en Kievittepolder (123)²². In het Natura 2000 doelendocument (2006) is dit habitatype in twee subtypen verdeeld (respectievelijk *zeekraal* en *zeevetmuur*) om recht te doen aan de ecologische variatie en gelet op het aanzienlijke verschil in ecologische vereisten. De "belangrijkste gebieden" voor subtype A (*zeekraal*) zijn: Waddenzee, Oosterschelde (118) en Westerschelde & Saeftinghe (122). Van deze gebieden herbergt Waddenzee de grootste oppervlakte (ongeveer 50% landelijke oppervlakte), gevolgd door Westerschelde (ongeveer 20%) en Oosterschelde (ongeveer 5%). Het vierde en vijfde gebied zijn Duinen en Lage Land Texel en Noordzeekustzone (007); zij bevatten net iets meer dan 2% van de landelijke oppervlakte van het subtype. In de overige gebieden zijn slechts relatief kleine oppervlakten oppervlakten van dit subtype aanwezig.

²⁰ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

²¹ Destijds bekend als Duinen Goeree.

²² Destijds bekend als Zwin.

H1310B – Zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur			
Landelijke oppervlakte ca. 300 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
115	Grevelingen	A3 (50-75%)	Staatsbosbeheer 2003
007	Noordzeekustzone	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden zijn voor dit habitattypen de volgende vijf gebieden geselecteerd: Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002)²⁰, Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)²¹, Grevelingen (115) en Zwin & Kievittepolder (123)²². In het Natura 2000 doelendocument (2006) is dit habitattypen in twee subtypen verdeeld (respectievelijk *zeekraal* en *zeevetmuur*) om recht te doen aan de ecologische variatie en gelet op het aanzienlijke verschil in ecologische vereisten. De "belangrijkste gebieden" voor subtype B (*zeevetmuur*) zijn: Grevelingen, Noordzeekustzone (007) en Duinen en Lage Land Texel. Van deze gebieden herbergt de Grevelingen verreweg de grootste oppervlakte (circa 65%). Op de tweede plaats staat Noordzeekustzone waar zich recent op het Groene Strand van Schiermonnikoog ook een forse oppervlakte heeft ontwikkeld. Duinen en Lage Land Texel staat op de derde plaats hoewel niet duidelijk is of dit subtype in de Waddenzee niet meer voorkomt dan de beschikbare karteringen aangeven. Op de vijfde plaats staat Kwade Hoek dat onderdeel is van Natura 2000-gebied Duinen Goeree & Kwade Hoek. In de overige gebieden zijn slechts relatief kleine oppervlakten van dit subtype aanwezig.

H1330B – Schorren en zilte graslanden, binnendijks

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor dit habitattypen, zonder onderscheid in subtypen, de volgende vijf gebieden geselecteerd: Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002)²⁰, Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)²¹, Oosterschelde (118)²³ en Westerschelde & Saefinghe (122). In het Natura 2000 doelendocument (2006) is dit habitattypen in twee subtypen verdeeld (respectievelijk *buitendijks* en *binnendijks*) om recht te doen aan de ecologische variatie en gelet op het aanzienlijke verschil in ecologische vereisten. De drie "belangrijkste gebieden" voor subtype B (*binnendijks*) zijn: Grevelingen (115), Oosterschelde en Yerseke en Kapelse Moer (121). Van deze gebieden herbergt Grevelingen de grootste oppervlakte (30-40% van de landelijke oppervlakte), gevolgd door Yerseke en Kapelse Moer en Oosterschelde (met name inlagen Schouwen-Duiveland). In andere gebieden zijn slechts relatief kleine oppervlakten aanwezig.

H2170 – Kruipwilgstruwelen			
Landelijke oppervlakte ca. 900 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
004	Duinen Terschelling	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
115	Grevelingen	A1 (15-30%)	Staatsbosbeheer 2003
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
005	Duinen Ameland	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
006	Duinen Schiermonnikoog	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2009

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werden voor dit habitattypen twee subtypen onderscheiden waarbij voor elk subtype drie gebieden zijn geselecteerd. Voor het verbond der wilgenbroekstruwelen: Duinen Ameland (005), Duinen Terschelling (004) en Zwanenwater & Pettemerduinen (085)²⁴, en voor het kraaihei-verbond: Duinen Schiermonnikoog (006), Duinen Terschelling (004) en Duinen en Lage Land Texel (002)²⁰. In de huidige interpretatie van het habitattypen kruipwilgstruwelen worden geen

²³ Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden is het gebied Yerseke en Kapelse Moer (121) aangemeld in combinatie met het gebied Oosterschelde onder de naam Oosterschelde.

²⁴ Destijds bekend als Duinen Zwanenwater en Pettemerduinen.

subtypen onderscheiden. Op basis van nieuwe informatie kunnen de vijf in de tabel genoemde gebieden thans als belangrijkste worden aangemerkt. Dit zijn de gebieden met veruit de grootste oppervlakten en/of de beste kwaliteit van dit habitatype. Vergelijkbare oppervlakten als op Duinen Schiermonnikoog zijn aanwezig in Noordhollands Duinreservaat (087) en Kop van Schouwen (116) maar deze betreffen minder soortenrijke vegetaties dan op Schiermonnikoog. Samen herbergen deze vijf gebieden zo'n 70% van de landelijke oppervlakte.

H2190B – Vochtige duinvalleien, kalkrijk			
Landelijke oppervlakte ca. 700 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
115	Grevelingen	A2 (30-50%)	Staatsbosbeheer 2003
006	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
100	Voornes Duin	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2008

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn de drie volgende gebieden voor dit subtype geselecteerd: Duinen Vlieland (003), Duinen Schiermonnikoog (006) en Voornes Duin (100). Op grond van de huidige kennis kunnen de drie in de tabel genoemde gebieden thans als belangrijkste gebieden voor het subtype worden beschouwd. Relatief grote oppervlakten (>6%) worden behalve in Grevelingen (115) en Duinen en Lage Land Texel (002) ook aangetroffen in Voornes Duin, Duinen Terschelling (004), Kennemerland-Zuid (088) en Duinen Goeree & Kwade Hoek (101). De laatste drie gebieden zijn in de selectie van de drie belangrijkste gebieden echter buiten beschouwing gelaten, omdat in Voornes Duin het subtype in betere kwaliteit voorkomt vanwege de grote soortenrijkdom.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende habitatsoorten:

H1340 – *Noordse woelmuis			
Landelijke populatie ca. 600 kilometerhokken			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
112	Biesbosch	B2 (6-15%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
115	Grevelingen	B2 (6-15%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
109	Haringvliet	B1 (2-6%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
118	Oosterschelde	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2010
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	B1 (2-6%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
095	Oostelijke Vechtplassen	B1 (2-6%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
114	Krammer-Volkerak	B1 (2-6%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
091	Polder Westzaan	B1 (2-6%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	C (<2%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008
009	Groote Wielen	C (<2%)	Aanwijzingsbesluit 2011
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	C (<2%)	Aanwijzingsbesluit 2011
089	Eilandspolder	C (<2%)	Zoogdiervereniging VZZ 2008

Voor de prioritaire soort noordse woelmuis, waarvan de ondersoort *arenicola* alleen in Nederland voorkomt (grote internationale verantwoordelijkheid), geldt in de eerste plaats het selectiecriteria "tien belangrijkste gebieden". Bij de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) waren er acht gebieden waar populaties van redelijke omvang bekend waren die tevens een groot en kwalitatief relatief goed leefgebied tot hun beschikking hadden. Deze acht gebieden zijn achtereenvolgens Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090), Polder Westzaan (091), Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092)²⁵, Nieuwkoopse Plassen & De

²⁵ Destijds bekend als Ilperveld/Oostzanerveld/Varkensland.

Haack (103), Haringvliet (109), Biesbosch (112), Krammer-Volkerak (114) en Grevelingen (115). Omwille van een goede geografische spreiding is bij de aanmelding aan deze acht gebieden nog een negende gebied toegevoegd, namelijk Eilandspolder (089), dat een belangrijk bolwerk vormt voor de populatie in het veenweidegebied van Laag Holland. Met deze negen – kwalitatief beste – gebieden werd de sterk bedreigde metapopulatie uit Friesland nog niet afgedekt. Daarom zijn ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden aanvullend de gebieden IJsselmeer (072)²⁶, Groote Wielen (009) en Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving (010) geselecteerd.

Op grond van inventarisatiegegevens uit de periode 1994-2007 zijn, afgemeten aan het aantal bezette kilometerhokken, Duinen en Lage Land Texel (002), Biesbosch en Grevelingen de drie belangrijkste gebieden voor de noordse woelmuis. Daarnaast behoren Haringvliet, Oosterschelde (118), Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Oostelijke Vechtplassen (095), Krammer-Volkerak, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder tot de tien belangrijkste gebieden voor deze soort. Groote Wielen, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving en Eilandspolder kunnen hieraan worden toegevoegd omwille van het bereiken van voldoende geografische spreiding en dekking (mede gelet op de precare situatie van de Friese populatie).

H1903 – Groenknolorchis			
Landelijke populatie ca. 16.000 exemplaren ^a			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
004	Duinen Terschelling	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
002	Duinen en Lage Land Texel	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
034	Weerribben	A1 (15-30%)	FLORON 2008
115	Grevelingen	B2 (6-15%)	FLORON 2008
035	De Wieden	B2 (6-15%)	FLORON 2008

(a) Minimum-populatieschatting (aantal exemplaren) in 2001 (in het kustgebied kunnen de aantallen van jaar tot jaar sterk wisselen afhankelijk van de waterstand).

Ten tijde van de aanmelding van de Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn de volgende vijf gebieden voor deze habitatsoort geselecteerd: Duinen Terschelling (004), Duinen en Lage Land Texel (002)²⁰, Weerribben (034), Voornes Duin (100) en Duinen Vlieland (003). Met de huidige kennis blijken de vijf belangrijkste gebieden Duinen Terschelling, Duinen en Lage Land Texel, Weerribben, Grevelingen (115) en De Wieden (035) te zijn. In vergelijking met de situatie in de buurlanden zijn in ons land nog veel populaties aanwezig, waarmee Nederland de belangrijkste kern van verspreiding van de soort vormt in West-Europa. Ook in Nederland is de soort zeldzaam, gedurende de 20^e eeuw is de populatie sterk achteruit gegaan door onder andere ontwatering en ontginning. De soort is vrijwel verdwenen in de Hollandse vastelandsduinen maar komt nog wel veel voor in de duinen op de Waddeneilanden, met name op Terschelling en Texel. Door het ontstaan van nieuwe strandvlaktes komt de soort nu relatief veel voor in het Natura 2000-gebied Grevelingen. In de laagveenmoerassen bevatten De Wieden en Weerribben grote populaties van deze soort.

B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als "indicatieve" opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling²⁷ is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke

²⁶ Destijds bekend als Friese IJsselmeerkust.

²⁷ De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar "opgeteld", eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van betreffende habitatype of (vogel)soort vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom "Besluit") staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van habitatypen en (vogel)soorten die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor het betreffende habitatype of de betreffende soort, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x.

De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen. Deze zijn in de tabellen opgenomen omdat ze nog in de vigerende besluiten staan vermeld. Deze doelen zullen niet langer in aanwijzingsbesluiten worden opgenomen (zie bijlage C, paragraaf 4.1). Bij broedvogels en niet-broedvogels wordt in de kolom "Populatie" tevens aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (†). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel 3 van deze bijlage.

B.4.1 Habitatrictlijn: habitatypen

H1310A – Zilte pionierbegroeiingen, zeekraal					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	A3	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	conform ontwerp
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
121	Yerseke en Kapelse Moer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	uitbreiding	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype zilte pionierbegroeiingen, zeekraal (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "gunstig"²⁸. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De matig ongunstige staat van instandhouding op het aspect oppervlakte is met name gericht op de sterke achteruitgang in de Oosterschelde (118) en Westerschelde & Saeftinghe (122) door erosie van de schorren. Uitbreiding oppervlakte wordt daarom in deze twee gebieden beoogd.

²⁸ In het Natura 2000 doelendocument (2006) zijn deze twee beoordelingen abusievelijk verwisseld.

H1310B – Zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	A3	conform ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype zilte pionierbegroeiingen, *zeevetmuur* (subtype B) is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling.

H1330B – Schorren en zilte graslanden, binnendijks					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
091	Polder Westzaan	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	A2	conform ontwerp
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
121	Yerseke & Kapelse Moer	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
124	Groote Gat	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Van het habitattype schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (H1330B) is bijna driekwart van de landelijke oppervlakte opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het subtype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling wijkt af op het aspect kwaliteit, omdat de matig ongunstige staat van instandhouding van de kwaliteit het gevolg is van de ongunstige situatie in het Noord-Hollandse veenweidegebied (Polder Westzaan (091)). Door vermindering van zoute kwel staan de betreffende zilte vegetaties daar sterk onder druk. Daarom is alleen in Polder Westzaan een hersteldoelstelling neergelegd. In de Oosterschelde (118) ligt een opgave voor uitbreiding van de oppervlakte, omdat de oppervlakte aan kwelers in dit gebied sterk afwijkt van de natuurlijke situatie.

H2130B – *Grijze duinen, kalkarm					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit

004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	conform ontwerp
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattypen grijze duinen, *kalkarm* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “matig ongunstig” en “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstellingen voor de gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek (101) en Duinen Den Helder – Callantsoog (084) wijken af van de landelijke doelstelling, omdat het habitattypen in deze gebieden reeds in goed ontwikkelde vorm aanwezig is en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte. Ook de doelstelling van het gebied Grevelingen (115) wijkt af van de landelijke doelstelling. Door de ligging van het habitattypen ten opzichte van de kustlijn treedt hier onvoldoende overstuiving door zand op, noodzakelijk voor het duurzaam voortbestaan van het habitattypen, om kwaliteitsverbetering of uitbreiding van de oppervlakte te kunnen realiseren. Vanwege de dynamische omstandigheden in de Waddenzee (001) is uitbreiding van de oppervlakte in dit gebied niet mogelijk. Hier wordt dan ook alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit. Ook in het gebied Kennemerland-Zuid (088) wordt alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit, aangezien de overwegend kalkrijke bodem hier geen mogelijkheden biedt voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2160 – Duindoornstruwelen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^a	behoud	A2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud ^a	behoud	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit

101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud ^a	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
116	Kop van Schouwen	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud ^a	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) van goed ontwikkelde vormen in de gebieden waar het type een belangrijke positie in het duinlandschap inneemt. Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (*H2130), duinbossen (H2180) of vochtige duinvalleien (H2190), mits de totale oppervlakte van goed ontwikkelde vormen [in het betreffende gebied] niet afneemt²⁹.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype duindoornstruwelen is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. Aan een groot deel van de gebieden is een "ten gunste formulering" toegevoegd. Afhankelijk van het voorkomen in deze gebieden zullen één of meerdere van de begunstigde habitattypen (H2130, H2180 of H2190) in de "ten gunste formulering" van de betreffende gebieden zijn opgenomen.

H2170 – Kruiwilgstruwelen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud ^b	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud ^b	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud ^b	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	behoud	C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	A1	conform ontwerp
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit

- (a) Lokaal uitbreiding oppervlakte van goed ontwikkelde vormen en lokaal verbetering kwaliteit.
(b) De oppervlakte mag afnemen ten gunste van het habitatype vochtige duinvalleien (H2190)²⁹.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype kruiwilgstruwelen is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. De lokale uitbreiding- en verbeteringdoelstelling ligt in het gebied Duinen Den Helder – Callantsoog (084). Het habitatype komt hier in geringe mate voor in matige tot goede kwaliteit en het gebied heeft goede potentie voor herstel.

²⁹ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

H2190B – Vochtige duinvalleien, kalkrijk					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
114	Krammer-Volkerak	uitbreiding	behoud	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	A2	conform ontwerp
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattype vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (H2190B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Wanneer er geen potentiële herstelmogelijkheden aanwezig zijn binnen de begrenzing van het gebied door bijvoorbeeld de mate van dynamiek, zoals in Waddenzee (001), Noordzeekustzone (007) en Grevelingen (115) is er een behoudsdoelstelling geformuleerd. Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Een dergelijke ontwikkeling wordt nagestreefd op plaatsen waar dit niet in conflict is met de veiligheid van het achterliggende land.

H6430B – Ruigten en zomen, harig wilgenroosje					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en behoud/verbetering kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
082	Uiterwaarden Lek	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
108	Oude Maas	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	B	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	behoud	A	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud ^b	behoud	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	conform ontwerp
124	Groote Gat	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

- (a) Verbetering kwaliteit geldt voor de brakke varianten.
- (b) Waarschijnlijk kan dit subtype bij de huidige voortschrijdende verzoeting niet behouden blijven, maar zullen hiervoor (minder bedreigde) zoete vormen ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) in de plaats komen.
- (c) De weergegeven relatieve bijdragen betreffen een voorlopige inschatting, omdat er nog onduidelijkheid is over de landelijke oppervlakte van dit subtype. Klassen zijn slechts globaal geduid (A > 15%, B = 2-15% en C < 2%) omdat kwantitatieve gegevens over het voorkomen van deze zoomvegetaties beperkt beschikbaar zijn. Oppervlakten zijn moeilijk te bepalen omdat het meestal slechts smalle stroken of kleine plekken betreft.

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Niet in alle gebieden kan de landelijke doelstelling worden nagestreefd. De doelstelling voor uitbreiding van de oppervlakte wordt enkel nagestreefd in de belangrijkste gebieden voor dit habitatype, zoals Oude Maas (108), Haringvliet (109) en Biesbosch (112).

De landelijke doelstelling voor verbetering van de kwaliteit is alleen neergelegd in gebieden die potentie bieden voor verbetering van de kwaliteit van de brakke variant van dit habitatype.

B.4.2 Habitatrichtlijn: soorten

H1340 – *Noordse woelmuis						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
009	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	behoud	C	aanwijzingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
011	Witte en Zwarte Brekken	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
012	Sneekermeeergebied	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	behoud	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haack	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
108	Oude Maas	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	behoud	B1	concept-ontwerp

115	Grevelingen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	B2	doel aangepast ^a
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	behoud	C	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	uitbreiding	B1	aanwijzingsbesluit

- (a) De doelstelling voor het gebied Grevelingen is aangepast van "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie" naar "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie". Een hersteldoelstelling is gewenst gezien de areaalinkrimping die binnen het gebied heeft plaatsgevonden, door verdwijning van de soort van diverse eilanden. Vergroting van het areaal en daarmee het halen van de doelstelling kan worden gerealiseerd door aanpassing van het vegetatiebeheer. Het peilbeheer is niet noodzakelijk voor het halen van de doelstelling en levert geen beperkingen op voor het nodige vegetatiebeheer. Indien vegetatiebeheer niet leidt tot de gewenste uitbreiding omvang of verbetering kwaliteit, dient de haalbaarheid van het doel na de eerste beheerplanperiode opnieuw te worden gezien.

De landelijke staat van instandhouding van de noordse woelmuis is op het aspect leefgebied beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Landelijke uitbreiding van de populatie wordt vooral beoogd in de Friese gebieden omdat het leefgebied vooral daar sterk versnipperd is geraakt. De doelstellingen uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied en uitbreiding populatie zijn verder neergelegd in gebieden die daarvoor mogelijkheden bieden (bijvoorbeeld in het kader van natuurontwikkeling) of waar duidelijke aanwijzing is dat de soort recent is achteruitgegaan. In Duinen en Lage Land Texel (002) staat het doel voor omvang van het leefgebied op "behoud" omdat de soort al over het gehele eiland voorkomt. Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied is vooral nodig om de populatie weerstand te kunnen laten bieden tegen concurrentie met andere diersoorten. In IJsselmeer (072) en Oosterschelde (118) is op het aspect kwaliteit van de landelijke opgave afgeweken. In de Oosterschelde is de kwaliteit al op orde; derhalve is behoud voldoende. In het IJsselmeer is afgeweken omdat hier de mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit beperkt zijn.

H1903 – Groenknolorchis						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	behoud	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de habitatsoort groenknolorchis is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig"³⁰. De landelijke opgave sluit hierop aan. De kansen voor uitbreiding van populaties zijn in de meeste gebieden echter beperkt; er is daarom veelal voor een

³⁰ De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

behoudopgave gekozen. In de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004), Duinen Schiermonnikoog (006) en Weerribben (034) is voor een behoudopgave gekozen, omdat de biotoop hier in voldoende mate en kwaliteit voorkomt. In de Deltagebieden (Grevelingen (115) en Westerschelde & Saeftinghe (122)), hangen de ontwikkelingen van de populatie samen met de fluctuerende waterstanden en natuurlijke successie. In het IJsselmeer (072) worden de mogelijkheden voor herstel of uitbreiding zeer laag ingeschat. In de gebieden Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095) en Nieuwkoopse Plassen & De Haack (103) gaat het om kleine populaties, waarvoor momenteel geen tot weinig uitbreidingsmogelijkheden worden gezien.

B.4.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A081 – Bruine kiekendief						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	30	B1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	30	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	20	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	45	B1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	40	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	25	B1	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	20	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	uitbreiding	verbetering	5	C	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	25	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	40	B1	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	15	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	30	B1	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	13	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	17	C	doel aangepast ^a
118	Oosterschelde	behoud	behoud	19	C	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	20	C	aanwijzingsbesluit

(a) Het aantal van Grevelingen is aangepast conform het gemiddelde van de periode 1999-2003. Bij de definitieve besluiten is een andere afrondingssysteem gehanteerd.³¹

De landelijke staat van instandhouding van de bruine kiekendief is voor de aspecten leefgebied en populatie als "gunstig" beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit daarbij aan: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van ten minste 1.300 paren". Gezien de belangrijke functie van Nederland als noordwestelijk bolwerk in het broedgebied in Europa is een veilige marge ingebouwd in het voor Nederland na te streven populatieniveau. Het gestelde doel betreft behoud van het huidige niveau. Voor de realisatie van de landelijke doelstelling zal aansluiting nodig zijn van nationaal beleid zoals de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur.

De gebiedsdoelstellingen sluiten bij de landelijke doelstelling aan, met uitzondering van de gebieden Alde Feanen (013) en Deelen (014). Vanwege de recente afname van de populatie in gebied Deelen is hier een beperkte herstelopgave geformuleerd, zodat de soort in het gebied behouden kan blijven.

³¹ Voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen voor vogels is de volgende afrondingssysteem gebruikt: 1-20 = niet afronden, 21-100 = afronden op vijftallen, 100-1.000 = afronden op tientallen, >1.000 = afronden op honderdtallen.

A132 – Kluut						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	3.800	A2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	120 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	110	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	2.000 ^R	B1	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	2.000 ^R	B2	concept-ontwerp
115	Grevelingen	uitbreiding	verbetering	2.000 ^R	B1	doel aangepast ^a
118	Oosterschelde	behoud	behoud	2.000 ^R	B1	aanwijzingsbesluit
120	Zoommeer	behoud	behoud	2.000 ^R	C	concept-ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	2.000 ^R	B1	aanwijzingsbesluit
127	Markiezaat	behoud	behoud	2.000 ^R	C	aanwijzingsbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

(a) De doelstelling voor het leefgebied in het gebied Grevelingen is gewijzigd in uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied. Zie ook de toelichting hierna, en bij de doelstelling in paragraaf 5.5 van de Nota van toelichting.

De landelijke staat van instandhouding van de kluut is voor wat betreft de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". Op het aspect populatie sluit de landelijke doelstelling hierop aan. De doelstelling luidt: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 8.000 paren". Gezien de zeer grote betekenis van Nederland voor Europa als broedgebied dient de nationale populatieomvang gehandhaafd te worden op ten minste het basisniveau van de afgelopen decennia van 8.000 paren. Landelijk is op het aspect leefgebied een behoudsdoelstelling geformuleerd, omdat met name in het gebied Waddenzee (001) het leefgebied als matig ongunstig werd beoordeeld. In afwijking van de landelijke doelstelling heeft dat gebied dan ook een verbeteropgave gekregen voor het leefgebied.

Ook in het gebied Grevelingen (115) is het leefgebied niet optimaal en is in afwijking van de landelijke doelstelling een herstelopgave voor het leefgebied geformuleerd. Er is een negatieve trend van de populatie³² te zien. Gezien de potentie van het gebied kan Grevelingen, door een herstelopgave op het aspect leefgebied, een grote bijdrage leveren aan de regionale populatiedoelstelling. Het zoutwatergebied Grevelingen wordt als een strategische locatie gezien voor een herstelopgave³³. De overige gebieden sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

A137 – Bontbekplevier						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	60	A1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	20	B1	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	4	C	aanwijzingsbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	13 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	100 ^R (↑)	C	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	105 ^R (↑)	B1	concept-ontwerp
115	Grevelingen	uitbreiding	verbetering	105 ^R (↑)	B1	doel aangepast ^{a,b}

³² Aarts, B.L. van den Bremer, E. van Winden & D. Zoetebier (2008). Trendinformatie en referentiewaarden voor Nederlandse kustvogels. Wageningen. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-rapport 79. (Beek-Ubbergen, SOVON Vogelonderzoek Nederland, SOVON-informatierapport 2008/06).

³³ Bureau Waardenburg / Vogelbescherming Nederland (2008): Beschermingsplan Duin- en kustvogels. Basisrapport deel B.

118	Oosterschelde	behoud	behoud	100 ^R (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
120	Zoommeer	behoud	behoud	105 ^R (↑)	C	concept-ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	100 ^R (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
127	Markiezzaat	behoud	behoud	105 ^R (↑)	C	aanwijzingsbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

- (a) De regionale doelstelling is aangepast omdat er een administratieve correctie is doorgevoerd. De regionale populatie blijkt hoger te zijn omdat een Vogelrichtlijngebied (Zoommeer) niet in de telling was meegenomen, hoewel het gebied wel was aangewezen voor de bontbekplevier.
- (b) De doelstelling voor het leefgebied in het gebied Grevelingen is gewijzigd in uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied. De wijziging is nodig omdat de populatie in het gebied een jarenlange negatieve trend vertoont³². Gezien de potentie van het gebied kan Grevelingen, door de herstelopgave op het aspect leefgebied, een grote bijdrage leveren aan de regionale populatiedoelstelling. Het zoutwatergebied Grevelingen wordt als een strategische locatie gezien voor een herstelopgave³³. Zie ook de toelichting bij de doelstelling in paragraaf 5.5 van de Nota van toelichting.

De landelijke staat van instandhouding van de bontbekplevier is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als "matig ongunstig"³⁴. De landelijke doelstelling sluit op het aspect leefgebied daarbij aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 400 paren"^{Fout!} **Bladwijzer niet gedefinieerd.** De doelstellingen van de gebieden Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Terschelling (004), Noordzeekustzone (007), Lauwersmeer (008), IJsselmeer (072), Grevelingen (115), Oosterschelde (118), Westerschelde & Saeftinghe (122) en Markiezzaat (127) wijken af van de landelijke doelstelling. De gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone worden niet gezien als gebieden met de beste potentie voor herstel van de leefgebieden. Voor de gebieden Lauwersmeer en Markiezzaat wordt behoud nagestreefd omdat de historische potentie in de verzoete gebieden niet meer haalbaar is. Het gebied Oosterschelde wijkt af omdat er sprake is van een min of meer stabiele stand. In afwijking van de landelijke populatiedoelstelling is van meerdere gebieden de populatiedoelstelling verhoogd. Van het gebied Duinen en Lage Land Texel omdat er rekening is gehouden met de diverse broedvogels in de binnendijs gelegen terreinen langs de waddijk. Voor de genoemde Deltagebieden wordt een licht herstel van de populatie nagestreefd, om achteruitgang van de landelijke populatie buiten de Natura 2000-gebieden (veelal tijdelijke populaties) op te vangen.

A138 – Strandplevier						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	uitbreiding	verbetering	50 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	uitbreiding	verbetering	30 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	220 ^R (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	220 ^R (↑)	B1	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	220 ^R (↑)	B2	concept-ontwerp
115	Grevelingen	uitbreiding	verbetering	220 ^R (↑)	A1	doel aangepast ^a
118	Oosterschelde	uitbreiding	verbetering	220 ^R (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
120	Zoommeer	behoud	behoud	220 ^R (↑)	B1	concept-ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	220 ^R (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
127	Markiezzaat	behoud	behoud	220 ^R (↑)	B1	aanwijzingsbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

- (a) De doelstelling voor het leefgebied in het gebied Grevelingen is gewijzigd in uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied. De wijziging is nodig omdat de populatie in het gebied een jarenlange negatieve trend vertoont³². Gezien de potentie van het gebied kan Grevelingen, door de herstelopgave op het aspect leefgebied, een grote bijdrage leveren aan de regionale populatiedoelstelling. Het zoutwatergebied Grevelingen wordt als een strategische locatie gezien voor een herstelopgave³³. Zie ook de toelichting bij de doelstelling in paragraaf 5.5. van de Nota van toelichting.

³⁴ Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Waddenzee, Duinen en Lage Land Texel, Duinen Terschelling en Noordzeekustzone (Stcrt.2009, 38).

De landelijke staat van instandhouding van de strandplevier is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit daarbij aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van herstel populatie van ten minste 400 paren". Er is herstel gewenst tot boven het niveau van de minimum populatie, mede als verzekering naar de toekomst. De mogelijkheden voor verbetering zijn beperkt. De kans op immigratie vanuit populaties in buurlanden is gering omdat de populatie zich bevindt aan de noordelijke rand van het Europese verspreidingsgebied van de soort. Mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit van het leefgebied zullen worden onderzocht om beter te kunnen garanderen dat de soort zich in Nederland op het niveau van een duurzame populatie kan handhaven. De doelstelling van de gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek (101), Westerschelde & Saeftinghe (122) en Markiezaat (127) wijkt af van de landelijke doelstelling. Voor Duinen Goeree & Kwade Hoek en Westerschelde & Saeftinghe is niet voor uitbreiding gekozen omdat de ontwikkelingen onzeker zijn. Voor het gebied Markiezaat wordt behoud nagestreefd omdat de historische potentie in dit verzoete gebied niet meer haalbaar is.

A191 – Grote stern						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	16.000 (↑)	A3	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	4.000 ^R	C	ontwerpbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	4.000 ^R	A1	conform ontwerp
118	Oosterschelde	behoud	behoud	4.000 ^R	C	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	4.000 ^R	A1	aanwijzingsbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

De landelijke staat van instandhouding van de grote stern is voor wat betreft de aspecten leefgebied en populatie respectievelijk als "gunstig" en "matig ongunstig"³⁵ beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit hierbij aan: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor herstel populatie van ten minste 20.000 paren"³⁵. Vanwege de kwetsbaarheid van de nestplaatsen is de soort vrijwel volledig aangewezen op het Natura 2000-netwerk. Alle gebiedsdoelen sluiten wat het leefgebied betreft aan bij de landelijke doelstelling. De gebieden leveren gezamenlijk voldoende bijdrage aan de landelijke populatiedoelstelling. Alleen in de Waddenzee (001) wordt herstel van de populatie haalbaar geacht. In het Deltagebied bestaat veel dynamiek in de locaties van de kolonies. Dit kan per deelgebied grote jaarlijkse aantalsverschillen veroorzaken³², waardoor een herstelopgave niet realistisch wordt geacht.

A193 – Vissie						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	5.300	A1	aanwijzingsbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	3.300	B2	aanwijzingsbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	630	B1	aanwijzingsbesluit
077	Eemmeer & Gooimeer Zuidermeer	behoud	behoud	280	B1	aanwijzingsbesluit
092	IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	180	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	6.500 ^R (↑)	B2	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	6.500 ^R (↑)	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	uitbreiding	verbetering	6.500 ^R (↑)	B1	doel aangepast ^a
118	Oosterschelde	behoud	behoud	6.500 ^R (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
120	Zoommeer	behoud	behoud	6.500 ^R (↑)	C	concept-ontwerp

³⁵ Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Waddenzee (Stcrt. 2009, 38).

122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	6.500 ^R (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
------------	----------------------------	--------	--------	------------------------	----	--------------------

(R) Betreft een regionale doelstelling.

(a) De doelstelling voor het leefgebied in het gebied Grevelingen is gewijzigd in uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied. Zie ook de toelichting hierna, en bij de doelstelling in paragraaf 5.5 van de Nota van toelichting.

De landelijke staat van instandhouding van de visdief is op de aspecten leefgebied en populatie is beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit op het aspect populatie daarbij aan: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor herstel populatie van ten minste 20.000 broedparen". Op het aspect leefgebied komt de landelijke behoudsdoelstelling niet overeen met de matig ongunstige staat van instandhouding. Er wordt verwacht dat de positieve trend van de populatie zich door kan zetten met behoud van het leefgebied. Er vindt namelijk na een sterke terugval rond de jaren zestig sindsdien voortdurend herstel plaats, al lijkt dit momenteel te stagneren. De populatiedoelstellingen van de gebieden Waddenzee (001), IJsselmeer (072), Markermeer & IJmeer (073), Eemmeer & Gooimeer Zuidoever (077) en Grevelingen (115) wijken af van de landelijke doelstelling. In de Waddenzee wordt het stoppen van de neergaande trend ten doel gesteld. In het IJsselmeer heeft de draagkracht betrekking op gunstige jaren en bestaat er nog onzekerheid over de draagkracht van de Kreupel op langere termijn. Van de gebieden Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever is de bijdrage aan de landelijke doelstelling relatief klein en worden de potenties laag ingeschat. Voor het gebied Grevelingen is in afwijking van de landelijke doelstelling een herstelopgave voor het leefgebied geformuleerd. Er is een negatieve trend van de populatie³² te zien. Gezien de potentie van het gebied kan Grevelingen, door een herstelopgave op het aspect leefgebied, een grote bijdrage leveren aan de regionale populatiedoelstelling. Het zoutwatergebied Grevelingen wordt als een strategische locatie gezien voor een herstelopgave³³.

A195 – Dwergstern						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	uitbreiding	verbetering	210 (↑)	A2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	300 ^R (↑)	A1	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	300 ^R (↑)	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	300 ^R (↑)	B1	conform ontwerp
118	Oosterschelde	behoud	behoud	300 ^R (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	300 ^R (↑)	A1	aanwijzingsbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

De landelijke staat van instandhouding van de dwergstern is voor wat betreft de aspecten populatie³⁵ en leefgebied als "matig ongunstig" beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit op het aspect populatie daarbij aan: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor herstel populatie van ten minste 600 paren"³⁵. Vanwege de kwetsbaarheid van de nestplaatsen is de soort vrijwel volledig aangewezen op het Natura 2000-netwerk. De doelstellingen op het aspect leefgebied van de gebieden Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Terschelling (004) en Noordzeekustzone (007) wijken af van de landelijke doelstelling. In het Waddengebied, waar de Natura 2000-gebieden op veel plekken op elkaar aansluiten, wordt een herstelopgave met betrekking tot het leefgebied (naast herstel populatie) haalbaar geacht en is het vooral van belang dat de som van de gebiedsdoelen (290) in de regio wordt gehaald. De doelstellingen van de overige gebieden sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

B.4.4 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

De doelniveaus van niet-broedvogels zijn meestal uitgedrukt als seizoensgemiddelde of als (gemiddeld) seizoensmaximum. Deze gemiddelden, die worden bepaald aan de hand van maandelijkse tellingen, worden als volgt berekend³⁶:

Het seizoensgemiddelde is het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen, berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen over een reeks seizoenen (1999/2000-2003/2004).

Het (gemiddeld) seizoensmaximum is het gemiddelde van het grootste getelde aantal (piekaantal) per seizoen (juli t/m juni van het volgende jaar) berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen (meestal vijf seizoenen: 1999/2000-2003/2004).

Bij voorkeur is het doelniveau uitgedrukt als seizoensgemiddelde omdat dit een indicatie geeft voor het gebruik van een gebied over het gehele seizoen. Bij onvoldoende beschikbaarheid van jaarrondtellingen moet soms worden teruggevallen op het seizoensmaximum.

A130 – Scholekster						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage*	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	140.000-160.000 (↑)	sf, A4	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	3.300 ^a	s, C	aanwijzingsbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	210	sf, C	ontwerpbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	790	sf, C	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	2.500	sf, C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	560	sf, C	conform ontwerp
118	Oosterschelde	behoud	behoud	24.000	sf, A1	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	7.500	sf, B1	aanwijzingsbesluit

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaappleatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf)

(a) De populatieschatting is gebaseerd op gemiddelde seizoensmaxima over de periode 1999/2000-2003/2004.

De staat van instandhouding voor de scholekster is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig", waarbij de laatste voornamelijk betrekking heeft op de kwaliteit van het leefgebied en niet op de omvang. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: "behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie variërend van 180.000 tot 200.000 vogels (seizoensgemiddelde)"³⁵. In Nederland is de populatie scholeksters fors afgenomen (bij een internationale toename) in relatie tot verminderd voedselaanbod in de intergetijdengebieden (schelpdieren). Alleen voor de Waddenzee (001) is een verbeteropgave geformuleerd voor de kwaliteit van het leefgebied, vanwege het relatief grote belang van dit gebied en omdat de mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit in het Deltagebied, in dit geval de gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek (101), Voordelta (113), Grevelingen (115), Oosterschelde (118) en Westerschelde & Saeftinghe (122) beperkt zijn. Met name de zandhonger in de Oosterschelde leidt tot een afname van het foerageergebied. In de Natura 2000-gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek, Voordelta en Grevelingen zijn bovendien geen aanwijzingen voor afname van de populatie of voor vermindering van de kwaliteit van het leefgebied (zelfs aantalstoename in het gebied Duinen Goeree & Kwade Hoek sinds 1990/1991). Voor het gebied Westerschelde & Saeftinghe is de trend op lange termijn neutraal, in tegenstelling tot het gebied Waddenzee. Daarom is voor het gebied Westerschelde & Saeftinghe voor behoud gekozen. Voor het gebied Noordzeekustzone (007) zijn onvoldoende telgegevens bekend voor een trendanalyse. Er is daarom eveneens een behoudopgave geformuleerd.

³⁶ Voorbeeld voor een seizoen met de volgende telresultaten (juli-juni): 0, 0, 0, 100, 100, 200, 100, 100, 0, 0, 0, 0. Het seizoensmaximum bedraagt in dit geval 200, het seizoensgemiddelde 50 (som van alle maandcijfers gedeeld door 12).

A169 – Steenloper						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage*	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	2.300-3.000 (↑)	sf, A3	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	160	sf, B1	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	70	sf, B1	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	30	sf, C	conform ontwerp
118	Oosterschelde	behoud	behoud	580	sf, A1	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	230	sf, B2	aanwijzingsbesluit

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf)

De staat van instandhouding van de steenloper is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit daarbij aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie variërend van 3.500-4.200 vogels (seizoensgemiddelde)". De herstelopgave is alleen in de Waddenzee neergelegd. De algemene aantaltrend voor de steenloper in de Waddenzee (001) is licht dalend. De oorzaak van deze licht dalende trend kan in verband worden gebracht met het verdwijnen van droogvallende mosselbanken in de Waddenzee. Deze mosselbanken zijn in de laatste jaren wel teruggekeerd in het oostelijk deel, maar nog niet in het westelijk deel. Mogelijk spelen de ontwikkelingen in de internationale biogeografische populatie ook een rol in de afname van het populatieaantal in de Waddenzee. Van de Noordzeekustzone (007) zijn onvoldoende telgegevens voor een trendanalyse bekend. Van de gebieden Voordelta (113), Grevelingen (115), Oosterschelde (118) en Westerschelde en Saeftinghe (122) is de aantaltrend stabiel. Dit betekent dat de waarschijnlijke oorzaak van de landelijke ongunstige staat van instandhouding niet is gelegen in deze gebieden.

Overige niet-broedvogelsoorten					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie					
Vogelsoort	Aantal gebieden	Landelijke doelstelling populatie	Populatie Grevelingen	Relatieve bijdrage*	Besluit
A004 Dodaars ^(g)	3	560	70	f, B2	conform ontwerp
A005 Fuut ^{(a);(i)}	24	10.900	1.600	f, B2	conform ontwerp
A007 Kuifduiker ^(g)	4	45	20	f, A2	conform ontwerp
A008 Geoorde fuut ^(c)	2	1.640	1.500	f, A4	conform ontwerp
A017 Aalscholver ^(g)	26	24.500	310	sf, C	conform ontwerp
A026 Kleine zilverreiger ^(g)	5	140	50	f, A2	conform ontwerp
A034 Lepelaar ^(g)	22	1.225	70	f, B1	conform ontwerp
A037 Kleine zwaan ^(b)	29	4.820	4	sf, C	conform ontwerp
A041 Kolgans ^{(g);(h)}	36	218.300	140	f, C	conform ontwerp
A043 Grauwe gans ^{(g);(h)}	31	86.300	630	sf, C	conform ontwerp
A045 Brandgans ^{(g);(h)}	26	140.900	1.900	sf, C	conform ontwerp
A046 Rotgans ^(c)	6	36.500	1.700	sf, B1	conform ontwerp
A048 Bergeend ^(g)	14	48.900	700	f, C	conform ontwerp
A050 Smient ^{(g);(h)}	45	258.200	4.500	sf, C	conform ontwerp
A051 Krakeend ^{(g);(h)}	35	10.200	320	f, B1	conform ontwerp
A052 Wintertaling ^(d)	24	21.000	510	f, B1	conform ontwerp
A053 Wilde eend ^(g)	13	128.000	2.900	f, B1	conform ontwerp
A054 Pijlstaart ^(c)	25	7.850	60	f, C	conform ontwerp
A056 Slobeend ^{(g);(i)}	38	5.750	50	f, C	conform ontwerp

A067 Brilduiker ^{(g);(i)}	10	4.380	620	f, B2	conform ontwerp
A069 Middelste zaagbek ^(g)	7	3.310	1.900	f, A3	conform ontwerp
A103 Slechtvalk ^(g)	6	180 ^k	10 (max)	f, B1	conform ontwerp
A125 Meerkoet ^{(g);(i)}	23	89.700	2.000	f, B1	conform ontwerp
A132 Kluut ^{(c);(i)}	17	9.510	80	sf, C	conform ontwerp
A137 Bontbekplevier ^(g)	10	2.260	50	sf, C	conform ontwerp
A138 Strandplevier ^(e)	3	180	20	sf, A1	conform ontwerp
A140 Goudplevier ^(f)	11	32.300	2.600	sf, B2	conform ontwerp
A141 Zilverplevier ^{(g);(i)}	8	27.600	130	sf, C	conform ontwerp
A149 Bonte strandloper ^(g)	8	187.300	650	sf, C	conform ontwerp
A157 Rosse grutto ^(g)	7	39.500	30	sf, C	conform ontwerp
A160 Wulp ^(g)	17	101.100	440	sf, C	conform ontwerp
A162 Tureluur ^(c)	9	18.480	170	sf, C	conform ontwerp

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (of seizoensmaximum of seizoensgemiddelde).

- (a) Fuut: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling geformuleerd voor deze soort vanwege slechte stuurbaarheid van vermoedelijke oorzaken (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (b) Kleine zwaan: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling geformuleerd. De recente afname is verbonden aan een afname op internationaal niveau en mogelijk aan enkele andere slecht stuurbare factoren (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (c) Geoorde fuut, rotgans, pijlstaart, kluut en tureluur: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soorten geformuleerd, omdat deze staat van instandhouding alleen gebaseerd is op toekomstverwachting (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (d) Wintertaling: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding op het aspect populatie is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soort geformuleerd. De staat van instandhouding is gebaseerd op een populatieafname die niet leidt tot een waarde van minder dan 75% van de draagkrachtindicatie (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (e) Strandplevier: ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is voor deze soort landelijk een behoudsopgave geformuleerd. De sterke afname in populatie-omvang hangt samen met de afname van de broedvogelpopulatie. De oorzaken van deze afname liggen waarschijnlijk meer in de afname van de geschiktheid van de broedgebieden dan in die van de foerageergebieden buiten het broedseizoen. De condities in het leefgebied voor de strandplevier zijn grotendeels op orde, derhalve worden op gebiedsniveau behoudopgaven voor het leefgebied geformuleerd (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (f) Goudplevier: de goudplevier heeft landelijk een opgave voor uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. De verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied is niet zichtbaar in de trend, deze laat een toename zien binnen het Natura 2000-netwerk. Dit betreft echter minder dan de helft van de Nederlandse vogels en is een gevolg van verschuivingen in de ligging van de pleisterplaatsen. Incidentele tellingen buiten het monitoringsnetwerk suggereren dat de kwaliteit van het leefgebied buiten het Natura 2000-netwerk is afgenomen. Herstelopgaven binnen het netwerk zijn in dit licht niet geformuleerd (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (g) Dodaars, kuifduiker, aalscholver, kleine zilverreiger, lepelaar, kolgans, grauwe gans, brandgans, bergeend, smient, kraakeend, wilde eend, slobbeend, brilduiker, middelste zaagbek, slechtvalk, meerkoet, bontbekplevier, zilverplevier, bonte strandloper, rosse grutto en wulp: de staat van instandhouding van de soort is beoordeeld als "gunstig".³⁷
- (h) Kolgans, grauwe gans, brandgans, smient en kraakeend: enige afname landelijk veroorzaakt door extensivering van landgebruik (onder andere door natuurontwikkeling) is aanvaardbaar.
- (i) Fuut, slobbeend, brilduiker, meerkoet en kluut: enige afname landelijk als gevolg van herstel van zout-zoet overgangen is aanvaardbaar.
- (j) Zilverplevier: enige afname landelijk ten behoeve van herstel van het leefgebied voor schelpdiereters is aanvaardbaar.
- (k) Slechtvalk: de landelijke instandhoudingsdoelstelling voor deze soorten is gebaseerd op het gemiddelde seizoensmaximum over de periode 1999/2000-2003/2004.

³⁷ De beschreven staat van instandhouding van de meerkoet wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Op basis van de stabiele trend in de afgelopen 3 decennia is er geen sprake van een ongunstige staat van instandhouding op het aspect populatie. Zie het Natura 2000 profielendocument (2008).

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen

- B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B.2 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B.3 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied aangewezen voor het habitatype witte duinen (H2120). Het habitatype komt voor langs de kustlijn en lokaal in het gebied.
- Conform de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied aangewezen voor het habitatype grijze duinen (H2130). Echter in afwijking van het ontwerpbesluit (2007) is de doelstelling vervallen voor subtype C, *heischraal*. Dit subtype blijkt niet aanwezig in het gebied, wel blijven de doelstellingen voor het kalkrijke en het kalkarme subtype (subtype A en B) gehandhaafd.
- In afwijking van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied niet aangewezen voor het habitatype duinheiden met struikhei (H2150). Uit een kartering is gebleken dat het type niet in het gebied voorkomt.
- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2007) is een doelstelling opgenomen voor subtype duinbossen, *vochtig* (H2180B). Naast de subtypen *droog* (subtype A) en *binnenduintrand* (subtype C), blijkt ook het subtype *vochtig* (subtype B) voor te komen, namelijk in de nabijheid van Kasteel Westhove.
- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2007) zijn ook doelstellingen opgenomen voor de subtypen vochtige duinvalleien, *ontkalkt* (H2190C) en vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (H2190D). Deze subtypen blijken, naast de subtypen *open water* (subtype A) en *kalkrijk* (subtype B), waar in het gebied reeds doelstellingen voor zijn opgenomen, in het gebied voor te komen (subtype *ontkalkt* (subtype C) nabij de Duinweg en ten westen van Kaalkop en subtype *hoge moerasplanten* (subtype D) bij Kaalkop).

B.2 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elke Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedenselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten betreft de relatieve bijdrage het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

In de kolom "Bronvermelding" zijn de terreinbeherende organisaties en andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze

zijn verzameld of gepubliceerd. Verklaring gebruikte afkortingen: DZH = Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (beheerplan), SBB = Staatsbosbeheer.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor het volgende habitatype:

H2180A – Duinbossen, droog			
Landelijke oppervlakte ca. 4.000 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage ^a	Bronvermelding
087	Noordhollands Duinreservaat	A1 (15-30%)	Landschap Noord-Holland 2010
088	Kennemerland-Zuid	A1 (15-30%)	Landschap Noord-Holland 2010
097	Meijndel & Berkheide	B2 (6-15%)	DZH 2000, SBB 2002

- (a) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werd dit habitatype in twee subtypen onderscheiden: Zomereikverbond (*Quercion roboris*) en Verbond van Els en Vogelkers (*Alno-Padion*) die overeenkomen met de huidige subtypen "droog" (subtype A) en "binnenduintrand" (subtype C). Voor elk van beide subtypen zijn drie gebieden geselecteerd. Voor het eerstgenoemde subtype betreffen dit Schoorlse Duinen (086)¹², Kennemerland-Zuid (088) en Manteling van Walcheren (117).

Op grond van de huidige kennis zijn de gebieden met de grootste oppervlakte van dit subtype: Noordhollands Duinreservaat (087) en Kennemerland-Zuid, met elk meer dan 15% van de landelijke oppervlakte. Meijndel & Berkheide (097) komt op de derde plaats op basis van de oppervlakte van dit subtype in het gebied.

B.3 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als "indicatieve" opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling¹³ is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar "opgeteld", eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van de betreffende Natura 2000-waarde vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom "Besluit") staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-waarden die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor de betreffende Natura 2000-waarde, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x. In een aparte kolom is van elk gebied de

¹² Destijds bekend als Duinen Schoorl.

¹³ De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel 2 van deze bijlage.

B.3.1 Habitatrichtlijn: habitattypen

H2120 – Witte duinen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd ^x
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit

(a) Verbetering kwaliteit wordt vooral nagestreefd in de duinen van de vastelandskust en het Deltagebied.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype witte duinen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van verbetering kwaliteit wordt nagestreefd door het optimaliseren van verstuing. In de gebieden waar deze ontwikkeling conflicteert met de veiligheid van het achterliggende land, is geen verbeterdoelstelling neergelegd (bijvoorbeeld Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)). In het Waddengebied komt het habitattype reeds over een groot oppervlakte en in goede kwaliteit voor. Ook voor deze gebieden is een behoudopgave geformuleerd. In Westerschelde & Saeftinghe is een behoudopgave geformuleerd omdat daar weinig mogelijkheden zijn voor verbetering van de kwaliteit. Voor de gebieden langs de (Noord-)Hollandse kust (Schoorlse Duinen (086), Noordhollands Duinreservaat (087) en Kennemerland-Zuid (088)) is, in tegenstelling tot het landelijk doel, gekozen voor de doelstelling uitbreiding oppervlakte. Vanwege de grote breedte van het duingebied is uitbreiding van witte duinen in deze gebieden goed mogelijk. Dit is vooral van belang voor de uitbreidingsopgave van het prioritaire habitattype grijze duinen (H2130).

H2130A – *Grijze duinen, kalkrijk					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit ^x
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	A2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	doel aangepast ^a
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) De doelstelling voor het gebied Manteling van Walcheren is aangepast van uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit naar behoud oppervlakte en kwaliteit. Met de huidige kennis blijkt dat er weinig potentie is voor herstel gezien het geringe voorkomen.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). Het zwaartepunt van grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) ligt in de duinen tussen Bergen en Den Haag. De landelijke staat van instandhouding voor subtype A is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In afwijking van de landelijke doelstelling is voor gebieden met een relatief geringe bijdrage aan deze landelijke doelstelling (onder andere Duinen Ameland (005), Duinen Schiermonnikoog (006), Zwin & Kievittepolder (123)) gekozen voor een behoudsdoelstelling. Ook voor het gebied Coepelduynen (096) geldt een behoudopgave, omdat het habitattypen daar nog in goed ontwikkelde vorm voorkomt en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2130B – *Grijze duinen, kalkarm					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit

097	Meijendel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype grijze duinen, *kalkarm* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstellingen voor de gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek (101) en Duinen Den Helder – Callantsoog (084) wijken af van de landelijke doelstelling, omdat het habitattype in deze gebieden reeds in goed ontwikkelde vorm aanwezig is en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte. Ook de doelstelling van het gebied Grevelingen (115) wijkt af van de landelijke doelstelling. Door de ligging van het habitattype ten opzichte van de kustlijn treedt hier onvoldoende overstuiving door zand op, noodzakelijk voor het duurzaam voortbestaan van het habitattype, om kwaliteitsverbetering of uitbreiding van de oppervlakte te kunnen realiseren. Vanwege de dynamische omstandigheden in de Waddenzee (001) is uitbreiding van de oppervlakte in dit gebied niet mogelijk. Hier wordt dan ook alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit. Ook in het gebied Kennemerland-Zuid (088) wordt alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit, aangezien de overwegend kalkrijke bodem hier geen mogelijkheden biedt voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2160 – Duindoornstruwelen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^a	behoud	A1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud ^a	behoud	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud ^a	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud ^a	behoud	B2	conform ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) ... van goed ontwikkelde vormen in de gebieden waar het type een belangrijke positie in het duinlandschap inneemt. Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (*H2130),

duinbossen (H2180) of vochtige duinvalleien (H2190), mits de totale oppervlakte van goed ontwikkelde vormen [in het betreffende gebied] niet afneemt¹⁴.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype duindoornstruwelen is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. Aan een groot deel van de gebieden is een "ten gunste formulering" toegevoegd. Afhankelijk van het voorkomen in deze gebieden zullen één of meerdere van de begunstigde habitattypen in de "ten gunste formulering" van de betreffende gebieden zijn opgenomen.

H2180A – Duinbossen, <i>droog</i>					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	conform ontwerp

(a) ... maar lokaal uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

(b) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)¹⁴.

(c) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattype duinbossen, *droog* (subtype A) is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Het voorkomen van duineikenbos (subtype A) in Europa is vrijwel beperkt tot Nederland. Vanwege de zeer grote verantwoordelijkheid die Nederland heeft voor dit habitattype wordt, in de gebieden waar goede mogelijkheden hiervoor zijn, uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit nagestreefd. De lokale opgave voor uitbreiding oppervlakte is voornamelijk op de Waddeneilanden neergelegd, omdat de oppervlakte van dit subtype daar klein is. Ook in het Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen (086) wordt uitbreiding van de oppervlakte van dit subtype nagestreefd en realistisch geacht. In de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Westduinpark & Wapendal (098) en Solleveld & Kapittelduinen (099) is het beheer reeds gericht op verbetering van de kwaliteit. Ook in de gebieden Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004), Schoorlse Duinen (086) en Voornes Duin (100) bestaan goede mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit.

¹⁴ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

H2180B – Duinbossen, vochtig					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	verbetering	A1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd ^x

(a) ... maar lokaal uitbreiding oppervlakte.

(b) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)¹⁴.

(c) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype duinbossen, *vochtig* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De lokale opgave voor uitbreiding oppervlakte is op de Waddeneilanden neergelegd, omdat de oppervlakte van dit subtype daar klein is. De kwaliteitsdoelstelling van Schoorlse Duinen (086) wijkt af van het landelijk doel, omdat hier weinig potentie voor kwaliteitsverbetering is. Ook in de gebieden Zwanenwater & Pettemerduinen (085) en Voornes Duin (100) wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd in tegenstelling tot het landelijk doel, omdat hier reeds een goed ontwikkelde oppervlakte van het habitatype duinbossen, *vochtig* (subtype B) aanwezig is.

H2180C – Duinbossen, binnenduintrand					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^b	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	doel toegevoegd ^x
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud ^a	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit

100	Voornes Duin	behoud ^a	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^a	behoud	C	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	conform ontwerp

- (a) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)¹⁴.
- (b) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype duinbossen, *binnenduintrand* (subtype C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan¹⁵. Kwaliteitsverbetering wordt nagestreefd in de gebieden waar de beste mogelijkheden liggen voor kwaliteitsverbetering en/of die een belangrijke bijdrage leveren aan de landelijke doelstelling. Vanwege de relatief kleine oppervlakte van dit habitatype op de Waddeneilanden is in het gebied Duinen Schiermonnikoog (006) een doel gesteld voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2190A - Vochtige duinvalleien, open water					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	conform ontwerp

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype vochtige duinvalleien, *open water* (H2190A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan voor het aspect kwaliteit. Echter op het aspect oppervlakte wijkt het landelijk doel af, omdat Nederland een relatief zeer groot belang heeft voor het habitatype. Er geldt een behoudsdoelstelling als er in het gebied geen herstelmogelijkheden zijn, zoals in Duinen Vlieland (003). Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (Waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Dit is niet mogelijk

¹⁵ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen (Stcrt. 2010, 2212).

op plaatsen waar conflict zou ontstaan met de veiligheid van het achterliggende land en ook niet waar de duinen te smal zijn voor grootschalige verstuingen, zoals Manteling van Walcheren (117).

H2190B – Vochtige duinvalleien, kalkrijk					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
114	Krammer-Volkerak	uitbreiding	behoud	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	A2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (H2190B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Wanneer er geen potentiële herstel mogelijkheden aanwezig zijn binnen de begrenzing van het gebied door bijvoorbeeld de mate van dynamiek, zoals in Waddenzee (001), Noordzeekustzone (007) en Grevelingen (115) is er een behoudsdoelstelling geformuleerd. Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Dit is niet mogelijk op plaatsen waar conflict zou ontstaan met de veiligheid van het achterliggende land en ook niet waar de duinen te smal zijn voor grootschalige verstuingen, zoals Manteling van Walcheren (117).

H2190C – Vochtige duinvalleien, ontkalkt					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit

084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd ^x

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattype vochtige duinvalleien, *ontkalkt* (H2190C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijk doelstelling sluit hierop aan. Er geldt een behoudsdoelstelling als in het gebied zeer beperkte of geen herstel mogelijkheden zijn, zoals in Duinen Schiermonnikoog (006). Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Een dergelijke ontwikkeling wordt nagestreefd op plaatsen waar dit niet in conflict is met de veiligheid van het achterliggend land.

H2190D – Vochtige duinvalleien, hoge moerasplanten					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud ^a	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
100	Voornes Duin	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit ^x
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	doel toegevoegd ^x

(a) Achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (H2190B), is toegestaan.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattype vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (H2190D) is voor de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan voor het aspect oppervlakte; voor het aspect kwaliteit wijkt de landelijke doelstelling echter af. Hiervoor is gekozen vanwege het zeer grote relatieve belang dat Nederland heeft voor het habitattype en bovendien om het hydrologische herstel, dat reeds is ingezet voor het habitattype, optimaal te benutten. Wanneer er geen potentiële herstel mogelijkheden aanwezig zijn binnen de begrenzing van het gebied, zoals in Duinen Terschelling (004), is er een behoudsdoelstelling neergelegd.

Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam

voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Dit is niet mogelijk op plaatsen waar conflict zou ontstaan met de veiligheid van het achterliggende land en ook niet waar de duinen te smal zijn voor grootschalige verstuingen, zoals Manteling van Walcheren (117).

B.3.2 Habitatrichtlijn: soorten

H1014 – Nauwe korfslak						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de nauwe korfslak is op het aspect leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hier niet op aan. De matig ongunstige staat van instandhouding wordt veroorzaakt door de toestand van de duinen, verreweg het belangrijkste leefgebied. De hoeveelheid geschikt habitat (met name populierenbos) vertoont hier een lichte afname. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste neemt door natuurlijke successie in de duinen de oppervlakte eikenbos toe. Ten tweede worden populierachtigen en daarmee vergelijkbare soorten op veel plaatsen gekapt omdat ze niet als inheems worden beschouwd. De landelijke behoudsdoelstelling wordt met deze ontwikkelingen een behoorlijke opgave. In de kalkrijke duinen moeten leefgebieden voor de soort (per saldo) behouden blijven voor behoud van de populatie. Alle gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling die gericht is op behoud. Op langere termijn is meer inzicht nodig in verspreiding, populatiedynamiek en ecologie van deze soort om adequate bescherming mogelijk te maken.

Motivering van het besluit op basis van de binnengekomen zienswijzen

1 INLEIDING

Op 27 november 2006 zijn 111 ontwerp-aanwijzingsbesluiten gepubliceerd voor de eerste tranche Natura 2000-gebieden.

Deze ontwerp-aanwijzingsbesluiten hebben in de periode van 9 januari 2007 tot en met 19 februari 2007 ter inzage gelegen. Dit heeft ertoe geleid dat er door bijna 7.800 personen of organisaties een zienswijze is ingediend over één of meer gebieden. Een belangrijk deel van de argumentatie in deze zienswijzen heeft betrekking op de gebruikte criteria, de voorgestelde begrenzing van de gebieden en de mogelijke gevolgen van Natura 2000 voor burgers en het bedrijfsleven. In veel zienswijzen werd dezelfde argumentatie gebruikt en werden gelijklopende zorgen geuit.

Er is daarom besloten om in één nota tot een algemene beantwoording van deze breed geuite kritiekpunten over te gaan. In deze Nota van Antwoord¹⁶ is op hoofdlijnen het gevoerde beleid uiteengezet. De Nota van Antwoord is op 21 november 2007 aan de Tweede Kamer aangeboden en op 13 februari en 6 maart 2008 heeft de Tweede Kamer de nota besproken. Iedereen die een zienswijze heeft ingediend, heeft in een persoonlijke brief een antwoord ontvangen, waarin op de algemene opmerkingen uit de zienswijze is ingegaan.

Gelet op het grote aantal zienswijzen dat voor elk gebied is ingediend en het grote aantal onderwerpen dat daarbij aan de orde is gekomen, is besloten om bij elk besluit de individuele zienswijzen per thema te behandelen. Dit gebeurt in deze bijlage C. Verder wordt in deze bijlage C vermeld welke specifiek op het aanwijzingsbesluit van dit gebied betrekking hebbende inspraakreacties zijn binnengekomen en hoe hiermee is omgegaan bij het opstellen van het aanwijzingsbesluit.

Voor het gebied Manteling van Walcheren zijn 60 zienswijzen ingediend. De reacties worden hieronder thematisch besproken.

¹⁶ Ministerie van LNV (2007): Nota van Antwoord. Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen

- B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B.2 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B.3 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2007), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype embryonale duinen (H2110). De aanwijzing betreft het Verklipperstrand.
- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2007) is ook een doelstelling opgenomen voor het subtype vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (H2190D). Dit subtype blijkt, naast de overige subtypen waar in het gebied reeds doelstellingen voor zijn opgenomen, in het gebied voor te komen.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2007), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype blauwgraslanden (H6410). Het habitatype komt voor langs de vroongronden, in mozaïek met de habitattypen grijze duinen (H2130) en vochtige duinvalleien (H2190).
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2007), is het gebied ook aangewezen voor de habitatsoort nauwe korfslak (H1014). De soort is binnen de begrenzing op enkele plaatsen waargenomen.

B.2 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elke Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedenselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten betreft de relatieve bijdrage het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

In de kolom "Bronvermelding" zijn de terreinbeherende organisaties en andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd. Verklaring gebruikte afkortingen: DZH = Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (beheerplan), SBB = Staatsbosbeheer.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende habitattypen:

H2130B – *Grijze duinen, <i>kalkarm</i>			
Landelijke oppervlakte ca. 5.000 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bron
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
003	Duinen Vlieland	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
004	Duinen Terschelling	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	B2 (6-15%)	Landschap Noord-Holland 2010
116	Kop van Schouwen	B2 (6-15%)	Provincie Zeeland 2009

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het prioritaire habitatype grijze duinen (H2130) de volgende tien gebieden geselecteerd: Duinen Schiermonnikoog (006), Duinen Terschelling (004), Duinen en Lage Land Texel (002)¹², Noordhollands Duinreservaat (087), Kennemerland-Zuid (088), Coepelduynen (096), Meijendel & Berkheide (097), Voornes Duin (100), Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)¹³ en Kop van Schouwen (116). Toen niet behorend tot de tien belangrijkste gebieden, maar reeds eerder (1996) aangemeld voor dit habitatype: Duinen Den Helder – Callantsoog (084) (Lijstdocument 2004). In het Natura 2000 doelendocument (2006) is dit habitatype in drie subtypen verdeeld (*kalkrijk*, *kalkarm* en *heischraal*) om recht te doen aan de ecologische variatie en gelet op het aanzienlijke verschil in ecologische vereisten.

Voor het subtype *kalkarm* (H2130B) zijn in de tabel op grond van de huidige kennis de vijf belangrijkste gebieden vermeld (in numerieke volgorde). Elk van deze gebieden bevat 6-15% van de landelijke oppervlakte (klasse B2) van dit subtype. Duinen Terschelling herbergt de grootste oppervlakte van dit subtype (ruim 10%). Ook Schoorlse Duinen (086) en Noordhollands Duinreservaat hebben een behoorlijke oppervlakte (klasse B2) maar net iets minder dan de gebieden op de tweede tot en met vijfde plaats.

H2130C – *Grijze duinen, *heischraal*

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het habitatype grijze duinen (H2130) de volgende tien gebieden geselecteerd: Duinen Schiermonnikoog (006), Duinen Terschelling (004), Duinen en Lage Land Texel (002)¹², Noordhollands Duinreservaat (087), Kennemerland-Zuid (088), Coepelduynen (096), Meijendel & Berkheide (097), Voornes Duin (100), Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)¹³ en Kop van Schouwen (116). Toen niet behorend tot de tien belangrijkste gebieden, maar reeds eerder (1996) aangemeld voor dit habitatype: Duinen Den Helder – Callantsoog (084) (Lijstdocument 2004). In het Natura 2000 doelendocument (2006) is dit habitatype inmiddels in drie subtypen verdeeld (*kalkrijk*, *kalkarm* en *heischraal*) om recht te doen aan de ecologische variatie en gelet op het aanzienlijke verschil in ecologische vereisten.

Het subtype *heischraal* van dit habitatype (H2130C) is de meest zeldzame van de drie onderscheiden subtypen. De betreffende vegetaties komen voor op vroongronden (begraasd duingrasland in de binnenduintrand) en in vochtige duinvalleien. Het zwaartepunt van dit subtype ligt in Duinen Goeree & Kwade Hoek met ongeveer een vijfde van de landelijke oppervlakte. Ook in kwalitatief opzicht is Duinen Goeree voor dit subtype het belangrijkste gebied met kenmerkende zeer zeldzame plantensoorten als veldgentiaan en herfstschroeforchis die buiten Goeree slechts op weinig andere groeiplaatsen in dit habitatype worden aangetroffen. De vroongronden van de Kop van Schouwen vormen het op één na belangrijkste gebied. Op de Waddeneilanden bevinden zich op Duinen en Lage Land Texel, Duinen Terschelling en Duinen Schiermonnikoog belangrijke voorkomens van dit subtype van meer dan 10% van het landelijke areaal (klasse B2).

¹² Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

¹³ Destijds bekend als Duinen Goeree.

H2150 – *Duinheiden met struikhei			
Landelijke oppervlakte ca. 200 ha ¹⁴			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
002	Duinen en Lage Land Texel	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
004	Duinen Terschelling	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
086	Schoorlse Duinen	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2010
087	Noordhollands Duinreservaat	B2 (6-15%)	Landschap Noord-Holland 2010
003	Duinen Vlieland	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2009
005	Duinen Ameland	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2009
088	Kennemerland-Zuid	B1 (2-6%)	Landschap Noord-Holland 2010
099	Solleveld & Kapittelduinen	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2011
116	Kop van Schouwen	B1 (2-6%)	Provincie Zeeland 2009
098	Westduinpark & Wapendal	C (<2%)	Aanwijzingsbesluit 2011

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor dit habitattype de volgende vier gebieden geselecteerd: Kennemerland-Zuid (088), Westduinpark & Wapendal (098), Solleveld & Kapittelduinen (099)¹⁵ en Kop van Schouwen (116). Ten gevolge van het beschikbaar komen van meer kwantitatieve gegevens is gebleken dat dit prioritaire habitattype in totaal in tien duingebieden voorkomt. Met name Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Terschelling (004) en Schoorlse Duinen (086) herbergen een aanzienlijke oppervlakte duinheiden met struikhei. Deze drie gebieden zijn hiermee de belangrijkste gebieden voor dit habitattype. Verder blijkt dit habitattype ook voor te komen in Duinen Vlieland (003), Duinen Ameland (005) en Noordhollands Duinreservaat (087) die elk meer dan 2% van de landelijke oppervlakte bevatten.

H2160 – Duindoornstruwelen			
Landelijke oppervlakte ca. 4.500 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
088	Kennemerland-Zuid	A1 (15-30%)	Landschap Noord-Holland 2010
097	Meijendel & Berkheide	B2 (6-15%)	DZH & SBB 2000
087	Noordhollands Duinreservaat	B2 (6-15%)	Landschap Noord-Holland 2010
116	Kop van Schouwen	B2 (6-15%)	Provincie Zeeland 2009
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2008
002	Duinen en Lage Land Texel	B1 (R, 2-6%) ^a	Aanwijzingsbesluit 2009

- (a) De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het habitattype.

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor dit habitattype de volgende vijf gebieden geselecteerd: Duinen en Lage Land Texel (002)¹², Kennemerland-Zuid (088), Meijendel & Berkheide (097), Voornes Duin (100) en Kop van Schouwen (116). Door het beschikbaar komen van meer kwantitatieve gegevens is gebleken dat de oppervlakte van dit habitattype in de gebieden Noordhollands Duinreservaat (087) en Duinen Goeree & Kwade Hoek (101) groter is dan aanvankelijk gedacht. Deze gebieden voldoen hiermee aan het criterium "belangrijkste gebieden". Het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) is vooral van belang vanuit het oogpunt van voldoende geografische spreiding.

H2180B – Duinbossen, vochtig			
Landelijke oppervlakte ca. 600 ha			

¹⁴ De geschatte landelijke oppervlakte is aangepast, zie voor een toelichting aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen (Stcrt. 2010, 2212).

¹⁵ Dit gebied is uitgebreid met Kapittelduinen, de naam is veranderd in Solleveld & Kapittelduinen (099).

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage ^a	Bronvermelding
100	Voornes Duin	A2 (30-50%)	Provincie Zuid-Holland 2010
006	Duinen Schiermonnikoog	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2009
116	Kop van Schouwen	A1 (15-30%)	Provincie Zeeland 2009

- (a) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werd dit habitattypen in twee subtypen onderscheiden: Zomereikverbond (*Quercion roboris*) en Verbond van Els en Vogelkers (*Alno-Padion*) die overeenkomen met de huidige subtypen "droog" (subtype A) en "binnenduintrand" (subtype C). Voor elk van beide subtypen zijn drie gebieden geselecteerd.

In het Natura 2000 doelendocument (2006) is een derde subtype onderscheiden: "vochtig" (subtype B) ten behoeve van het waarborgen van de ecologische variatie. Dit subtype is het meest aanwezig in Duinen Schiermonnikoog (006), Kop van Schouwen (116) en Voornes Duin (100).

H2190A – Vochtige duinvalleien, open water			
Landelijke oppervlakte ca. 400 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
088	Kennemerland-Zuid	A1 (15-30%) ^a	Landschap Noord-Holland 2010
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	B2 (6-15%)	Landschap Noord-Holland 2010
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
100	Voornes Duin	R (B2, 6-15%) ^b	Aanwijzingsbesluit 2008

- (a) Exclusief infiltratiekanalen zonder voor dit subtype karakteristieke vegetatie.
(b) De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het subtype.

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werd het open water in de duinen onderverdeeld in drie plantensociologische verbonden, waarbij toentertijd voor elk drie gebieden zijn geselecteerd. Dit betreft de volgende gebieden: Duinen en Lage Land Texel (002)¹², Duinen Terschelling (004), Duinen Ameland (005), Kennemerland-Zuid (088), Voornes Duin (100) en Kop van Schouwen (116). In het Natura 2000 doelendocument (2006) vallen deze drie verbonden onder het subtype vochtige duinvalleien, open water (H2190A). Op grond van de huidige kennis kunnen de volgende gebieden als de drie belangrijkste voor dit subtype worden beschouwd: Duinen en Lage Land Texel, Zwanenwater & Pettemerduinen (085) en Kennemerland-Zuid afgemeten aan de in de gebieden aanwezige oppervlakten. Uit het oogpunt van geografische spreiding kan daaraan nog Voornes Duin worden toegevoegd.

B.3 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als "indicatieve" opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling¹⁶ is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar "opgeteld", eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van de

¹⁶ De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

betreffende Natura 2000-waarde vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom "Besluit") staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-waarden die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor de betreffende Natura 2000-waarde, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x. Regels in cursief betreffen complementaire doelen. Deze zijn in de tabellen opgenomen omdat ze nog in de vigerende besluiten staan vermeld. Deze doelen zullen niet langer in aanwijzingsbesluiten worden opgenomen (zie bijlage C, paragraaf 4.1). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel 2 van deze bijlage.

B.3.1 Habitatrichtlijn: habitattypen

H2110 – Embryonale duinen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype embryonale duinen is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Met één uitzondering zijn de gebiedsdoelen in overeenstemming met de landelijke doelstelling. Het gebiedsdoel voor Schoorlse Duinen (086) wijkt af van het landelijk doel op het aspect oppervlakte. Het habitattype is langs de Hollandse kust betrekkelijk zeldzaam en door recente inrichtingsmaatregelen is er een situatie ontstaan met uitbreidingsmogelijkheden voor het habitattype in dit gebied. Met een uitbreidingsdoelstelling wordt beoogd optimaal gebruik te maken van de ecologische potenties van het gebied.

H2120 – Witte duinen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit

006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud ^b	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	B1	conform ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit

(a) Verbetering kwaliteit wordt vooral nagestreefd in de duinen van de vastelandskust en het Deltagebied.

(b) Achteruitgang van het oppervlakte ten gunste van het habitatype grijze duinen (H2130) is toegestaan.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype witte duinen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van verbetering kwaliteit wordt nagestreefd door het optimaliseren van verstuing. In de gebieden waar deze ontwikkeling conflicteert met de veiligheid van het achterliggende land, is geen verbeterdoelstelling neergelegd (bijvoorbeeld Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)). In het Waddengebied komt het habitatype reeds over een groot oppervlakte en in goede kwaliteit voor. Ook voor deze gebieden is een behoudopgave geformuleerd. In Westerschelde & Saeftinghe is een behoudopgave geformuleerd omdat daar weinig mogelijkheden zijn voor verbetering van de kwaliteit. Voor de gebieden langs de (Noord-)Hollandse kust (Schoorlse Duinen (086), Noordhollands Duinreservaat (087) en Kennemerland-Zuid (088)) is, in tegenstelling tot het landelijk doel, gekozen voor de doelstelling uitbreiding oppervlakte. Vanwege de grote breedte van het duingebied is uitbreiding van witte duinen in deze gebieden goed mogelijk. Dit is vooral van belang voor de uitbreidingsopgave van het prioritaire habitatype grijze duinen (H2130).

H2130A – *Grijze duinen, kalkrijk					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit ^x
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	A2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	uitbreiding	verbetering	C	doel aangepast ^a
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit

101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) De doelstelling voor Solleveld & Kapittelduinen is aangepast van behoud oppervlakte naar uitbreiding oppervlakte, omdat uitbreiding van de oppervlakte mogelijk is vanuit vergraste en verstruweelde duingraslanden.

Vrijwel alle dungebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). Het zwaartepunt van grijze duinen, *kalkrijk* (subtypen A) ligt in de duinen tussen Bergen en Den Haag. De landelijke staat van instandhouding voor subtypen A is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In afwijking van de landelijke doelstelling is voor gebieden met een relatief geringe bijdrage aan deze landelijke doelstelling (onder andere Duinen Ameland (005), Duinen Schiermonnikoog (006), Zwin & Kievittepolder (123)) gekozen voor een behoudsdoelstelling. Ook voor het gebied Coepelduynen (096) geldt een behoudopgave, omdat het habitattypen daar nog in goed ontwikkelde vorm voorkomt en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2130B – *Grijze duinen, kalkarm					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit *
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit

Vrijwel alle dungebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattypen grijze duinen, *kalkarm* (subtypen B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstellingen voor de gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek (101) en Duinen Den Helder – Callantsoog (084) wijken af van de landelijke doelstelling, omdat het habitattypen in deze gebieden reeds in goed ontwikkelde vorm aanwezig is en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte. Ook de doelstelling van het gebied Grevelingen (115) wijkt af van de landelijke doelstelling. Door de ligging van het habitattypen ten opzichte van de kustlijn treedt hier onvoldoende overstuiving door zand op, noodzakelijk voor het duurzaam voortbestaan van het habitattypen, om kwaliteitsverbetering of uitbreiding van de oppervlakte te kunnen realiseren. Vanwege de dynamische omstandigheden in de Waddenzee (001) is uitbreiding van de oppervlakte in dit gebied niet

mogelijk. Hier wordt dan ook alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit. Ook in het gebied Kennemerland-Zuid (088) wordt alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit, aangezien de overwegend kalkrijke bodem hier geen mogelijkheden biedt voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2130C – *Grijze duinen, <i>heischraal</i>					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit *
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	A1	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattypen grijze duinen, *heischraal* (subtype C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling voor het gebied Duinen Den Helder – Callantsoog (084) wijkt af van de landelijke doelstelling, omdat het habitattypen in dit gebied reeds in goed ontwikkelde vorm aanwezig is en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte. In het gebied Duinen Goeree & Kwade hoek (101) is het habitattypen reeds over voldoende oppervlakte aanwezig en zijn er geen potenties voor verdere uitbreiding. Er is wel een verbeteropgave voor de kwaliteit van het habitattypen in dit gebied.

H2150 – *Duinheiden met struikheide					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren				doel vervallen

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattypen duinheiden met struikheide

is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In afwijking van de landelijke doelstelling is voor het gebied Solleveld & Kapittelduinen (099) gekozen voor verbetering van de kwaliteit, omdat de kwaliteit in dit gebied de laatste jaren enigszins achteruit is gegaan en er kansen voor verbetering zijn.

H2160 – Duindoornstruwelen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^a	behoud	A1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud ^a	behoud	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud ^a	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^a	behoud	B2	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	behoud ^a	behoud	B2	conform ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

(a) ... van goed ontwikkelde vormen in de gebieden waar het type een belangrijke positie in het duinlandschap inneemt. Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (*H2130), duinbossen (H2180) of vochtige duinvalleien (H2190), mits de totale oppervlakte van goed ontwikkelde vormen [in het betreffende gebied] niet afneemt ¹⁷.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype duindoornstruwelen is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. Aan een groot deel van de gebieden is een "ten gunste formulering" toegevoegd. Afhankelijk van het voorkomen in deze gebieden zullen één of meerdere van de begunstigde habitattypen in de "ten gunste formulering" van de betreffende gebieden zijn opgenomen.

H2170 – Kruipwilgstruwelen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit

¹⁷ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud ^b	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud ^b	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud ^b	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^b	behoud	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	behoud	C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	behoud	B1	conform ontwerp

- (a) Lokaal uitbreiding oppervlakte van goed ontwikkelde vormen en lokaal verbetering kwaliteit.
(b) De oppervlakte mag afnemen ten gunste van het habitatype vochtige duinvalleien (H2190)¹⁷.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype kruipwilgstruwelen is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. De lokale uitbreiding- en verbeteringdoelstelling ligt in het gebied Duinen Den Helder – Callantsoog (084). Het habitatype komt hier in geringe mate voor in matige tot goede kwaliteit en het gebied heeft goede potentie voor herstel.

H2180A – Duinbossen, droog					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	behoud	B1	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit

- (a) ... maar lokaal uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
(b) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitatypes grijze duinen (H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)¹⁷.
(c) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de

landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype duinbossen, *droog* (subtype A) is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Het voorkomen van duineikenbos (subtype A) in Europa is vrijwel beperkt tot Nederland. Vanwege de zeer grote verantwoordelijkheid die Nederland heeft voor dit habitatype wordt, in de gebieden waar goede mogelijkheden hiervoor zijn, uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit nagestreefd. De lokale opgave voor uitbreiding oppervlakte is voornamelijk op de Waddeneilanden neergelegd, omdat de oppervlakte van dit subtype daar klein is. Ook in het Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen (086) wordt uitbreiding van de oppervlakte van dit subtype nagestreefd en realistisch geacht. In de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Westduinpark & Wapendal (098) en Solleveld & Kapittelduinen (099) is het beheer reeds gericht op verbetering van de kwaliteit. Ook in de gebieden Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004), Schoorlse Duinen (086) en Voornes Duin (100) bestaan goede mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit.

H2180B – Duinbossen, <i>vochtig</i>					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit... ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	verbetering	A1	conform ontwerp

(a) ... maar lokaal uitbreiding oppervlakte.

(b) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitatypes grijze duinen (H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)¹⁷.

(c) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype duinbossen, *vochtig* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De lokale opgave voor uitbreiding oppervlakte is op de Waddeneilanden neergelegd, omdat de oppervlakte van dit subtype daar klein is. De kwaliteitsdoelstelling van Schoorlse Duinen (086) wijkt af van het landelijk doel, omdat hier weinig potentie voor kwaliteitsverbetering is. Ook in de gebieden Zwanenwater & Pettemerduinen (085) en Voornes Duin (100) wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd in tegenstelling tot het landelijk doel, omdat hier reeds een goed ontwikkelde oppervlakte van het habitatype duinbossen, *vochtig* (subtype B) aanwezig is.

H2180C – Duinbossen, <i>binnenduintrand</i>					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^b	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit

004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	doel toegevoegd ^x
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud ^a	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit ^x
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^a	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^a	behoud	C	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit

- (a) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen grijze duinen (H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)¹⁷.
- (b) In eerdere aanwijzingsbesluiten was het niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden. Op basis van de huidige kennis wordt de relatieve bijdrage per subtype weergegeven. Dit betekent dat enkele relatieve bijdragen kunnen afwijken ten opzichte van eerdere aanwijzingsbesluiten.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattype duinbossen, *binnenduintrand* (subtype C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan¹⁸. Kwaliteitsverbetering wordt nagestreefd in de gebieden waar de beste mogelijkheden liggen voor kwaliteitsverbetering en/of die een belangrijke bijdrage leveren aan de landelijke doelstelling. Vanwege de relatief kleine oppervlakte van dit habitattype op de Waddeneilanden is in het gebied Duinen Schiermonnikoog (006) een doel gesteld voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2190A - Vochtige duinvalleien, open water					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

¹⁸ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen (Stcrt. 2010, 2212).

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen vochtige duinvalleien, *open water* (H2190A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan voor het aspect kwaliteit. Echter op het aspect oppervlakte wijkt het landelijk doel af, omdat Nederland een relatief zeer groot belang heeft voor het habitattypen. Er geldt een behoudsdoelstelling als er in het gebied geen herstelmogelijkheden zijn, zoals in Duinen Vlieland (003). Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (Waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Dit is niet mogelijk op plaatsen waar conflict zou ontstaan met de veiligheid van het achterliggende land en ook niet waar de duinen te smal zijn voor grootschalige verstuingen, zoals Manteling van Walcheren (117).

H2190B – Vochtige duinvalleien, kalkrijk					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
114	Krammer-Volkerak	uitbreiding	behoud	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	A2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (H2190B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Wanneer er geen potentiële herstelmogelijkheden aanwezig zijn binnen de begrenzing van het gebied door bijvoorbeeld de mate van dynamiek, zoals in Waddenzee (001), Noordzeekustzone (007) en Grevelingen (115) is er een behoudsdoelstelling geformuleerd. Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Dit is niet mogelijk op plaatsen waar conflict zou ontstaan met de veiligheid van het achterliggende land en ook niet waar de duinen te smal zijn voor grootschalige verstuingen, zoals Manteling van Walcheren (117).

H2190C – Vochtige duinvalleien, ontkalkt					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen vochtige duinvalleien, *ontkalkt* (H2190C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “matig ongunstig”. De landelijk doelstelling sluit hierop aan. Er geldt een behoudsdoelstelling als in het gebied zeer beperkte of geen herstel mogelijkheden zijn, zoals in Duinen Schiermonnikoog (006). Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Een dergelijke ontwikkeling wordt nagestreefd op plaatsen waar dit niet in conflict is met de veiligheid van het achterliggend land.

H2190D – Vochtige duinvalleien, hoge moerasplanten					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit *
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit *
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd *
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	doel toegevoegd *

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen vochtige duinvalleien,

hoge moerasplanten (H2190D) is voor de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan voor het aspect oppervlakte; voor het aspect kwaliteit wijkt de landelijke doelstelling echter af. Hiervoor is gekozen vanwege het zeer grote relatieve belang dat Nederland heeft voor het habitatype en bovendien om het hydrologische herstel, dat reeds is ingezet voor het habitatype, optimaal te benutten. Wanneer er geen potentiële herstel mogelijkheden aanwezig zijn binnen de begrenzing van het gebied, zoals in Duinen Terschelling (004), is er een behoudsdoelstelling neergelegd.

Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Dit is niet mogelijk op plaatsen waar conflict zou ontstaan met de veiligheid van het achterliggende land en ook niet waar de duinen te smal zijn voor grootschalige verstuingen, zoals Manteling van Walcheren (117).

H6410 – Blauwgraslanden					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
021	Lieftingsbroek	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
062	Willinks Weust	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
065	Binnenveld	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
069	De Bruuk	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
107	Donkse Laagten	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	C	doel aangepast ^a

130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

- (a) De doelstelling van Kop van Schouwen is aangepast van uitbreiding naar behoud van de oppervlakte. Er is beperkte potentie voor uitbreiding van de oppervlakte in dit gebied.

Het habitattypen blauwgraslanden komt in verspreid liggende gebieden in kleine oppervlakten voor. Van de circa 180 ha blauwgrasland in Nederland is ongeveer twee derde opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen blauwgraslanden is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig"¹⁹. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Voor het merendeel van de gebieden geldt dat de doelen aansluiten bij de landelijke doelstelling van uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van het habitattypen. In een aantal gevallen is hiervan afgeweken en is er gekozen voor een behoudsdoelstelling voor de oppervlakte of de kwaliteit. De belangrijkste reden met betrekking tot de oppervlakte is dat er buiten het huidige voorkomen in het betreffende gebied niet of nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden aanwezig zijn. De landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit van dit habitattypen kan ook niet in alle gebieden gerealiseerd worden. In het gebied Duinen Schiermonnikoog (006) bijvoorbeeld wordt gezien de geïsoleerde ligging van het gebied geen potentieel herstel van de kwaliteit verwacht. De meest kansrijke gebieden zijn aangewezen voor kwaliteitsverbetering van het habitattypen.

B.3.2 Habitatrichtlijn: soorten

H1014 – Nauwe korfslak						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	behoud	C	conform ontwerp
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de nauwe korfslak is op het aspect leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hier niet op aan. De matig ongunstige staat van instandhouding wordt veroorzaakt door de toestand van de duinen, verreweg het belangrijkste leefgebied. De hoeveelheid geschikt habitat (met name populierenbos) vertoont hier een lichte afname. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste neemt door natuurlijke successie in de duinen de oppervlakte eikenbos toe. Ten tweede worden populierachtigen en daarmee vergelijkbare soorten op veel plaatsen gekapt omdat ze niet als inheems worden beschouwd. De landelijke behoudsdoelstelling wordt met deze ontwikkelingen een behoorlijke opgave. In de kalkrijke duinen moeten leefgebieden voor de soort (per saldo) behouden blijven voor behoud van de populatie. Alle gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling die gericht is op

¹⁹ De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

behoud. Op langere termijn is meer inzicht nodig in verspreiding, populatiedynamiek en ecologie van deze soort om adequate bescherming mogelijk te maken.

H1340 – *Noordse woelmuis						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
009	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	behoud	C	aanwijzingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
011	Witte en Zwarte Brekken	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
012	Sneekermeergebied	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	behoud	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
108	Oude Maas	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	behoud	B1	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	behoud	C	conform ontwerp
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	uitbreiding	B1	aanwijzingsbesluit
119	Veerse Meer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit *

De landelijke staat van instandhouding van de noordse woelmuis is op het aspect leefgebied beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Landelijke uitbreiding van de populatie wordt vooral beoogd in de Friese gebieden omdat het leefgebied vooral daar sterk versnipperd is geraakt. De doelstellingen uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied en uitbreiding populatie zijn verder neergelegd in gebieden die daarvoor mogelijkheden bieden (bijvoorbeeld in het kader van natuurontwikkeling) of waar duidelijke aanwijzing is dat de soort recent is achteruitgegaan. In Duinen en Lage Land Texel (002) staat het doel voor omvang van het leefgebied op "behoud" omdat de soort al over het gehele eiland voorkomt. Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied is vooral nodig om de populatie weerstand te kunnen laten bieden tegen concurrentie met andere diersoorten. In IJsselmeer (072) en Oosterschelde (118) is op het aspect kwaliteit van de landelijke opgave afgeweken. In de Oosterschelde is de kwaliteit al op orde; derhalve is behoud voldoende. In het IJsselmeer is afgeweken omdat hier de mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit beperkt zijn.

H1903 – Groenknolorchis						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop ten behoeve van uitbreiding populatie						

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	behoud	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	doel aangepast ^a
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

- (a) De doelstelling voor het gebied Kop van Schouwen is aangepast van "behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie" naar "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop voor uitbreiding populatie". Uitbreiding van de oppervlakte en kwaliteitsverbetering van het habitattype vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (H2190B) in het gebied biedt mogelijkheden voor herstel van de biotoop van de soort, waardoor de populatie naar verwachting zal toenemen. Daarmee is de doelstelling van het gebied in lijn gebracht met de landelijke doelstelling.

De landelijke staat van instandhouding van de habitatsoort groenknolorchis is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig"¹⁹. De landelijke opgave sluit hierop aan. De kansen voor uitbreiding van populaties zijn in de meeste gebieden echter beperkt; er is daarom veelal voor een behoudopgave gekozen. In de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004), Duinen Schiermonnikoog (006) en Weerribben (034) is voor een behoudopgave gekozen, omdat de biotoop hier in voldoende mate en kwaliteit voorkomt. In de Deltagebieden (Grevelingen (115) en Westerschelde & Saeftinghe (122)), hangen de ontwikkelingen van de populatie samen met de fluctuerende waterstanden en natuurlijke successie. In het IJsselmeer (072) worden de mogelijkheden voor herstel of uitbreiding zeer laag ingeschat. In de gebieden Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095) en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) gaat het om kleine populaties, waarvoor momenteel geen tot weinig uitbreidingsmogelijkheden worden gezien.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Aanwijzing Groote Gat , Zeeuws Vlaanderen
Datum: donderdag 16 september 2010 16:08:37

Dag [redacted]

Mede naar aanleiding van de discussie die is opgeroepen o.a. door het beheerplan van het Natura 2000-gebied Groote Gat #124, heb ik serieus laten kijken naar het voorkomen van het habitatype H1330-B Atlantische schorren, binnendijks in dit gebied.

Van uit meerdere bronnen is mijn nu bekend dat het genoemde habitatype in voldoende mate voorkomt. Het gaat om het type 1330_B, bestaande uit een Fioringras/melkkruid-vegetatie (kwaliteit: goed); omvang: 2600m2 (0,26 ha). Daarnaast is er nog een vlak van 350 m2 met zilte rus-vegetatie (kwaliteit: goed).

Mij is ook verzekerd dat dit habitatype met redelijke instrumenten / middelen op locatie is te handhaven. Bedenkingen dat het habitatype niet is te handhaven omdat de toestroom van brakwater niet is gegarandeerd, begrijp ik, maar dat is geen argument om het doel niet als zodanig in het besluit op te nemen. Het doel staat op behoud. De gegeven situatie is al decenia zo. Door ons wordt erkend dat het gebied op termijn wel een probleem kan krijgen omdat de abiotische omstandigheden niet op orde zijn, echter ook dit is al decenia het geval en toch is het type redelijk stabiel te noemen.

Kortom wij nemen het H1330-B op in het definitief besluit met een behoudsdoelstelling. Dit is ook conform onze afspraak nav de vraag zit het habitatype er nu wel of zit het er niet.

Ik hoop je hiermee voldoende te hebben ingelicht,

groeten,

[redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@zeeland.nl]
Verzonden: woensdag 15 september 2010 13:02
Aan: [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Aanwijzing Groote Gat , Zeeuws Vlaanderen

Beste [redacted]

Zie bijgevoegd en in de email onder de relevante informatie over de hydrologie Groote Gat in verband met het voorkomen van H1330b. In de definitietabel zie ik dat er voor H1330b geen beperkende criteria zijn opgenomen (excel spreadsheet) maar in het profielen document staat " Kwaliteitseisen omgeving: Toestroom van zout of brak kwelwater". Omdat we met de profielen document hebben gewerkt (zie beheerplan) zou men tot de conclusie kunnen komen dat H1330b niet voorkomt omdat er geen sprake is van toestroom van zout of brak kwelwater. Dit is de basis geweest voor onze conclusie dat H1330b niet voorkomt in het Groote Gat. Is deze motivering juist? Deze situatie is vergelijkbaar met die we in het Zwin hadden ten aanzien van het voorkomen van glanshaverhooilanden H6510A. Toen hebben we ook besloten dat het niet voorkwam / niet kwalificeerde omdat er geen hooilandbeheer werd gevoerd. Echter, daar was het hooilandbeheer als criteria terug te vinden in zowel profiel document als definitietabel.

Ik heb net telefonisch contact gehad met het bureau die het Groote Gat voor ons heeft gekarteerd. De kaart is nog niet gereed maar er zou sprake kunnen zijn van zo'n 2500 m2 H1330b als toestroom van zout of brakwater geen criteria is voor het voorkomen van H1330b.

Graag leg ik deze vraag bij jou neer. Wellicht dat jullie hier intern een goed antwoord hebben voor het wel of niet voorkomen van H1330b.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Projectleider Natura 2000-beheerplannen
Provincie Zeeland
0118- [Redacted phone number]

Van: [Redacted]
Verzonden: donderdag 9 september 2010 17:05
Aan: [Redacted]
Onderwerp: RE: Hydrologie Groote Gat

Beste [Redacted]

Er is voldoende informatie om te stellen dat het niet mogelijk is om zilte habitattypen in het Groote Gat te realiseren.

- Het natuurontwikkelingsplan (WNO/05/55) geeft aan dat het oppervlaktewater 's winters en in het voorjaar zoet is. (tot 35 mg/l) en in droge zomerperiodes verbrakt tot 3000 mg Cl/l. (licht brak)
 - Ikv REGIS zijn conceptuele kwel/-infiltratiefluxkaarten gemaakt. Vanwege de relatief diepe ontwatering worden in heel Zeeland richting het oppervlaktewater kwelfluxen berekend, die in de winter groter zijn dan in de zomer. Desondanks is in de winter door het veel grotere aandeel neerslag het oppervlaktewater in dit gebied erg zoet. Verder treedt er in dit gebied in de winter een lichte infiltratie in de percelen, in tegenstelling tot bijv. de poelgebieden in Zeeland waar ook 's winters een kwelsituatie optreedt.
 - De resultante van die kwelfluxen bepaald feitelijk diepteligging van het zoet-brak grensvlak (150 mg/l) die weer op basis van chloride metingen in het grondwater geconstrueerd kan worden. Dat grensvlak ligt rondom het Groote Gat op 10 à 15 meter diepte. (Zie bijlage) Dit duidt op een zoet systeem.
 - In droge zomerperiodes kan een lichte verbrakking van het oppervlaktewater en de oeverzones zich voordoen omdat dan de lichte kwelflux niet wordt verdund met hemelwater. Dit gaat dan om tijdelijk situaties die zich in natte zomers niet voordoen. Deze marginale situatie lijkt me zodanig instabiel dat deze geen potentie voor brakke vegetatypen biedt. Vegetatiekarteringen kunnen verder uitsluitel op dat detailniveau geven.
- Gezien de diepteligging van het zoet-brak grensvlak is de kans groot dat dit systeem langzaam verder verzoet.

met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted signature]
beleidsmedewerker water
tel: 0118 - [Redacted phone number]

Provincie Zeeland
Directie Ruimte, Milieu en Water - Afdeling Water en Natuur
Het Groene Woud 1 - Postbus 165 4330 AD Middelburg
fax: 0118 - 63 47 56 www.zeeland.nl

Van: [Redacted]

Verzonden: woensdag 8 september 2010 22:16

Aan: [REDACTED] J

Onderwerp: Hydrologie Groote Gat

Hallo [REDACTED] J

Zou je nogmaals kunnen aangeven of er sprake is van zoute / brakke kwel in het Groote Gat en of de kreek zoet is of brak ivm oppervlakte water kwaliteit.

Groet, [REDACTED] J

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg
Datum: vrijdag 10 augustus 2012 14:43:00
Bijlagen: [map001.jpg](#)

Hoi [redacted]

Het duurde even voordat mijn antwoord kwam.
Maar het lijkt me een goed voorstel zoals je het nu hebt aangegeven.
Dus graag aanpassen voor het definitieve besluit.

Bedankt voor de moeite.

Groeten [redacted]

[redacted]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
Provincie Zeeland afdeling Water en Natuur
tel: [redacted]
fax: (0118) 55 47 06
e-mail: [\[redacted\]@zeeland.nl](mailto:[redacted]@zeeland.nl)
(afwezig op woensdag)

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@mineloni.nl]
Verzonden: woensdag 4 juli 2012 15:40
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg

Hoi [redacted]

De besluiten zijn nog niet genomen, dus wijziging is niet onmogelijk maar wel een beetje lastig omdat de begrenzing van dit gebied als gereed wordt beschouwd (alle mutaties zijn al verwerkt in de gebiedendatabase van Alterra op grond waarvan de definitieve kaarten worden uitgedraaid).

De zwart-wit kaart die je stuurde, geeft een (geheel) verkeerde weergave van de BN-grens (vgl. bijlage, betreft uitsnede van de kaart behorende bij de oorspronkelijke aanwijzing van het beschermd natuurmonument). De BN-grens is zo nauwkeurig als mogelijk overgenomen in de huidige begrenzing. Dat het niet (meer) correspondeert met de topografie is niet zo verwonderlijk want die woonblokken stonden er waarschijnlijk nog niet bij de aanwijzing van het beschermd natuurmonument in 1988 (zie BN-kaart).

Kadastrale grenzen aanhouden is maar beperkt mogelijk (nl. tussen de *woonblokken 1 en 3 = schelpenpad?), omdat de kadastrale lijn ten noorden van woonblok 5 over het erf loopt (ca. 2,5 m) en aan de noordkant van woonblok 1 over de bebouwing lijkt heen te lopen (en daar ook een vreemde knik maakt). Wat we wel zouden kunnen doen is:

- Het kadastrale perceel (F1635) waar de woonblokken in zijn gelegen er geheel uithalen (beide snippers bij woonblok 1 en 5 vervallen dan);
- De grens tussen woonblok 1 en 3 op de kadastrale grens te leggen (pad), dat wordt dan een andere kleur (geel = alleen HR omdat de grens van het beschermd natuurmonument niet meer kan worden aangepast). Hierdoor is de zwabberlijn door het bos (= habitatype duinbossen, H2180C) verbeterd;
- De grens tussen woonblok 1 en het kadastrale perceel (F1790) van het badhotel recht trekken (rood omlijnde stukje erafhalen).

Lijkt je dat wat?

Groeten, [redacted]

(*) Woonblokken genummerd 1 t/m 5 van links naar rechts (zie de zwart-wit kaart die je stuurde).

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@zeeland.nl]
Verzonden: woensdag 4 juli 2012 10:13
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg

Hoi [redacted]

In hoeverre is het nog mogelijk details in de begrenzing aan te passen?

Door bewoners wordt ik er op gewezen dat de begrenzing niet klopt, en hun in het verleden anders is aangegeven dan nu.

Als ik het zo bekijk dan vermoed ik dat bij het digitaliseren van de papieren kaarten de grenzen zijn verschoven. Het is nu een raar hoekige lijn midden door het bos die ik niet kan verklaren. Het zou mooi zijn als het nog aangepast kan worden naar de huidige, werkelijke situatie en bijvoorbeeld gelijk aan de kadastrale grens gemaakt wordt.

Ter toelichting zie de oude (helaas niet al te duidelijke) kaart en nieuwe kaart.

Groeten [redacted]

[redacted]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
Provincie Zeeland afdeling Water en Natuur
tel: [redacted]
fax: (0118) 55 47 06
e-mail: [\[redacted\]@zeeland.nl](mailto:[redacted]@zeeland.nl)
(afwezig op woensdag)

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@gmail.com]
Verzonden: maandag 2 juli 2012 22:38
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg

Beste [redacted]

Bijgaand stuur ik het kaartje dat ik bij de eerste correspondentie via de provincie heb ontvangen. Grens van het Staatsnatuurmonument liepen in eerste instantie zelfs bij ons door het portiek van het appartementengebouw, zie bijgevoegd kaartje. De paden bij ons op het complex mochten daarom alleen een schelpenpad uitvoering hebben. Hieraan hebben we ons altijd gehouden. Nu we recentelijk ons weer wat meer verdiepen in deze grenzen blijken deze helemaal niet meer aan de orde te zijn en hebben we voor niets deze grenzen aangehouden. Natuurgebied loopt ook niet meer door het portiek van een van de gebouwen maar ligt ineens een stuk in het bos en de restanten van een zeer historische vijver blijkt nu ineens een gewoon stuk gemeente grond te zijn.

Als de provincie niet bij de vaststelling van de grenzen betrokken is geweest verneem ik graag van u wie dit dan bij min ELI is. Zelf ben ik vaak bij grote projecten betrokken en heb ik vaak met allerlei soorten vergunningen te maken waar soms een klein beetje overschrijding een groot probleem is. Nu moet ik begrijpen dat deze grenzen erg willekeurig tot stand komen.

graag uw reactie

met vr.gr

[redacted]
Op 2 juli 2012 13:57 schreef [redacted] [mailto:[redacted]@zeeland.nl] het volgende:
Beste [redacted]

Helaas zit uw kaartje er niet bij dus kan ik daar niet op reageren.

Voor wat betreft de bepaling van de begrenzingen kan ik daar enkel het volgende over zeggen.

Het voormalige LNV / huidige ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie bepaalt de begrenzingen. Als provincie kunnen wij hier alleen op adviseren. Het ministerie tekent de grenzen op basis van de topografische kaart (top 10 kaart). Later zijn ze wat meer gaan kijken naar kadastrale grenzen. De grenzen van het Natura 2000-gebied hoeven niet overeen te komen met wat een eigenaar of gemeente als natuur bestemd. Gezien het verschil in detailniveau kunnen hier snel verschillen in ontstaan. Wij hebben bij onze advisering geprobeerd hier zo veel mogelijk op te letten en de grenzen logisch te laten verlopen. De zogenaamde nieuwe begrenzing op deze locatie verschillen niet veel van de oorspronkelijke begrenzing van het beschermde gebied. Waarom de grens oorspronkelijk (uit 1988) al niet langs het schelpenpad lag en zoals het nu lijkt onlogisch door het gebied loopt weet ik niet en kan ik dus geen verklaring voor geven.

Met vriendelijke groet,

[Redacted Signature]

[Redacted Signature]
medewerker vergunningen natuur en Landschap
Provincie Zeeland afdeling Water en Natuur
tel: [Redacted]
fax: (0118) 55 11 00
e-mail: [Redacted]@zeeland.nl
(afwezig op woensdag)

Het Groene Woud 1, Postbus 185, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

Van: [Redacted] [Redacted]@gmail.com
Verzonden: maandag 9 maart 2012 11:27

Aan: [Redacted]
Onderwerp: Re: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg

[Redacted Signature]

Mogelijk mogen we op deze correspondentie nog een reactie van uw zijde verwachten. Met name het niet aansluiten van het natura 200 gebied aan os schelpenpad inclusief de historische vijver.

met vr.gr.

[Redacted Signature]

Bestuursid VVE Park Loverdale Domburg

Op 9 maart 2012 14:01 schreef [Redacted] [Redacted]@gmail.com> het volgende:

[Redacted Signature]

Bijgaand nog het kaartje waar ik in mijn mail naar verwijst.

met vr.gr.

[Redacted Signature]

----- Doorzestuur bericht -----
Van: [Redacted] [Redacted]@gmail.com
Datum: 9 maart 2012 15:47

Onderwerp: Re: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg
Aan: [Redacted] [Redacted]@zeeland.nl>

Beste [Redacted]

Dank voor uw toezenden reactie en het kadastrale kaartje. Op uw vraag welke vijver bedoel kan ik antwoorden dat dit de vijver is tegenover gebouw 1631. Je ziet op de kadastrale kaart daar een kleine concentratie van bomen die rond dit vijvertje staan. De vijver rechts onderin is een waterberging die bij de bouw is aangelegd.

Op het bijgesloten kaartje ziet u de grens van het natuurgebied tijdens de bouw. U ziet ook dat deze grens net door het portiek van gebouw 1631 liep. Ook ziet u dat de eigendomsgrens langs het schelpen pad loopt. Dit is ook logisch want zo is er gebouwd en aangekocht. Ik snap daarom niet hoe de grens op het meegestuurde kadastrale kaartje over het pad ligt naar het gebouw rechts bovenin nr 1634. Ook de eigendommen van de gebouwen liggen verschoven. Op bijgesloten kaartje ziet u ook een aanduiding van een resterende deel van een veel groter watergang die vroeger over het terrein heeft gelopen door mij aangeduid als vijver.

U ziet dat nadat het bijgesloten kaartje is gemaakt de grens van het natuurgebied is aangepast. Hoe logisch zou het zijn geweest om die samen te laten vallen met het huidige schelpenpad en hoe onlogisch lijkt de huidige begrenzing in een grillige vorm er op enige afstand vandaan ligt. Als daar een verklaring voor is zou ik hem graag vernemen.

Graag uw reactie.

met vr.gr.

[Redacted Signature]

Op 8 maart 2012 16:34 schreef [Redacted] [Redacted]@zeeland.nl> het volgende:

Beste [Redacted]

Op onderstaande plaatje ziet u een beeld van de kadastrale grenzen met perceelnummers. Het perceel 2076 is eigendom van de gemeente.

De grens van het beschermd natuurgebied heeft hier altijd overheen gelopen waar precies langs kan ik niet zien.

Wanneer u de vijver bedoeld die rechts onderin dit perceel liggen dan is deze, voor zo ver ik kan nagaan op oude kaarten, nooit onderdeel geweest van het beschermd natuurmonument.

Met vriendelijke groet,

[Redacted Signature]

Beschrijving: <http://rmwagsa1/geoweb/geowebintranet/Web/Geocortex.Essentials.Web.CachedFileHandler.ashx?Guid=3393f224-830a-4b07-9e9e-13c27531f0c1>

?

J
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
Provincie Zeeland, afdeling Water en Natuur
tel: **J**
fax: (0111) 65 44 06
e-mail: **J** [@zeeland.nl](mailto:j@zeeland.nl)
(afwezig op woensdag)

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

Van: **J** j@gmail.com
Verzonden: dinsdag 5 maart 2012 17:20

Aan: **J**
Onderwerp: Re: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg

Beste **J**

Dank u voor uw snelle reactie. Misschien toch een idee om bij nieuwe aanpassingen grenzen grens natuurgebied weer tegen schelpen pad aan te leggen. Houden we ergens anders weer wat over. Gebied heeft in de praktijk dezelfde bestemming als de rest van het natuurgebied. Blijft vreemd dat zo'n historisch vijvertje wat nog net een restant is van een grote ven uit het verleden nu buiten het natuurgebied valt. Graag nog even reactie wie dit stuk tussen vastgestelde grens natuurgebied en schelpenpad in eigendom heeft en wie onderhoudsplichtig is.

met vr.gr.

J

Op 5 maart 2012 17:05 schreef **J** j@zeeland.nl het volgende:
Beste **J**

Naar aanleiding van uw vraag over de begrenzing van het Natura 2000-gebied nabij Park Loverendale heb ik even opgezocht wat het laatste voorstel van het ministerie van EL&I is voor het vaststellen van de begrenzing. Deze komt nog steeds vrijwel overeen met de kaart zoals de gemeente u heeft gegeven. (Door veranderingen in de status van het gebied onder de Europese regelgeving maakt het rijk nieuwe aanwijzingsbesluiten voor de beschermde natuurgebieden nu aangeduid als Natura 2000-gebieden)

Mogelijk dat de begrenzing in het verleden bij het nieuw digitaliseren de kaarten enigszins aangepast is.

Bebouwing, wegen en dergelijke horen in feite niet bij de begrenzing van het Natura 2000-gebied en kunnen op kaart of tekstueel uitgesloten zijn.

Een ondergrondse container zal buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied geplaatst moeten worden. Ik neem aan dat hier volgens de huidige begrenzing voldoende ruimte voor is.

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u altijd met **J** of mij contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

J

J
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
Provincie Zeeland, afdeling Water en Natuur
tel: **J**
fax: (0111) 65 44 06
e-mail: **J** [@zeeland.nl](mailto:j@zeeland.nl)

(afwezig op woensdag)

Het Groene Woud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

Van: [REDACTED] [REDACTED]@gmail.com]

Verzonden: donderdag 11 januari 2012 13:09

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: grenzen natuurgebied Park Loverendale, Manteling, Domburg

[REDACTED]

Aansluitend op ons telefoon gesprek van vanmorgen hierbij de kaart die ik tijdens gesprek voor me had.

Zoals gezegd gingen wij, de VVE Park Loverendale Domburg, er altijd vanuit dat delen van ons perceel in beschermd natuurgebied liggen en dat we daarom de toeleidende wegen/paden in een schelpenpad uitvoering moesten houden.

Van de gemeente Veere hebben we ca twee weken geleden de bijgevoegde kaart gekregen met de grenzen van het natuurgebied zoals kennelijk in 1998 vastgesteld. Aan de hand van de kaart stel ik vast dat de toeleidende wegen niet meer in het natuurgebied liggen en nu eventueel wel verhard kunnen worden zoals door een aantal bewoners gewenst, niet allen.

Verder verbaast het me dat de nieuwe grens van het natuurgebied niet langs de toeleidende schelpen wegen is vastgesteld maar op enige afstand van de schelpenweg in een voor ons grillig verloop. Dit betekent dat een historisch vijvertje, waar ook reeën drinken, niet in het natuurgebied ligt en eventueel een andere bestemming kan krijgen. Om een en ander enigszins te begrijpen en mee te kunnen denken met de bedoelingen van het natuurgebied zouden we graag vernemen hoe de huidige grens tot stand is gekomen en wie nu eigenaar en beheerder is van het strookje tussen de/het schepenweg/pad en het natuurgebied.

Graag uw reactie mede vanwege de de discussie ivm de plaatsing van een ondergrondse vuil container.

bij voorbaat onze dank

met vr.gr.

[REDACTED]

Bestuurslid, techniek VVE Park Loverendale

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Haven Bruinisse
Datum: donderdag 21 januari 2010 16:49:41
Bijlagen: [jachthaven bruinisse luchtfoto met kadastergrens.jpg](#)
[jachthaven bruinisse luchtfoto.jpg](#)

[REDACTED]

Op onze laatste versie luchtfoto's (van 2009) is de nieuwe vorm van de jachthaven goed te zien. (Zie bijlage)
Hopelijk heb je hier voldoende aan.
Ik heb het vergeleken met het bestemmingsplan en deze grens komt in hoofdlijnen overheen.
Heb je hier voldoende aan?

Groeten [REDACTED]

[REDACTED]
medewerker vergunningen Natuur en Landschap
afdeling Water en Natuur
afwezig op woensdag
tel: [REDACTED]
fax: (0118) 634756
e-mail: [REDACTED]@zeeland.nl

Het Groenewoud 1, Postbus 165, 4330 AD Middelburg, www.zeeland.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [REDACTED] [REDACTED]@minlnv.nl
Verzonden: dinsdag 12 januari 2010 9:34
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Haven Bruinisse

[REDACTED]

Heb je de contour van de havenuitbreiding van Bruinisse?
Of betreft het allen perceel G1190.
Op de site van de jachthaven zie ik niet veel verschil met de huidige
situatie.
De Provincie heeft verzocht daar rekening mee te houden bij de
begrenzing.

Alvast dank [REDACTED]

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
(Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality)
Programmadirectie Natura 2000
Postbus 3012, 3502 GA UTRECHT
mobiel: [REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u
niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is
gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht
te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade,
van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het
elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp:

Datum:

Bijlagen:

Reactie Provincie Zeeland 95% versies groep 7

donderdag 4 november 2010 13:47:42

[Commentaar_ZE_95%_versies_groep_7.doc](#)

[Opm_KvS_MvW_4nov2010.zip](#)

[N2K_HK_117_MantelingVanWalcheren_v0.9.zip](#)

[N2K_HK_116_KopVanSchouwen_v0.9.zip](#)

Beste

Bijgevoegd de reactie van de Provincie Zeeland op de 95% versies groep 7 en alle relevante documenten.

Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

Provincie Zeeland

Hierbij de reactie van de Provincie Zeeland op de 95% versies groep 7. Op alle punten wordt actie verlangd behalve waar uitdrukkelijk wordt aangegeven dat het een opmerking betreft. Alle andere wijzingen in de 95% versies ten opzichte van het ontwerp besluit zijn akkoord bevonden (b.v. toevoeging Smient (A50) in Yerseke en Kapelse Moer) en zijn hier niet verder opgenomen.

Kop van Schouwen

H1330 Schorren en zilte graslanden

Uit de nieuwe habitatype kaart (2010) blijkt dit habitatype niet voor te komen op de Kop van Schouwen. Kan verwijderd worden. Zie bijgevoegd concept habitatkaart.

Op pagina 4 bij Waarden: kan het eerste bolletje dus ook verwijderd worden.

H2130 Grijs duinen

Term "verdroogde" vroongronden vervangen door "verruigde" vroongronden. Deze gronden waren in het verleden verdroogd maar inmiddels zijn er al veel maatregelen genomen om de waterhuishouding van het gebied te optimaliseren. Aan de waterhuishouding is nog maar weinig te verbeteren (maatregelen als plaggen en intensiveren van beheer liggen hier meer voor de hand).

H2140 Duinheide met kraaihei

Uit de nieuwe habitatkaart (zie bijgevoegd) van de Kop van Schouwen blijkt dat het habitatype 2140 voorkomt. Voorstel tekst:

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit

Toelichting: Duinheide met kraaiheide komt landelijke gezien alleen in het noorden van het land voor. Het betreft hier een oppervlak van 2600 m² van matige kwaliteit.

Op pagina 4 bij Waarden toevoegen:

Duinheide met kraaiheide (H2140): in aanvulling op het ontwerpbesluit(2007) is het gebied ook aangewezen voor duinheide met kraaiheide. Dit type komt voor in het gebied de Maire bij Nieuw Haamstede en camping Duinhoeve.

H2190 Vochtige duinvalleien

In de eerste zin na "Door verdroging" toevoegen: "in het verleden en de verdergaande successie"

Op pagina 5 3.3 Begrenzing en oppervlakte, eerste bolletje toevoegen:

", met uitzondering van recreatie-eenheden in de Duinpolder (omgeving Strandweg, Badweg en Vliegveld nabij Nieuw Haamstede), hier is de exclaveringsformule niet van toepassing".

Teruglegging op kadastrale grenzen heeft in het aan ons toegezonden digitale bestand nog niet plaatsgevonden. Bij het aangeven van de wijzigingen zijn wij er vanuit gegaan dat deze aanpassingen nog doorgevoerd worden. Verdere wijzigingen in begrenzing zijn aangegeven op een kaart die met de post is toegestuurd maar zijn ook terug te vinden in het bijgevoegde digitale bestand (shapes met voorgestelde aanpassingen). In het algemeen is het verzoek van

de provincie Zeeland om de kadastrale grenzen zo veel mogelijk te volgen maar bijzondere aandacht verdienen de grenzen die in de toegezonden / bijgevoede kaarten zijn aangegeven.

Begrenzing wijziging bij Bouwersdam. Vraag: Is dit het stuk wat uit de begrenzing van de Voordelta is gehaald? Opmerking: dit stuk is niet gekarteerd omdat het niet in de begrenzing zat. We gaan er van uit dat het H2120 Witte duin betreft maar dit zal nog bevestigd moeten worden.

Manteling van Walcheren

H2120 Witte duinen

In de toelichting verwijderen de term: "kwelders". Er is hier geen sprake van kwelders.

H2180 Duinbossen

Toevoegen: Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype H2130 grijze duinen, *kalkarm* (H2180B) is toegestaan.

H2190 Vochtige duinvalleien

Uit een recente habitatkartering blijkt dat ook H2190C vochtig duinvallei ontkalkt voorkomt in de Manteling van Walcheren. Voorstel opnemen met zelfde doel als de andere subtypen H2190 (behoud oppervlakte en kwaliteit). Het betreft hier een oppervlak van meer dan 80.000 m² van goede kwaliteit.

Op pagina 3, Waarden: laatste bolletje toevoegen volgende tekst eerste zin na duinvalleien,: "*ontkalkt* (H2190C) en " *hoge moerasplanten* (H2190D). Deze subtypen blijken ..

Teruglegging op kadastrale grenzen heeft in het aan ons toegezonden digitale bestand nog niet plaatsgevonden. Bij het aangeven van de wijzigingen zijn wij er vanuit gegaan dat deze aanpassingen nog doorgevoerd worden. Verdere wijzigingen in begrenzing zijn aangegeven op een kaart die met de post is toegestuurd maar zijn ook terug te vinden in het bijgevoegde digitale bestand (shapes met voorgestelde aanpassingen). In het algemeen is het verzoek van de provincie Zeeland om de kadastrale grenzen zo veel mogelijk te volgen maar bijzondere aandacht verdienen de grenzen die in de toegezonden / bijgevoede kaarten zijn aangegeven.

Yerseke en Kapelse Moer

Teruglegging op kadastrale grenzen heeft in het aan ons toegezonden digitale bestand nog niet plaatsgevonden. Wij gaan er van uit dat deze aanpassingen nog doorgevoerd worden. In het algemeen is het verzoek van de provincie Zeeland om de kadastrale grenzen zo veel mogelijk te volgen.

Bijzondere aandacht graag voor het reeds eerder ingediende verzoek om de wegen uit de begrenzing te halen.

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp:

Wijzigingen begrenzing Groote Gat

Datum:

woensdag 20 oktober 2010 16:40:26

Bijlagen:

[124 Groote Gat 95%-versie.pdf](#)
[comm 95% ZE Groote Gat tav begrenzing.pdf](#)
[shape nieuwe begrenzing Groote Gat LNV.pdf](#)
[EHS - nieuwe natuur Groote Gat.pdf](#)

Beste

In de email onder had je mij de tekst van de 95% versie Groote Gat toegestuurd (zonder kaart of shape file). Hierin zijn beschreven de wijzigingen t.a.v. de begrenzing waaronder de volgende tekst:

Overige wijzigingen:

- De in het ontwerpbesluit toegevoegde nieuwe natuur is verwijderd: de uitbreiding voldoet niet aan de gestelde criteria voor opname van dit areaal binnen de begrenzing. Voor zover bekend zijn er geen habitatwaarden aanwezig en ligt er ook geen uitbreidingkans voor kruipend moerasscherm (H1614).

Gisteren heb ik de nieuwe shape file van LNV ontvangen voor het Groote Gat (zie bijgevoegde kaart).

Bij ons nu de vraag 1) waarom er nog steeds diverse percelen nieuwe natuur in zitten? Wij hadden maar van 1 perceel nieuwe natuur aangegeven dat de oever daarvan wel in de begrenzing zou moeten voor kruipend moerasscherm. De overige percelen met nieuwe natuur hadden wat ons betreft wel uit de begrenzing verwijderd kunnen worden (waarom de een wel en de ander niet?), en 2) waarom zijn er percelen bestaande natuur uit de begrenzing verwijderd? Hier is niets van terug te vinden in de tekst van de 95% versie. Het gaat hier vooral over oostelijke deel (rechts van de weg) wat bestaande natuur is.

Voor alle gemak heb ik de tekst 95% versie bijgevoegd en een kaart van ons met betrekking tot het wel opnemen van de oevers in 1 van de percelen (splitsing) alsmede de EHS kaart waarin de nieuwe natuur als geel is te zien en de nieuwe N2000 shape file van het Groote Gat die ons gisteren toestuurde.

Graag zouden we de bestaande natuur wel binnen de begrenzing willen hebben zoals in de oorspronkelijke begrenzing. Zoals al eerder aangegeven bleek niet uit de 95% versie dat deze wijziging er aan zat te komen en hebben we dus ook hier geen commentaar op kunnen geven. Gezien de tekst in de 95% versie zou ik er voor willen pleiten dat dan ook alle nieuwe natuur er uitgehaald moet worden, behalve dan een deel van het perceel zoals aangegeven op de laatste pagina van bestand "comm 95% ZE Groote Gat tav begrenzing". Dat laatste zit er wel goed in.

Wat betreft de communicatie lijnen nogmaals ter verduidelijking: Voor de provincie Zeeland ben ik het aanspreekpunt voor de afstemming AWB versies.

Graag hoor ik van je.

Met vriendelijke groet,

Projectleider Natura 2000-beheerplannen
Provincie Zeeland

Van: [redacted] [redacted]@minlnv.nl]

Verzonden: woensdag 23 juni 2010 13:42

Aan: [redacted] [redacted]

Onderwerp: 95% versies awb

Hoi [redacted] [redacted]

Bij deze de 95% versies, ietwat vervroegd vanwege RWS. Ik heb dus nog geen intern overleg hierover gehad, en weet er inhoudelijk dus niets bij te vertellen...

Ik heb net [redacted] [redacted] nog gesproken, en hij gaf aan je al gesproken te hebben. Vanmiddag dus antwoord op de habitatkaart.

Groetjes,

[redacted] [redacted]

[redacted] [redacted]
beleidsmedewerker Natura 2000

Ministerie van LNV

Directie Regionale Zaken Zuid

 Keizersgracht 5, Eindhoven

 Postbus 6111, 5600 HC, Eindhoven

 070-8883181 of [redacted] [redacted]

 070-8883290

@ [redacted] [redacted]@minlnv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Onderdelen uit Natura 2000-aanwijzingsbesluit Groote Gat (concept)

- Overzicht van de waarden en doelen waar het gebied Groote Gat voor is aangewezen (hoofdstuk 5 Instandhoudingsdoelstellingen).
- Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007).
- Wijzigingen in de begrenzing (paragraaf 3.3) ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007). (Er zijn geen kaarten beschikbaar tenzij er anders wordt aangegeven.)

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Voor zover van toepassing is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Bij broedvogelsoorten met een regionale doelstelling is in de toelichting aangegeven wat in een bepaalde periode de minimale en maximale bijdrage van het betreffende gebied aan het regionale doelniveau is geweest. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen in een beperkt aantal gebieden zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 “complementaire doelen” geformuleerd (niet noodzakelijk van toepassing op het onderhavige gebied). Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden “ontwikkeldoelen” zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken

volwaardig deel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

In bijlage B van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitattype en per (vogel)soort. Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H6430 Ruigten en zomen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B).

Toelichting Het habitattype ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B) komt in dit gebied voor in de vorm van heemstbegroeiingen. Deze (brakke) vorm staat in Nederland sterk onder druk. In het gebied Groote Gat is echter geen potentie om het habitattype verder te ontwikkelen.

5.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

H1614 Kruipend moerasscherm

Doel Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

Toelichting De soort komt in dit gebied over een kleine oppervlakte voor. Een groot deel van het gebied lijkt echter al geschikt biotoop te zijn. Het is niet bekend waarom de soort zich niet verder uitbreidt. Mogelijkheden voor versterking van de populatie zijn in dit gebied dan ook nog niet geheel duidelijk. Behoud van de populatie is van groot belang vanwege de landelijk ongunstige staat van instandhouding.

Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007)

Waarden:

- In afwijking van het ontwerpbesluit (2007) is het gebied niet aangewezen voor habitatype schorren en zilte graslanden (H1330). Het habitatype is gezien het gebrek aan zoute invloeden niet in het gebied te handhaven.

Doelen:

- Geen wijzigingen.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

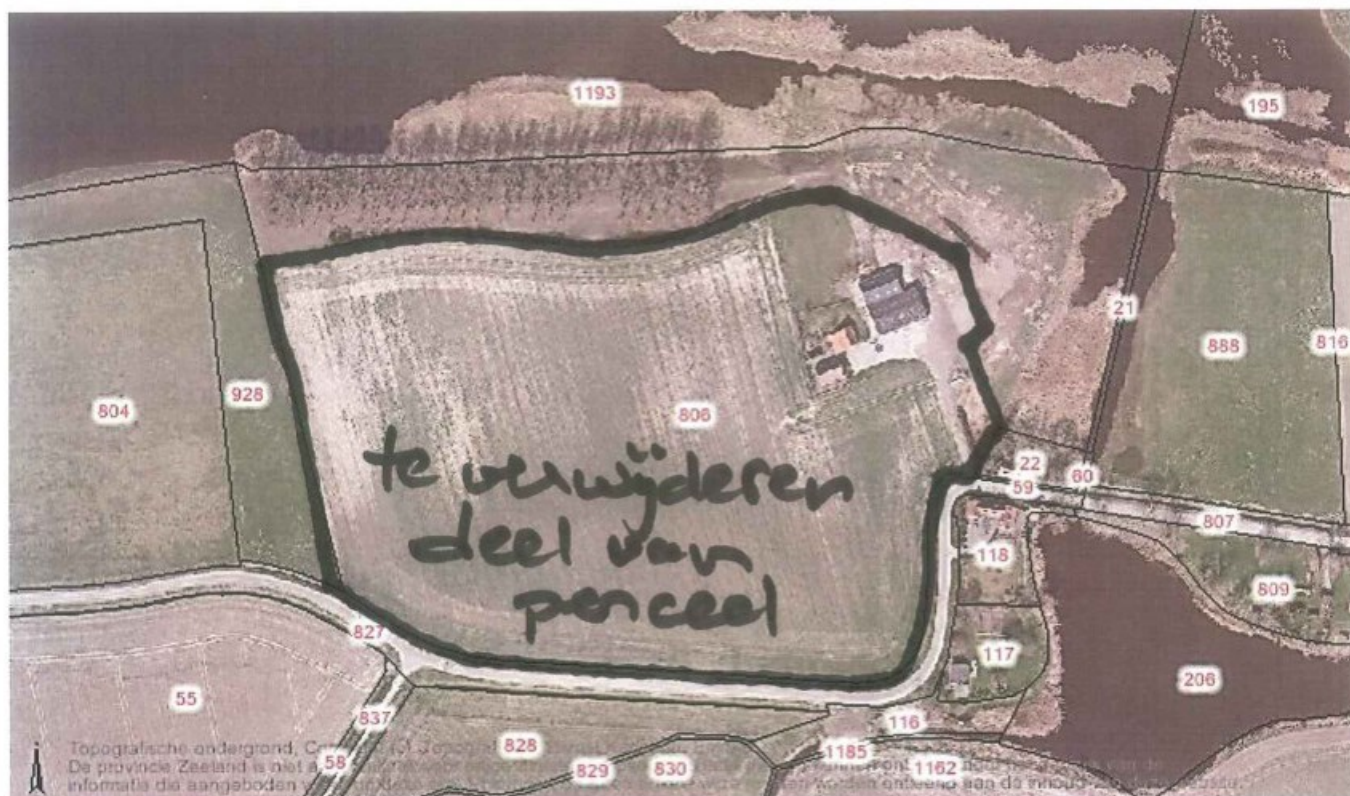
Dit betreft de grenswijzigingen aangebracht ten opzichte van het ontwerpbesluit. Dit betreft belangrijke wijzigingen, niet de volgende correcties van technische aard die op elk gebied van toepassing zijn:

- Verwijdering van bebouwing, tuinen en erven;
- Teruglegging op kadastrale lijnen om onnodige belemmering van kadastrale percelen (Wkpb) te voorkomen.

Overige wijzigingen:

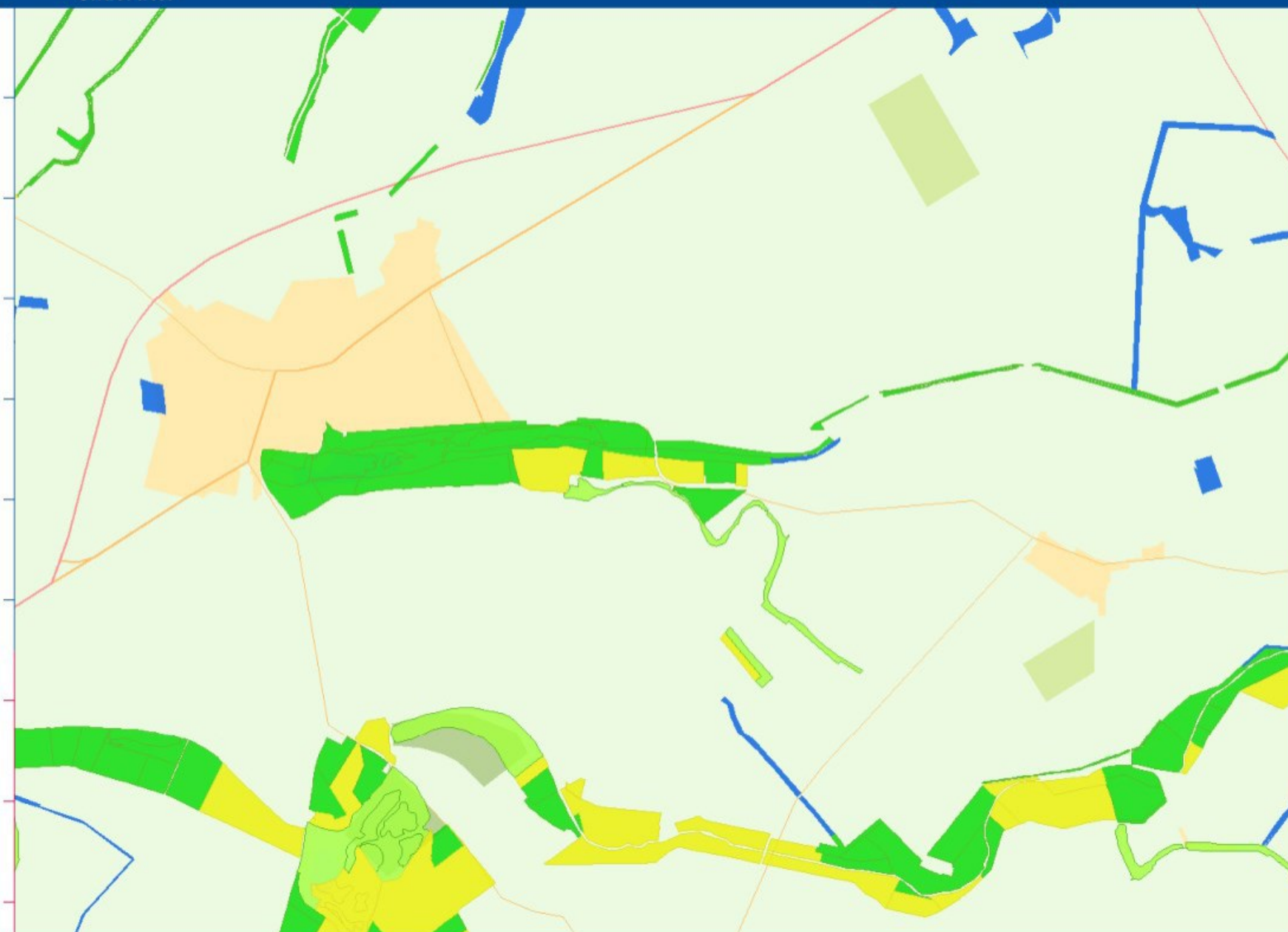
- De in het ontwerpbesluit toegevoegde nieuwe natuur is verwijderd: de uitbreiding voldoet niet aan de gestelde criteria voor opname van dit areaal binnen de begrenzing. Voor zover bekend zijn er geen habitatwaarden aanwezig en ligt er ook geen uitbreidingkans voor kruipend moerasscherm (H1614).

Titel

Ondertitel

Legenda

- bestaande natuur en bosgebied, in eigendom bij een terreinbeherende
- bestaande natuur, in beheer bij een terreinbeherende organisatie
- bestaande natuur, met aankooptitel
- bestaande natuur, in eigendom bij (semi)overheid
- agrarisch beheersgebied
- nieuwe natuur
- natuurcompensatieproject
- Sloegroen

Schaal: 1:32.025

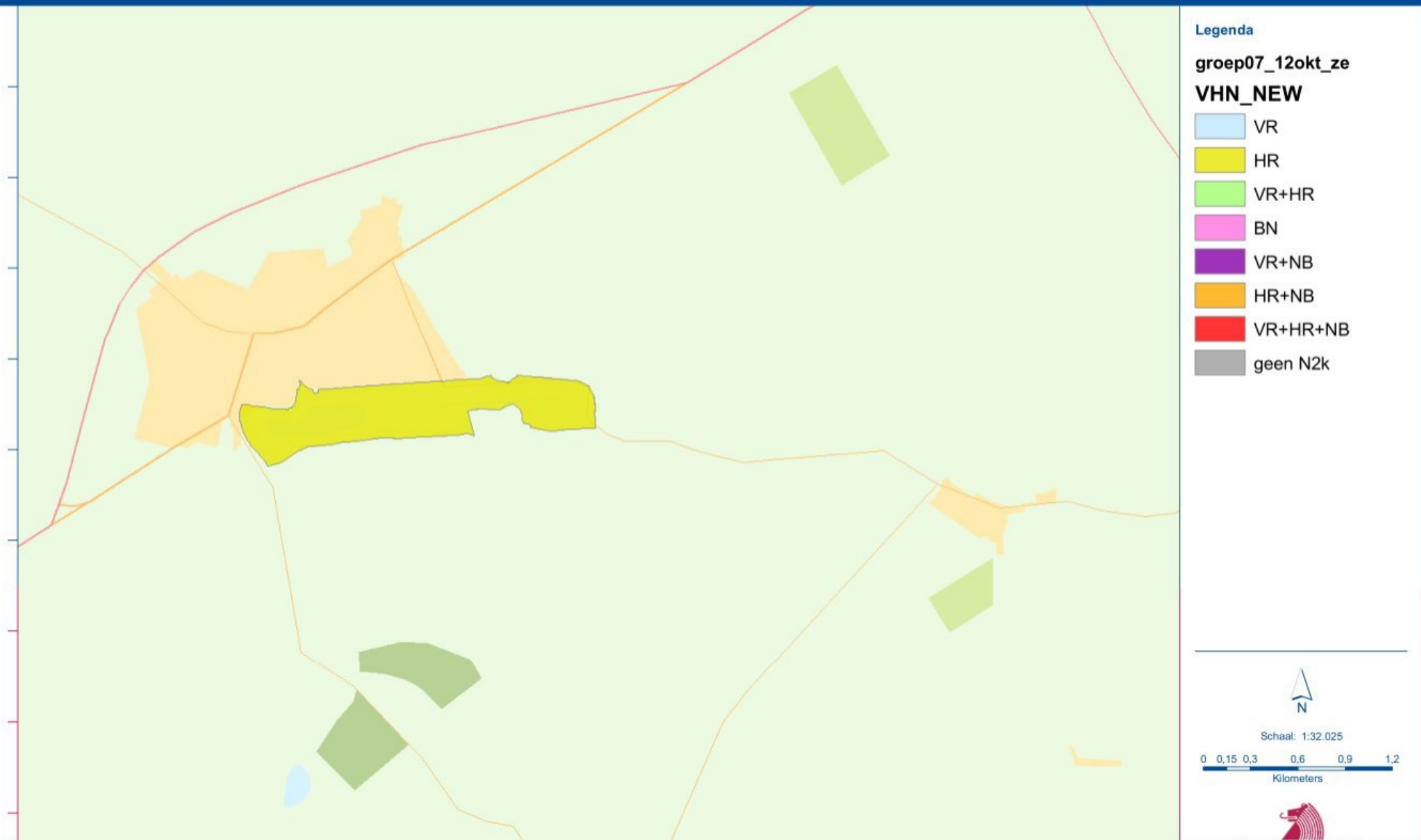
0 0,15 0,3 0,6 0,9 1,2
Kilometers

Provincie Zeeland

Titel

Ondertitel

Schaal: 1:32.025

0 0,15 0,3 0,6 0,9 1,2
Kilometers

Provincie Zeeland

ONTWERPBRIEF GS

RMW-

Categorie A

Zaaknummer

verwijsnummer

onderwerp

Beschouwingen op ingebrachte zienswijzen
Natura 2000-gebieden 3e tranche

advies/besluit

Beschouwingen mbt tot ingebrachte zienswijzen
Natura 2000-gebieden 3e tranche vaststellen en
toezenden aan de minister van LNV

leden gedeputeerde staten

portefeuillehouder

paraaf

F. Hamelink

vervanger

M. Wiersma

besluit

datum

nummer

paraaf secr. voor uitvoering

14 APR. 2009

9

aantal te paraferen stukken

Behandeld door:

naam

afdeling

Doorkiesnummer

datum

W&N

8-4-2009

parafen

Medeparafen

Afdelingshoofd

datum

J

dir/afd

datum

Paraaf

W & N

8/4

E&M-ECO

9-4-09

Fin. Toets

datum

paraaf

afkond. v. de
in de groot / Reginkor

Jur. Toets

datum

paraaf

dir/afd

datum

Paraaf

Directeur

datum

J

geadresseerde

bericht op brief van

Adressering

kenmerk geadresseerde

Aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
t.a.v. [redacted]
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

bijlage(n)

onderwerp

Beschouwingen op ingebrachte zienswijzen Natura 2000-gebieden 3e tranche

aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

uiterste verzenddatum

16-4-2009

tekstverwerking

paraaf

verzenddatum brief

17 APR. 2009

collationeren

terug naar ambtenaar J/N
JA

paraaf

verzenden afschriften aan

nummers bijlagen

1.

2.

3.

E&M

E&M

indien meer afschriften; adreslijst toevoegen

bericht op brief van: - de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
uw kenmerk: - t.a.v. [redacted] J
ons kenmerk: 09016570/89/9 Postbus 20401
afdeling: Water en Natuur 2500 EK DEN HAAG
bijlage(n): -
behandeld door: [redacted] J
doorkiesnummer: [redacted] J
onderwerp: Beschouwingen op ingebrachte
zienswijzen Natura 2000-gebieden 3e tranche

verzonden: 17 APR. 2009

Middelburg, 14 april 2009

Geachte [redacted] J

Gebruikmakend van de wettelijke mogelijkheid, bieden wij u hierbij onze beschouwingen aan met betrekking tot de ingebrachte zienswijzen op de ontwerp-aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden die geheel of gedeeltelijk in Zeeland liggen. Het betreft de Natura 2000-gebieden Grevelingen (nummer 115) en Zwin en Kievittepolder (nummer 123). Hoewel de Grevelingen provinciegrensoverschrijdend is en het grootste deel van het gebied buiten Zeeland ligt, hebben wij het ons veroorloofd ook onze beschouwingen te geven op de zienswijzen die voor dit gebied zijn ingebracht.

Wij hebben er voor gekozen om onze beschouwingen op hoofdlijnen te geven. Hierbij zullen wij specifiek ingaan op een aantal onderwerpen die in de zienswijzen vele malen naar voren zijn gebracht. Bij onze beschouwingen zullen wij regelmatig verwijzen naar onze eigen ingebrachte zienswijzen omdat wij signaleren dat veel reacties op onderdelen hiermee overeenkomen.

Van 11 september tot en met 22 oktober 2008 hebben de ontwerp-besluiten tot aanwijzing als Natura 2000-gebied voor inspraak ter inzage gelegen. Gedurende deze periode stond de mogelijkheid voor een ieder open om een zienswijze in te dienen. Wij hebben kunnen constateren dat hier zowel voor de Grevelingen als voor Zwin en Kievittepolder ruim gebruik van is gemaakt door tal van organisaties, bedrijven en particulieren. Voor de Grevelingen zijn in totaal 104 zienswijzen ingediend en voor Zwin en Kievittepolder 50 zienswijzen. Voor het overgrote deel zijn dit zienswijzen ingediend door belangenorganisaties en ondernemers op het gebied van recreatie/toerisme (verblijfsrecreatie en watersport), individuele beoefenaars van watersport, agrarische belangenorganisaties en individuele agrarische ondernemers. Hiertoe uitgenodigd door hun koepelorganisatie(s) blijken veel ondernemers gehoor te hebben gegeven aan de oproep om hun geluid in deze procedure te laten horen.

Resultaten inspraak

Het relatief grote aantal reacties duidt ons inziens op een grote betrokkenheid vanuit de regio bij Natura 2000, wat wij als positief ervaren, maar anderzijds spreekt, zoals dat eerder bij de inspraak voor de 1e tranche ook bleek, uit de toon en inhoud van veel reacties een ongerustheid ten aanzien van de gevolgen van de aanwijzing van de gebieden als Natura 2000-gebied, die kan leiden tot vermindering van het draagvlak voor het natuurbeleid.

November 2007 heeft u op de inspraak voor de 1^e tranche ontwerp-aanwijzingsbesluiten gereageerd met een Nota van Antwoord die u aan de Tweede Kamer heeft aangeboden. In deze Nota van Antwoord bent u per thema ingegaan op de vele vragen en opmerkingen die begin 2007 zijn gemaakt in de uitgebrachte zienswijzen. Naar onze mening heeft u met uw antwoorden veel duidelijkheid geboden. Wij constateren echter dat voor een aantal insprekers de antwoorden toch nog niet bevredigend waren, nu opmerkingen uit de inspraak 1^e tranche worden herhaald in standaardbrieven vanuit een aantal sectoren (landbouw, recreatie en toerisme, visserij, luchtvaart). Wij denken dat dit voorkomt uit het ontbreken van zicht op de uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in de Natura 2000-beheerplannen. Wij willen u vragen hier opnieuw aandacht aan te besteden bij de beantwoording van de inspraak 3^e tranche.

Algemeen

Als algemeen punt wordt door zeer veel insprekers de zorg uitgesproken over de gevolgen van de aanwijzing voor de huidige bedrijfsvoering en de toekomstmogelijkheden van de bedrijven, die voor het overgrote deel niet direct gelegen zijn binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied, maar veelal direct grenzen aan of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied liggen. Deze zorg wordt onder meer gevoed door het niet tegelijkertijd in procedure brengen van de aanwijzingsbesluiten, met daarin opgenomen de voor de gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen, én de beheerplannen Natura 2000. Volgens insprekers zullen de gevolgen van de aanwijzing pas bij de beheerplannen, waarin de instandhoudingsdoelstellingen in omvang, ruimte en tijd zullen worden uitgewerkt, duidelijk worden.

U heeft in de discussie met de Tweede Kamer over de Nota van Antwoord aangegeven bereid te zijn om een voorziening te treffen voor de gebieden waar de provincies het voortouw hebben tot het opstellen van het beheerplan, waarbij het definitieve aanwijzingsbesluit eerst genomen wordt als, op basis van een conceptbeheersplan duidelijkheid is over "haalbaar en betaalbaar". Dit onder de voorwaarde dat de provincies hier vóór 1 september 2009 uitsluitsel over geven. Voor Zwin en Kievittepolder hebben wij gebruik gemaakt van uw aanbod. Voor de Natura 2000-gebieden waar het rijk het voortouw heeft heeft u er voor gekozen deze koppeling niet te leggen. Voor die gebieden pleiten wij er voor om de mogelijkheid open te houden de eenmaal vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen alsnog aan te passen naar aanleiding van de nadere uitwerking in het beheerplan. Wij lezen in de Nota van Antwoord dat u deze mogelijkheid wil bieden, zij het als een uiterst middel voor een uitzonderlijke situatie.

Met betrekking tot de huidige bedrijfsvoering geldt dat de beheerplannen duidelijkheid zullen gaan bieden over het bestaand gebruik. Bestaand gebruik, zowel in als buiten het Natura 2000-gebied (zgn. externe werking), dat in het beheerplan is opgenomen, zal niet vergunningplichtig zijn op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Dit pleit er voor het bestaand gebruik zoveel als mogelijk in de beheerplannen op te nemen, wat wij dan ook zullen doen in het plan voor Zwin en Kievittepolder en wat Rijkswaterstaat voor de Grevelingen zal doen in het Natura 2000-beheerplan Deltawateren. Hierbij is het zaak expliciet te maken dat gebruik dat in het geheel geen invloed heeft op het Natura 2000-gebied, onverminderd kan worden voortgezet. Dit biedt naar onze mening duidelijkheid aan velen. Vanuit deze optiek zijn wij dan ook verheugd met de recente wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van het bestaand gebruik. Hiermee is juridisch verankerd dat het bestaand gebruik, behoudens enkele uitzonderingen, tot het onherroepelijk worden van het beheerplan vrijgesteld wordt van de vergunningplicht.

In onze eigen zienswijze hebben wij benadrukt dat de Natura 2000-gebieden Grevelingen en Zwin en Kievittepolder een multifunctioneel gebruik kennen. Naast natuurfuncties komen in de Grevelingen recreatie en toerisme, beroepsvisserij, landbouw en scheepvaart voor. Delen van het Natura 2000-gebied Zwin en Kievittepolder zijn voor de dagrecreatie (strandrecreatie) van groot belang. Wij gaan er van uit dat in deze gebieden in principe ook ruimte geboden wordt voor (economische) ontwikkelingen. Wij ondersteunen dan ook het pleidooi van een groot aantal insprekers tot het opnemen van (economische) ontwikkelingsruimte voor andere dan natuurfuncties in de beheerplannen. Deze ruimte dient uiteraard dan wel getoetst te zijn aan de voor het Natura 2000-gebied geldende instandhoudingsdoelstellingen. Met het opnemen van ontwikkelingsruimte ontstaat een goede balans tussen ecologie en economie (de ECO2-benadering zoals deze in het Beheerplan Voordelta is opgenomen) en krijgen de beheerplannen een meer dynamisch karakter, terwijl individuele ondernemers meer zekerheid krijgen over hun bedrijfsvoering en toekomstperspectief. Wij zijn het overigens met enkele insprekers eens dat de bescherming en de status van de Natura 2000-gebieden juist ook kansen biedt voor economische ontwikkelingen.

De door vele partijen onderschreven ontwikkelingsvisie "Zicht op de Grevelingen" is een voorbeeld van een zoektocht naar een balans tussen ecologie, economie en beleving. Ook deze visie is gebaseerd op het principe dat voorgestelde ecologische veranderingen de economie dienen te versterken en dat nieuwe economische initiatieven ecologische ontwikkeling dienen te stimuleren (de ECO2-benadering).

Een dergelijke benadering biedt kansen, maar legt ook beperkingen op.

De onzekerheid die in veel van de zienswijzen wordt geuit leidt tot de "natuurlijke" reactie dat schade ontstaan als gevolg van de aanwijzing van gebieden verhaald moet kunnen worden. In de Nota van Antwoord van november 2007 bent u hier naar onze mening afdoende op ingegaan, onder meer verwijzend naar het hiertoe in de Natuurbeschermingswet 1998 opgenomen schadevergoedingsartikel.

Landbouw

Met betrekking tot de door vele agrarisch ondernemers geuite zorg over de gevolgen van de aanwijzing van Natura 2000-gebieden voor de huidige bedrijfsvoering en ontwikkelingsmogelijkheden hebben wij de stellige indruk dat de directe invloed van de agrarische bedrijven en de normale agrarische activiteiten grenzend aan de Natura 2000-gebieden van beperkte invloed op de natuurwaarden zullen zijn. De op te stellen beheerplannen, waarin naast ecologische ook economische afwegingen een rol dienen te spelen, zullen hier in ieder geval uitsluitend over geven. Door ontwikkelingsruimte in de beheerplannen op te nemen kan ook ingespeeld worden aan de behoefte aan duidelijkheid voor de toekomst. Wij hopen dat hiermee in ieder geval het beeld kan worden weggenomen dat voor iedere verandering van de bedrijfsvoering of nieuwe ontwikkeling een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dient te worden aangevraagd, waarmee de nodige administratieve lasten en kosten zijn gemoeid. Wij streven naar verlaging van de administratieve lasten en kosten voor burgers en ondernemers. Voor zover wij bevoegd gezag zijn ten aanzien van de vergunningverlening ex Natuurbeschermingswet 1998 bieden wij initiatiefnemers van plannen of projecten in of grenzend aan Natura 2000-gebieden aan om middels vooroverleg af te bakenen of er sprake is van negatieve effecten op Natura 2000-waarden en of en hoe deze kunnen worden gemitigeerd.

Een aantal insprekers spreekt de zorg uit over de ammoniakproblematiek. Wij delen deze zorg en pleiten voor het opstellen van een gemeenschappelijk toetsingskader voor bestaand gebruik en uitbreiding van veehouderij en industrie. Wij hebben begrepen dat dit onderwerp inmiddels hoog op de agenda staat bij de interbestuurlijke Regiegroep Natura 2000.

Recreatie

Naast eerder genoemde algemene punten over bestaand gebruik en ontwikkelingsmogelijkheden is opnieuw door veel recreatieondernemers gevraagd om de bedrijven te exclaveren en een zone van 300-500 m rond de bedrijven buiten de begrenzing als Natura 2000-gebied te houden, zoals dat ook eerder bij de Vogelrichtlijnaanwijzingen in 2000 bij jachthavens is gebeurd.

Met insprekers zijn wij van mening dat recreatiebedrijven niet in de begrenzing dienen te worden opgenomen. Wij gaan er in zijn algemeenheid van uit dat dat niet is gebeurd en dat de begrenzing op dit punt door u zorgvuldig is voorbereid. Voor de Grevelingen zullen we hierna echter komen met voorstellen tot een 2-tal grensaanpassingen.

Wij constateren dat de aanwezigheid van recreatiebedrijven grenzend aan of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden niet hebben verhinderd dat deze gebieden het waard zijn om aan te wijzen. In die zin gaan wij er van uit dat het bestaand gebruik op deze bedrijven niet conflicteert met de natuurfunctie(s). Ook hiervoor geldt dat het beheerplan duidelijkheid moet bieden, mogelijk ook ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden.

Met betrekking tot in inspraakreacties genoemde initiatieven voor het realiseren van een seizoenscamping op de Grevelingendam en een jachthaven bij Cadzand-Bad zijn wij van mening dat hiervoor een vergunningstraject ingezet moet worden, waarbij op basis van gegevens over het initiatief, de aanwezige natuurwaarden en de mogelijke effecten beoordeeld moet worden of een vergunning nodig is en zo ja of deze verstrekt kan worden. Wij bieden aan om met betreffende initiatiefnemers in contact te treden teneinde een vooroverleg op te starten.

Uit de vele reacties van kite- en windsurfers spreekt bezorgdheid over de mogelijkheden voor deze vormen van watersport in de toekomst, als gevolg van de aanwijzing als Natura 2000-gebied. Wij nemen aan dat de effecten van deze sporten op de natuurwaarden zeer beperkt of afwezig zijn, maar zullen dit, als bestaand gebruik, nader onderzoeken in het op te stellen Natura 2000-beheerplan Zwin en Kievittepolder.

Visserij

De beroepsvisserij pleit er voor dat er voldaan wordt aan de hoofdlijnen voor de Natura 2000-doelen, zoals deze in de Natura 2000 Contourennotitie van juni 2005 zijn genoemd, zodat maximaal aangesloten wordt bij nationaal beleid, en dat haalbare en betaalbare doelstellingen worden geformuleerd, die zo min mogelijk inspanningen en gevolgen voor burgers en economische sectoren met zich meebrengen.

Wij onderschrijven het pleidooi om instandhoudingsdoelstellingen te formuleren die haalbaar en betaalbaar zijn. Ook wij zijn van mening dat de lasten voor burgers en bedrijven als gevolg van de aanwijzing van Natura 2000-gebieden zo gering mogelijk moeten zijn.

Naast het Productschap vis hebben wij ons in onze eigen zienswijze vragen gesteld over de in het ontwerp-aanwijzingsbesluit Grevelingen geformuleerde instandhoudingsdoelstelling voor de aalscholver.

Veiligheid

Door de gemeente Goedereede en het waterschap Zuid-Hollandse Delta is aangegeven dat de veiligheid van de binnendijkse gebieden bij de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden voorop dient te staan, boven het belang van ecologie en economie.

Wij zijn eveneens van mening dat de veiligheid van de rond de Deltawateren aanwezige zeeweringen blijvend voorop dient te staan bij de uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in het beheerplan. Hierbij dient het reguliere beheer en onderhoud aan de zeeweringen als bestaand gebruik aangemerkt te worden, dat in het kader van het opstellen van de beheerplannen getoetst wordt aan de instandhoudingsdoelstellingen.

Instandhoudingsdoelstellingen

Door enkele organisaties die zich intensief beroepshalve of vrijwillig bezig houden met onderzoek naar de ecologie en verspreiding van soorten (bv. Vogelbescherming, VZZ), als terreinbeheerder actief zijn in de Natura 2000-gebieden (Staatsbosbeheer en Stichting Het Zeeuwse Landschap) en het Productschap Vis zijn opmerkingen gemaakt over instandhoudingsdoelstellingen voor bepaalde habitattypen en/of soorten, dan wel over de systematiek van het toekennen van instandhoudingsdoelstellingen en kernopgaven. Soms zijn deze opmerkingen zeer gedetailleerd en wetenschappelijk van aard. Ook wordt extra aandacht gevraagd voor kustbroedvogels en de onderwaternatuur.

Wij verzoeken u deze opmerkingen wetenschappelijk te toetsen en de instandhoudingsdoelstellingen, voor zover nodig, aan te passen aan de resultaten van deze toetsing.

Zowel de Provincies Zuid-Holland en Zeeland, het Natuur- en Recreatieschap de Grevelingen als Staatsbosbeheer hebben in hun zienswijze er op gewezen dat de ecologische en waterkwaliteit van de Grevelingen achteruitgaat en dat deze constatering aanleiding is geweest om in 2006 op basis van een maatschappelijk debat over de toekomst van de Grevelingen de ontwikkelingsschets 'Zicht op de Grevelingen' op te stellen. Deze ontwikkelingsschets is een integrale visie op het gebied, waarbij gezocht is naar een meer dynamische benadering om de sluipende achteruitgang van de Grevelingen teniet te doen.

In de nadien door Rijkswaterstaat uitgevoerde verkenning 'Grevelingen Water en Getij' is nadere studie gericht naar de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie van de Grevelingen. De resultaten laten zien dat het vergroten van de uitwisseling met Noordzeewater, met een doorlaatmiddel in de Brouwersdam, een effectieve maatregel is. Deze verkenning bevelen wij u van harte aan.

De in het aanwijzingsbesluit op te nemen instandhoudingsdoelstellingen moeten naar onze mening voldoende ruimte bieden om de, op basis van gerichte studie en gebruik makend van de inzichten uit de rapportages 'Zicht op de Grevelingen' en 'Grevelingen Water en Getij', een te kiezen duurzame ecologische oplossing voor de toekomst te kunnen bewerkstelligen. In de toelichtingen op de instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en soorten dient dan ook ingegaan te worden op de huidige problematiek en mogelijke oplossingsrichtingen. Een en ander vraagt om flexibiliteit binnen de instandhoudingsdoelstellingen. Wij verzoeken u hiermee rekening te houden.

In een aantal inspraakreacties wordt het bijzondere karakter van het Zwin genoemd. Het Zwin is, als landsgrensoverschrijdend Natura 2000-gebied, een ware representant van de Natura 2000 gedachte.

Sinds 1953 vindt er in de Internationale Zwincommissie, waarin de overheden aan Nederlandse en Vlaamse zijde vertegenwoordigd zijn, afstemming plaats over het beheer van het gebied en het oplossen van een voor dit milieutype kenmerkend probleem: verzanding. De zeestromingen voeren zand aan, maar de invloed van het getij is te zwak om dat aangevoerde zand weer weg te spoelen.

In 2003 heeft de Internationale Zwincommissie voorgesteld om een deel van de achterliggende Willem Leopoldpolder (120 ha) aan het buitendijkse systeem toe te voegen, zodat het Zwin een grotere oppervlakte zou beslaan en een sterkere getijdewerking zou kennen. Dit voorstel werd niet veel later meegenomen als één van de natuurprojecten ter uitvoering van de natuurherstelopdracht voor het Schelde-estuarium, zoals vastgelegd in de besluiten van de Nederlandse en Vlaamse regering over de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en vastgelegd in het Vlaams-Nederlandse Verdrag van 21 december 2005 ter uitvoering van deze Ontwikkelingsschets.

De Vlaamse Regering heeft 13 maart jl., onder meer op basis van een internationaal milieueffectrapport, een principiële beslissing genomen over de uitbreiding van het Zwin. Hiermee ontstaat er zicht op de voor het behoud van het Zwin noodzakelijke maatregelen.

Vanuit Natura 2000 is het, zoals wij ook in onze zienswijze hebben aangegeven, van belang de instandhoudingsdoelstellingen aan weerszijden van de grens af te stemmen en de relatie te leggen met de natuurherstelopgave voor de Westerschelde. De in het ontwerp-aanwijzingsbesluit Zwin en Kievittepolder opgenomen instandhoudingsdoelstellingen voor de estuariene habitattypen (H1140, H1310, H1320 en H1330) zijn gericht op behoud oppervlakte en kwaliteit. De kwaliteit van het buitendijkse systeem loopt echter, als gevolg van de verzanding, achteruit. Reden om voor de kwaliteit van deze estuariene habitattypen, in plaats van een behoudsdoelstelling, een verbeterdoelstelling op te nemen. In de toelichting op deze instandhoudingsdoelstellingen dient vervolgens tot uitdrukking te worden gebracht dat voor de verbetering een ingrijpende maatregel in de vorm van het vergroten van het buitendijkse systeem noodzakelijk is, welke voor een over-

groot deel op Vlaams grondgebied plaatsvindt. Deze uitbreiding dient in een nieuwe begrenzing van het Natura 2000-gebied opgenomen te worden. Wij zullen de vergroting van het buitendijkse systeem als beheermaatregel opnemen in het op te stellen Natura 2000-beheerplan.

In de toelichting op de instandhoudingsdoelstellingen dient tevens de systeembeschrijving, waaruit blijkt dat er een samenhang is tussen de estuariene habitattypen, opgenomen te worden. Hierbij is onder meer per habitatype, vanwege het dynamische karakter van het systeem, sprake van een wisselende oppervlakte. Per saldo blijft de oppervlakte buitendijks gelijk, maar de onderlinge verhouding wisselt. In de toelichting dient dan ook aangegeven te worden dat, voor het duurzaam behoud van dit getijdesysteem, de oppervlakte van enige habitattypen (H1310, H1320 en H1330) kan afnemen ten gunste van het habitatype H1140, zijnde de geul. Bij uitbreiding van het Zwin in zuidelijk richting zal door de inrichtingsmaatregelen namelijk sprake zijn van herprofilering van de Zwingeul.

Wij vragen u om de uitbreiding van het buitendijkse systeem in de op te stellen Nota van Antwoord op de inspraakreacties op te nemen en, vooruitlopend op de definitieve aanwijzing, nu reeds aan te geven hoe de instandhoudingsdoelstellingen worden aangepast, zodat ze overeenstemmen met de komende publicatie van het ontwerp Rijksinpassingsplan en uitvoeringsbesluiten voor de vergroting van het Zwin.

Beheerplannen Natura 2000

Door een aantal organisaties die hebben ingesproken is gevraagd om betrokken te worden bij het opstellen van de beheerplannen Natura 2000. In de beheerplannen zullen de instandhoudingsdoelstellingen in omvang, ruimte en tijd worden uitgewerkt. Het opstellen zal plaatsvinden in overleg met eigenaren, gebruikers en andere belanghebbenden.

Tussen het rijk en de provincies zijn afspraken gemaakt welk bevoegd gezag het voortouw neemt bij het opstellen van het beheerplan, daar waar meerdere gezagen bevoegd zijn tot vaststelling van het plan. Op basis van deze afspraken, heeft de Provincie Zeeland onder meer het voortouw bij het opstellen van het plan voor het Natura 2000-gebied Zwin en Kievittepolder. Het rijk (Rijkswaterstaat dienst Zeeland) stelt een beheerplan op voor de Deltawateren, waaronder de Grevelingen.

Zowel Rijkswaterstaat als de Provincie Zeeland bieden overheden, maatschappelijke organisaties, gebruikers en belangstellenden ruimte om via klankbordgroepen, workshops en informatiebijeenkomsten rechtstreeks of via vertegenwoordiging mee te denken en te praten over de inhoud van de beheerplannen. De vaststelling van de plannen vindt, zoals wettelijk is bepaald, plaats middels de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht, zodat de gewenste betrokkenheid van een ieder gewaarborgd is.

Omdat het bestaand gebruik een wezenlijk onderdeel van de beheerplannen uitmaakt, zullen wij eigenaren en gebruikers nadrukkelijk uitnodigen hun bestaande gebruik in het beheerplan in te brengen. Het door verschillende insprekers naar voren gebracht bestaand gebruik in de vorm van beroepsvisserij, beroepsscheepvaart, dag- en verblijfsrecreatie, watersport, recreatieve luchtvaart, jacht en schadebestrijding en onderhoud zeeweringen dient, voor zover aan de orde voor een specifiek gebied, in het betreffende beheerplan aan de orde te komen.

Begrenzingsen

Door verschillende insprekers worden voorstellen gedaan tot aanpassing van de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Soms zijn deze voorstellen zeer concreet beschreven, tot op perceelsniveau, met kadastrale informatie, andere zijn meer algemeen van aard. Enkele insprekers verzoeken de exclaveringspassages in de tekst ook tot uitdrukking te laten komen op de kaart.

Naar onze mening dient de begrenzing van de Natura 2000-gebieden die van de EHS te volgen, waarbij gronden in ons Natuurgebiedplan Zeeland 2005 aangeduid als 'nieuwe natuur', maar nog niet verworven, buiten de begrenzing gehouden dienen te worden. Enkele insprekers hebben gepleit om enkele percelen bij het binnendijkse gelegen gebied Dijkwater, die momenteel in particulier eigendom zijn en landbouwkundig worden gebruikt, niet te begrenzen. Wij steunen dit pleidooi. Deze percelen herbergen thans geen Natura 2000-waarden en dragen naar onze mening niet bij aan het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen. Ook wordt er voor gepleit om enkele aan de aan de Grevelingenzijde van de Grevelingendam liggende terreinen, die ingericht zijn ten behoeve van (intensieve) dagrecreatie, buiten de begrenzing te houden. Ook dit pleidooi steunen wij omdat deze gronden niet of nauwelijks bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Grevelingen.

Zoals wij in onze zienswijze reeds hebben aangegeven is voor de uitbreiding van de jachthaven bij Bruinisse eerder zowel een planologische procedure, als een procedure op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 gevoerd. Hierbij is de ontwikkeling getoetst aan de toen geldende Natura 2000-doelen. Door het bevoegd gezag (i.c. het College van GS Zuid-Holland) is voor de uitbreiding op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een artikel 19j goedkeuring en een 19d vergunning afgegeven. Met enkele insprekers, pleiten wij er voor de gronden die gemoeid zijn met de uitbreiding buiten de begrenzing te houden en deze jachthaven op een zelfde wijze te benaderen als de andere jachthavens in de Grevelingen.

De opmerking van de gemeente Schouwen-Duiveland over de loswal bij Brouwershaven kunnen wij niet plaatsen. Naar onze mening valt de loswal niet binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Voorstellen voor het exclaveren van vaargeulen en percelen voor de beroepsvisserij worden door ons niet gesteund. Hier is sprake van meervoudig ruimtegebruik (natuur/scheepvaart, natuur/visserij) wat in principe niet strijdig hoeft te zijn.

Wij kunnen ons vinden in de voorstellen van insprekers die vragen om een oprijlaan, een recreatiewoning en een openbare weg buiten de begrenzing te houden. De duinen bij de Kievittepolder, een voormalig beschermd natuurmonument, dienen tot aan de duinvoet aan de strandzijde begrensd te worden, terwijl het strand, voor zover niet behorend tot de monding van het Zwin, buiten de aanwijzing dient te blijven. Het strand in het mondingsgebied van het Zwin sluit overigens direct aan op de begrenzing van het Natura 2000-gebied Vlake van de Raan, dat u bij de Europese Commissie heeft aangemeld. Eerder hebben wij reeds gepleit om de begrenzing van het Natura 2000-gebied Westerschelde en Saeftinghe tot aan Breskens aan de zeezijde over de uiteinden van de palenrijen te leggen, zodat het strand buiten de begrenzing valt. Wij constateren dat u eerder eenzelfde wijze van begrenzing aan de zuidkust van Walcheren heeft gekozen.

Wederom bieden wij u onze geografische informatie aan om in concrete situaties discussie over de grenzen tot een goed einde te brengen.

Overig

Tenslotte willen wij aangeven dat wij ons gesteund voelen door enkele insprekers met betrekking tot onze opmerkingen, verwoord in onze eigen zienswijze, over de doelstellingen die in de oude aanwijzingsbesluiten als beschermd natuurmonument waren opgenomen.

Hoogachtend,

/ gedeputeerde staten,

,voorzitter

J

,secretaris

20 NOV 2009

GEMANDATEERD BESLUIT

Directie RMW

09037836

Zaaknummer

verwijsnummer

09035290

d.d.: 24-11-2009

Afdelingshoofd

datum

W+N

20/11

paraaf

Gemandateerde

paraaf

Besluit

Afschrift van brief aan minister LNV zenden aan
voorzitter Vaste Kamercommissie Verkeer en
Waterstaat van de Tweede Kamer

Fin. Toets

datum

paraaf

Jur. toets

datum

paraaf

Directeur

datum

paraaf

Aantal te paraferen bijlagen:

Behandeld door

naam

afdeling

doorkiesnummer

datum

W&N

19-11-2009

geadresseerde

bericht op brief van

adressering

kenmerk geadresseerde

Aan de Voorzitter van Vaste Kamercommissie Verkeer en
Waterstaat van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

bijlage(n)

1 (3 pagina's)

onderwerp

Motie Provinciale Staten heroverweging ontwerp-besluit aanwijzing Westerschelde Natura 2000

aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

uiterste verzenddatum

23-11-2009

A.V.

23-11-2009

tekstverwerking

paraaf

verzenddatum brief

paraaf

25-11-2009

opm. verzending

paraaf

collationeren

paraaf

terug naar ambtenaar J/N

paraaf

JA

Naar TVC gekopieerd d.d.
19-11-2009

documentnaam
PSmotieWesterscheldeVCV&
W

verzenden afschriften aan

nummers bijlagen

1.

2.

3.

4.

5.

6.

indien meer afschriften; adreslijst toevoegen

Directie Ruimte, Milieu en Water

bericht op brief van: -

uw kenmerk: -

ons kenmerk: 09037836

afdeling: Water en Natuur

bijlage(n): div.

behandeld door: Jdoorkiesnummer: Jonderwerp: Motie Provinciale Staten heroverweging ontwerp-besluit
aanwijzing Westerschelde Natura 2000de Voorzitter van Vaste Kamercommissie
Verkeer en Waterstaat van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

verzonden:

23 NOV. 2009

Middelburg, 23 november 2009

Geachte Voorzitter,

Bijgaand zend ik u een afschrift van onze brief van heden aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de door Provinciale Staten van Zeeland (PS) aangenomen motie met betrekking tot de heroverweging van het ontwerp-besluit aanwijzing Westerschelde & Saeftinghe als Natura 2000-gebied.

De motie is het resultaat van het debat dat ons college donderdag 15 oktober jl. had met PS over het besluit van het kabinet van 9 oktober jl. om, als onderdeel van het natuurherstel van de Westerschelde, de Hertogin Hedwigepolder te ontpolderen. Basis voor het besluit van het kabinet was het door het consortium uitgebrachte rapport Validatieonderzoek buitendijks natuurherstel Westerschelde.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
namens dezen, J

directeur Directie Ruimte, Milieu en Water.

 J

bericht op brief van: -

de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

uw kenmerk: -

Postbus 20401

ons kenmerk: 09035287/111/10

2500 EK DEN HAAG

afdeling: Water en Natuur

bijlage(n): Motie PS

behandeld door: [J]

doorkiesnummer: [J]

onderwerp: Motie Provinciale Staten heroverweging
ontwerp-besluit aanwijzing Westerschelde
Natura 2000

verzonden: - 8 NOV. 2009

Middelburg, 3 november 2009

Geachte [J] [J]

Zoals u bekend is heeft ons college donderdag 15 oktober jl. met Provinciale Staten van Zeeland (PS) gedebatteerd over het besluit van het kabinet om, als onderdeel van het natuurherstel van de Westerschelde, de Hertogin Hedwigepolder te ontpolderen. Basis voor het besluit van het kabinet was het door het consortium uitgebrachte rapport Validatieonderzoek buitendijks natuurherstel Westerschelde.

Tijdens het debat is door PS de volgende motie aangenomen(zie bijlage):

"Overwegende dat:

- de regering geen mogelijkheden ziet voor buitendijkse alternatieven voor ontpoldering van de Hedwigepolder;
- de oorzaak hiervan met name lijkt te zijn gelegen in de door de Rijksoverheid zelf te strikt geformuleerde instandhoudingsdoelen in het Ontwerp-besluit voor de aanwijzing van de Westerschelde in het kader van Natura 2000;
- het vanuit beleidsmatig oogpunt ongewenst is deze genoemde instandhoudingsdoelen zo'n rigide en inflexibele uitwerking kunnen hebben betreffende alternatieve maatregelen voor natuurherstel in Natura 2000-gebieden;

Verzoekt het college van gedeputeerde staten van Zeeland er bij de regering en het parlement op aan te dringen tot een herformulering en aanvulling van het genoemde Ontwerp-besluit voor aanwijzing van de Westerschelde in het kader van Natura 2000 te komen, die leidt tot meer flexibiliteit, ruimte en afweging van alternatieven voor natuur- en herstelopgaven."

Ons is bekend dat de in het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saef-tinghe geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen zijn gebaseerd op de landelijke staat van instandhouding die voor de in de Westerschelde voorkomende habitattypen geldt. De landelijke staat van instandhouding is beschreven in het Natura 2000 doelendocument, dat u, na een uitgebreide consultatieronde, mei 2006 aan de Tweede Kamer aangeboden heeft.

Voor het habitattype H1130 Estuaria is als landelijk Natura 2000 doel geformuleerd: Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit. In de toelichting wordt aangegeven dat het relatief belang van Nederland groot is en vertegenwoordigd wordt door de Westerschelde en de Eems-Dollard. Voor de afsluiting van de Haringvliet en de Zuiderzee herbergde Nederland enkele van de grootste estuaria van Europa.

Voor de Westerschelde houdt, volgens de toelichting, kwaliteitsverbetering herstel in van de afwisseling aan diverse deelecosystemen (laagdynamische en hoogdynamische, diepe en ondiepe, zoete en zoute delen, belendende schorren en geleidelijke overgangen tussen al deze deelsystemen) met de bijbehorende hoge biodiversiteit. Voor het gebied is behoud van het meergeulenstelsel en uitbreiding van de oppervlakte met laagdynamische deelgebieden (droogvallende platen en ondiepe wateren) noodzakelijk voor kwaliteitsverbetering en duurzaam voortbestaan.

De beoordeling van de (landelijke) staat van instandhouding is voor de verschillende habitattypen nader gemotiveerd in de Natura 2000 profielendocumenten aan de hand van een voor alle habitattypen geldend beoordelingskader. Hierbij worden de aspecten verspreiding, oppervlakte kwaliteit en toekomstperspectief van het habitatype voor de jaren 1994, 2004 en 2007 beoordeeld. Het eindoordeel, zeer ongunstige staat van instandhouding voor het habitatype H1130 Estuaria, wordt volgens het profielendocument bepaald door de beoordeling zeer ongunstig voor de aspecten verspreiding, oppervlakte en kwaliteit en matig ongunstig voor het aspect toekomstperspectief.

Met PS hebben wij de indruk dat een andere beoordeling van de verschillende aspecten kan leiden tot een andere/mildere conclusie over de (landelijke) staat van instandhouding en daarmee tot andere/mildere instandhoudingsdoelstellingen voor de Westerschelde.

Wij willen u dan ook nadrukkelijk vragen de beoordeling van de aspecten verspreiding, oppervlakte, kwaliteit en toekomstperspectief voor het habitatype H1130 Estuaria nader te wegen, waarbij een landelijke minder ongunstige staat van instandhouding van dit habitatype tot herformulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Westerschelde leidt en er in zijn algemeenheid meer afwegingsruimte ontstaat.

Ons is bekend dat in de planning van definitieve aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden de aanwijzing van Westerschelde & Saefinghe voorzien is in december 2009. Wij verzoeken u de door ons gevraagde nadere weging van de beoordeling te verwerken in het definitieve aanwijzingsbesluit.

Daarnaast verzoeken wij u nader te bezien of uitwisselbaarheid van instandhoudingsdoelen ruimere mogelijkheden biedt voor natuurherstel.

Een afschrift van deze brief zenden wij aan de Voorzitter van de Tweede Kamer.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten

,voorzitter

secretaris

Statenfractie SGP Zeeland

Statenpartij van
Gereformeerde
Partij

MOTIE HEROVERWEGING ONTWERP-BESLUIT AANWIJZING WESTERSCHELDE NATURA 2000

Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op 15 oktober 2009;

Overwegende dat:

- de regering geen mogelijkheden ziet voor buitendijkse alternatieven voor ontpoldering van de Hedwigepolder;
- de oorzaak hiervan met name lijkt te zijn gelegen in de door de Rijksoverheid zelf te strikt geformuleerde instandhoudingsdoelen in het Ontwerp-besluit voor de aanwijzing van de Westerschelde in het kader van Natura 2000;
- het vanuit beleidsmatig oogpunt ongewenst is dat deze genoemde instandhoudingsdoelen zo'n rigide en inflexibele uitwerking kunnen hebben betreffende alternatieve maatregelen voor natuurherstel in Natura 2000-gebieden;

verzoekt het College van Gedeputeerde Staten er bij de regering en het parlement op aan te dringen tot een ~~heroverweging~~ van het genoemde Ontwerp-besluit voor aanwijzing van de Westerschelde in het kader van Natura 2000 te komen, die leidt tot meer flexibiliteit, ruimte en afweging van alternatieven voor natuur- en herstelopgaven;

— herformulering en aanvulling

en gaan over tot de orde van de dag

no. 13

Aldus vastgesteld door de staten
der provincie Zeeland in hun ver-
gadering van 15/10/09

, voorzitter

, griffier

Informatie: [redacted] J

Tel: [redacted] J privé;

Tel: [redacted] J mobiel;

e-mail: [redacted] J

10014115

25 MAART 2010

Nota aan GS

Directie RMW

Categorie

A

zaaknummer

verwijsnummer

onderwerp

Definitieve aanwijzingen Natura 2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde & Saeftinghe

advies/besluit

Afzien van het instellen van beroep tegen de definitieve aanwijzingen Natura 2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde & Saeftinghe

leden gedeputeerde staten

portefeuillehouder

paraaf

J

Hamelink, F.K.

vervanger

paraaf

Wiersma, M.

besluit

datum

Nummer

paraaf secretaris voor uitvoering

30 MAART 2010

3

J

aantal te paraferen stukken

behandeld door

naam

afdeling

doorkiesnummer

datum

J

W&N

J

23-03-2010

parafen

Afdelingshoofd

datum

J

medeparafen

dir/afd

datum

paraaf

W+H

23/3

-

Fin. Toets

datum

paraaf

Jur. Toets

Datum

paraaf

dir/afd

datum

paraaf

Directeur

datum

paraaf

-

24-3-2010

J

aanwijzingen

teru

aar J/N

JA

num

ueren bijlagen

1

Samenvatting:

De definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde & Saefthinghe liggen momenteel ter inzage. De mogelijkheid wordt geboden beroep hier tegen in te stellen. Voorgesteld wordt hiervan af te zien.

Inleiding:

De minister van LNV heeft de besluiten tot definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde & Saefthinghe in de periode van 19 februari t/m 1 april 2010 ter inzage gelegd. Tegen de definitieve aanwijzingen kan beroep ingesteld worden als eerder (door appellant) op (onderdelen van) het ontwerp-aanwijzingsbesluit een zienswijze is ingebracht of als er wijzigingen in het definitieve besluit zijn aangebracht t.o.v. het ontwerp-aanwijzingsbesluit.

Voorgeschiedenis:

Uw College heeft bij brief van 6 februari 2007 een zienswijze ingediend op de ontwerp-besluiten tot aanwijzing van een groot aantal Zeeuwse Natura 2000-gebieden, waaronder de Oosterschelde en Westerschelde & Saefthinghe (zie bijlage). Deze zienswijze is door de minister van LNV meegewogen bij de vaststelling van de definitieve aanwijzingsbesluiten voor Oosterschelde en Westerschelde & Saefthinghe die nu ter inzage liggen.

Middels de beantwoording van artikel 44 vragen van het CDA-statenlid Lijmbach heeft uw College onlangs reeds geconcludeerd dat indertijd geen zienswijze is ingediend t.a.v. de instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H1130 Estuaria en dat derhalve tegen deze instandhoudingsdoelstelling geen beroep kan worden ingesteld.

Vraag- en/of probleemstelling:

Stelt uw College al dan niet beroep in tegen de definitieve aanwijzingsbesluiten voor Oosterschelde en Westerschelde & Saefthinghe?

Actieve informatieplicht (zie informatieplicht)

Niet naar PS

Overweging en advies:

De in 2007 ingediende zienswijze geeft, gezien het tamelijk algemene karakter hiervan, niet direct aanleiding thans beroep in te stellen. Onder meer is toen gepleit is voor duidelijke grenzen van de Natura 2000-gebieden. T.o.v. de ontwerpbesluiten zijn, na ambtelijk overleg hierover tussen LNV en de provincie, thans een aantal grenswijzigingen doorgevoerd, waarmee ingestemd kan worden. Onder meer zijn delen van de zuidkust van Schouwen, verworven en ingericht middels natuurontwikkeling en deels gefinancierd vanuit Europa (Natura 2000 LIFE-subsidie), aan de begrenzing toegevoegd.

Geconstateerd kan worden dat de definitieve besluiten op hoofdlijnen overeenkomen met de ontwerp-besluiten, zowel t.a.v. de instandhoudingsdoelstellingen, als t.a.v. de begrenzingen. De t.o.v. de ontwerp-besluiten aangebrachte wijzigingen betreffen nuanceringen en zijn ook niet van dien aard dat dit vraagt om een beroepsgang.

De uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in omvang, ruimte en tijd vindt momenteel plaats in de verschillende beheerplannen. De provinciale inzet hier is het streven naar een gezond evenwicht tussen de bescherming van natuur en de maatschappelijke ontwikkeling (incl. economische ontwikkeling). Geconcludeerd kan worden dat de definitieve aanwijzingsbesluiten hier ook ruimte toe bieden.

Financiële consequenties:

Geen

Voorstel te nemen GS-Besluit (moet identiek zijn aan het voorblad):

Afzien van het instellen van beroep tegen de definitieve aanwijzingen Natura 2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde & Saefthinghe.

Gedeputeerde Staten

Middelburg, 6 februari 2007

Provincie Zeeland

Provinciehuis Abdij 6 Middelburg Postadres: postbus 6001 4330 LA Middelburg
 telefoon (0118) 63 10 11 fax (0118) 62 69 49

bericht op brief van: - de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 uw kenmerk: - p/a Inspraakpunt Natura 2000
 ons kenmerk: RMW0701456/173/23 Postbus 30316
 afdeling: Landelijk Gebied en Water 2500 GH DEN HAAG
 bijlage(n): -
 behandeld door: [REDACTED] J
 doorkiesnummer: 0118-631795
 onderwerp: Zienswijze ontwerpbesluiten aanwijzing
 Natura2000-gebieden

verzonden: 15 FEB. 2007

Middelburg, 6 februari 2007

Geachte [REDACTED]

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de ontwerpbesluiten tot aanwijzing van een aantal Natura2000-gebieden in Zeeland. Het betreft de volgende gebieden: Voordelta, Oosterschelde, Veerse Meer, Westerschelde, Markiezaat, Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren, Yerseke en Kapelse Moer, Groote Gat, Canisvliet en Vogelkreek. Deze gebieden behoren tot de zgn. 1e tranche van aanwijzingen. In een later stadium zullen de ontwerpbesluiten volgen voor de Natura2000-gebieden waar thans nog studies voor lopen: Grevelingen, Krammer-Volkerak, Zoommeer en Zwin en Kievittepolder. Graag maken we gebruik van de gelegenheid om een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbesluiten voor de Natura2000-gebieden van de 1e tranche in te dienen.

Algemeen

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 genieten de (inter)nationaal belangrijke natuurgebieden in onze provincie wettelijke bescherming. Deze wettelijke bescherming is instrumenteel aanvullend op de beleidsmatige bescherming die deze gebieden, als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), reeds jaren kennen. Wij constateren dat de Zeeuwse Natura2000-gebieden deel uitmaken van de EHS, zoals deze in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2005 door ons zijn begrensd.

Het instrumentarium dat de Natuurbeschermingswet 1998 biedt, zijnde de aanwijzingsbesluiten, de vergunningverlening en de beheersplannen, verschaft duidelijkheid over de beschermingsbehoefte en (ontwikkelings)mogelijkheden van de verschillende gebieden.

Wij hechten er zeer aan dat er ook binnen de Natura2000-gebieden voldoende mogelijkheden voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen zijn en blijven. Er bestaat veel zorg over het voortzetten van bestaand gebruik in de gebieden. Wij benadrukken ons standpunt dat er sprake moet zijn van een gezond evenwicht tussen de bescherming van de natuur en de maatschappelijke ontwikkeling.

In de communicatie over Natura 2000 en de wettelijke implementatie achten wij het dan ook van groot belang dat naast de ecologische ook de economische potenties van de Natura2000-gebieden voor het voetlicht worden gebracht en dat er maximale duidelijkheid richting eigenaren en gebruikers wordt geboden over de gevolgen van de aanwijzingen. Wij zullen hier, voor zover het onze verantwoordelijkheid betreft, ruim aandacht aan schenken en dringen er bij u op aan dat dit vanuit de verantwoordelijkheid van het rijk ook zal gebeuren.

Voor een goede afweging van belangen in en tussen de verschillende Deltawateren achten wij een uitwerking van de aanwijzingsbesluiten in één beheersplan noodzakelijk. Deze integrale benadering sluit ook naadloos aan bij het integrale beleid van "Delta in Zicht".

Inhoud ontwerpbesluiten

In de ontwerpbesluiten worden de habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten waar het gebied voor wordt aangewezen aangegeven. In de bijbehorende nota van toelichting worden een korte gebiedsbeschrijving, de begrenzing en oppervlakte, de voor alle Natura2000-gebieden geldende algemene doelen en de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor het gebied specifieke soorten/typen beschreven. Tenslotte is de begrenzing op een bij het ontwerpbesluit behorende kaart nader aangegeven.

Vooroverleg

Bij brief van 24 januari 2006 (kenmerk RMW0600798/126/35) hebben wij in het kader van het vooroverleg gereageerd op het landelijk doelendocument en de concept-instandhoudingsdoelen en begrenzingsvoorstellen voor de 15 Zeeuwse Natura2000-gebieden.

In onze reactie hebben wij aangegeven dat het merendeel van de Zeeuwse Natura2000-gebieden een meervoudig ruimtegebruik kent, waarbinnen ruimte moet zijn voor ontwikkelingen, noodzakelijk voor de vitaliteit en kwaliteit van de andere functies (o.a. recreatie, visserij, scheepvaart). Ruimte die met name gevonden dient te worden in de op te stellen beheersplannen. Tevens hebben wij gewezen op het belang om de instandhoudingsdoelstellingen te laten sporen met de Integrale Visie Deltawateren, waarbij natuurlijke processen voorrang dienen te krijgen (procesbeheer boven patroonbeheer). Verder hebben wij gepleit voor een duidelijke grenzen en het onder voorwaarden opnemen van nieuwe natuur binnen de begrenzing. Tenslotte hebben wij aangegeven te hechten aan een goede afstemming van de doelen, maatregelen en begrenzingspunten tussen de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000.

Resultaat vooroverleg

Wij hebben geconstateerd dat het doelendocument en de instandhoudingsdoelstellingen zodanig zijn aangepast dat er meer ruimte is voor natuurlijke processen. Een voorbeeld hiervan zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen H2110 Embryonale wandelende duinen en H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ('witte duinen') in de Westerschelde, waar nu de nadruk ligt op het instandhouden van de processen die tot vorming van deze dynamische duintypen leiden, in plaats van op het vasthouden van de duinen op de bestaande locaties. Daarnaast zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor een aantal kustbroedvogels op het niveau van het Deltagebied geformuleerd, waarmee recht wordt gedaan aan de dynamiek die deze soorten vertonen tijdens de broedtijd.

Het afstemmen van de doelen, maatregelen en begrenzingspunten in het kader van de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000 is het afgelopen jaar een voortdurend onderwerp van discussie geweest en krijgt zijn vervolg in de paralleliteit die gekozen wordt bij het opstellen van de beheersplannen. Wij vertrouwen er op dat op deze wijze wordt voorkomen dat zich knelpunten tussen beide instrumenten zullen voordoen.

Uitwerking instandhoudingsdoelstellingen in beheersplannen

De ontwerpbesluiten Natura 2000 welke thans aan de orde zijn in de inspraak zien wij als 'kale' besluiten. U heeft er bewust voor gekozen om de uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen naar omvang, ruimte en tijd te laten plaats vinden in de voor de Natura2000-gebieden op te stellen beheersplannen. Deze beheersplannen zullen de duidelijkheid bieden met betrekking tot bestaande andere functies en gebruik en ontwikkelingsmogelijkheden.

Een en ander laat zich illustreren aan de hand van de situatie in de Voordelta. De instandhoudingsdoelstellingen die voor dit Natura2000-gebied in het ontwerpbesluit zijn opgenomen zijn nader uitgewerkt in het Beheersplan Voordelta, dat onlangs aan ons college is voorgelegd en waarover wij binnenkort een besluit dienen te nemen om dit plan vrij te geven voor de inspraak. De nadere uitwerking schept duidelijkheid aan overheden, bedrijfsleven en andere gebruikers hoe de doelen concreet voor dit gebied uitpakken. Wij beschouwen dit als een ideale situatie. In de situatie van de Voordelta blijkt overigens dat bij de nadere uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in het beheersplan er meer ruimte is voor de andere gebruiksfuncties, waarbij met name de recreatie genoemd moet worden, dan aanvankelijk werd gedacht.

Voor ons college is dit aanleiding om het opstellen van de beheersplannen waar de provincie het voortouw in neemt (Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren, Yerseke en Kapelse Moer, Groote Gat, Canisvliet en Vogelkreek) met voortvarendheid op te pakken. Rijkswaterstaat dienst Zeeland, dat voor de overige Deltawateren tezamen één beheersplan zal opstellen, dient naar onze mening een zelfde voortvarendheid te tonen. Overigens kan de vraag gesteld worden of, nu er, mede gezien het dynamische karakter van de systemen, voor de Deltawateren één beheersplan wordt opgesteld, één aanwijzingsbesluit voor de Deltawateren tezamen niet voor de hand liggend is.

Veiligheid zeeweringen

Wij zijn van mening dat de veiligheid van de rond de Deltawateren aanwezige zeeweringen blijvend voorop dient te staan bij de uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in het beheersplan. Hierbij dient, zoals

wij in onze agenda voor een Deltaprogramma 'Kracht van de Delta' hebben aangegeven, het dynamisch kustbeheer een duidelijke plek te krijgen.

Instandhoudingsdoelstellingen versus ontwikkelingsmogelijkheden

In de discussies rond op te stellen beheersplannen zullen wij vanuit onze provinciale verantwoordelijkheid nadrukkelijk aandacht vragen voor de overige maatschappelijke functies in de Natura2000-gebieden en pleiten voor ruimte voor nieuwe ontwikkelingen binnen deze functies, uiteraard rekening houdend met de verantwoordelijkheid die Nederland ten aanzien van het Natura2000-netwerk heeft. Afweging is met name aan de orde in die gebieden die een meervoudig ruimtegebruik kennen, waarbij in het bijzonder aan de Deltawateren gedacht moet worden. Naast de natuurfunctie vervullen deze gebieden namelijk maatschappelijk relevante andere (economische) functies, zoals recreatie, beroepsvisserij en scheepvaart en dient de veiligheid van het achterliggende binnendijkse gebied gegarandeerd te blijven.

Zoals door u aan de Tweede Kamer is toegezegd zullen de beheersplannen in overleg met de bij het Natura 2000-gebied betrokken eigenaren, gebruikers en beheerders worden opgesteld. Mocht onverhoopt blijken dat de in het aanwijzingsbesluit gestelde doelen niet 'haalbaar' en 'betaalbaar zijn', dan dient er tijdens het proces van het opstellen van de beheersplannen de mogelijkheid te bestaan om hierop in te spelen en moeten eventueel voorgestelde maatregelen en doelen kunnen worden aangepast.

Belanghebbenden zullen, naast de mogelijkheid om deel te nemen aan de discussies bij de op te stellen beheersplannen, ook formeel de gelegenheid krijgen om hun zienswijze in te dienen en eventueel beroep tegen een vastgesteld beheersplan in te stellen.

Begrenzingsen

Eerder hebben wij gepleit voor het hanteren van eenduidige grenzen voor de Natura2000-gebieden. Naar onze mening komt dit de uitvoering van de Natuurbeschermingswet 1998 en de bescherming van de gebieden ten goede en ontstaat er voor eigenaren en gebruikers meer duidelijkheid. Vanuit dit streven hechten wij er aan dat percelen met een andere vastgelegde gebruiksfunctie dan natuur buiten de op de kaarten aangegeven begrenzing van de aanwijzing blijven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om wegen, bebouwing, erven e.d. Het opnemen van dergelijke percelen binnen de begrenzing kan leiden tot verwarring bij eigenaren en gebruikers en tot discussie bij de uitvoering (vergunningverlening en handhaving). Wij zijn van mening dat de algemene tekst die in de ontwerpbesluiten is opgenomen om delen te exclaveren niet de gewenste duidelijkheid biedt en nog te veel ruimte laat tot interpretatie.

Zoals wij eerder hebben aangegeven beschikt de provincie Zeeland over kaartinformatie op basis waarvan tot logische en duidelijke begrenzing van Natura2000-gebieden gekomen kan worden. Naast de Top 10 vectorkaart zijn dit de kadastrale kaarten en recente luchtfoto's. Separaat zullen wij u een CD-rom toesturen waarop de begrenzing van de Natura2000-gebieden, zoals wij die voorstellen, zo exact mogelijk op is weergegeven.

"Verbrede" doelstellingen

In een aantal ontwerp-aanwijzingsbesluiten wordt aangegeven dat het aanwijzingsbesluit mede betrekking heeft op de 'oude doelen' zoals bedoeld in de besluiten 'beschermde natuurmonument' (de zgn. verbrede doelstellingen). Hierbij gaat het om de doelen ten aanzien van natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis.

Wij constateren dat de oude aanwijzingsbesluiten 'beschermde natuurmonument' veelal bestaan uit beschrijvende teksten. Doelen zijn hier zelden helder geformuleerd. Alleen ten aanzien van gewenst beheer zijn doelen geformuleerd. Hierbij gaat het om doelen die van een ander abstractieniveau zijn als de doelen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. Wij pleiten er voor om in betreffende aanwijzingsbesluiten op te nemen dat deze verbrede doelstellingen nader zullen worden uitgewerkt en geconcretiseerd in de op te stellen Natura2000-beheersplannen.

Naast de hiervoor gemaakte algemene opmerkingen willen we voor enkele Natura2000-gebieden de volgende opmerkingen maken. Detailopmerkingen met betrekking tot de teksten van de ontwerpbesluiten zullen wij u eveneens separaat aanleveren.

116 Kop van Schouwen

De instandhoudingsdoelstelling voor habitattypen H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*) is gericht op uitbreiding van de oppervlakte en behoud van de kwaliteit. Wij achten de ambitie voor dit habitattypen aan de hoge kant. Kalkarme en kalkhoudende/rijke standplaatsen komen op de Kop van Schouwen in mozaïekvorm voor (m.n. op de Vroongronden) en zijn onderling moeilijk aan te sturen. Maatregelen ter bevordering van verstuing en plaggen hebben bijvoorbeeld vaak een kalkverrijkend effect en kunnen dus nadelig uitpakken. Mede om die reden zouden wij hier willen inzetten op handhaving van de oppervlakte van dit type in plaats van uitbreiding.

118 Oosterschelde

Wij kunnen ons vinden in de constatering dat kwaliteitsverbetering van de Oosterschelde in de volle breedte, gezien de problematiek van de "zandhonger", niet realistisch wordt geacht. De verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar noopt voorlopig tot tempering van de ambities. Eén en ander komt naar onze mening duidelijk tot uitdrukking in de instandhoudingsdoelstellingen voor enkele vogelsoorten. Dat met voorrang nader onderzoek zal plaats vinden naar effectieve maatregelen op de korte en (middel)lange termijn om de achteruitgang van slikken en platen zoveel mogelijk 'te remmen', dan wel te stoppen, ondersteunen wij. De slikken en platen zijn niet alleen van groot belang voor vogels en zeehonden, maar ook voor de (schelpdier)visserij.

Voor het habitatype H7140 Overgangs-en trilveen is als doel uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de van de veenmosrietlanden (subtype B) opgenomen. Dit type komt voor in een beperkt aantal zoete inlagen aan de randen van de Oosterschelde en wordt omschreven als een zeldzame situatie in dit deel van het land. Gezien de zeldzaamheid van het direct achter de zeedijk voorkomen van zoet water, deze omstandigheden beperken zich feitelijk tot twee inlagen, dient de ambitie niet te hoog gesteld te worden. Wij pleiten dan ook voor behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit als doel.

125 Canisvlietse Kreek

Nogmaals willen wij u verzoeken de naam van het Natura 2000-gebied te veranderen in Canisvliet. Onder deze naam staat deze kreek in de regio bekend.

Samenvattend zijn wij van mening, dat het van groot belang is, dat er via de aanwijzingsbesluiten en de bijbehorende beheersplannen duidelijkheid komt over de bescherming van de Natura-2000 gebieden in onze provincie.

Naast de bescherming en versterking van de ecologische waarden dient er nadrukkelijk ruimte te zijn voor economische ontwikkeling. Regelmatig blijkt dat er onduidelijkheid bestaat over het beschermende regime binnen de natuurgebieden, waarbij de vraag is hoeveel ruimte er binnen de Europese regelgeving hiervoor is. Wij vinden het dan ook een goede zaak, dat via heldere aanwijzingsbesluiten een realistisch beeld geschetst wordt van de mogelijkheden en beperkingen, waarbij uitgangspunt moet zijn een goed evenwicht tussen beschermen en ontwikkelen en waarbij nadrukkelijk rekening gehouden wordt met bestaand gebruik. Een snelle uitwerking van de aanwijzingen in beheersplannen door rijk en provincie is noodzakelijk om de bescherming van de natuurwaarden te garanderen en de ruimte voor ontwikkeling aan te geven. Wij vinden het daarbij noodzakelijk dat er één beheersplan komt voor alle Deltawateren, zodat er goed ingespeeld kan worden op de procesnatuur en de noodzakelijke ontwikkelingen voor het behoud van de vitaliteit en de kwaliteit van de andere functies (o.a. recreatie, visserij, scheepvaart).

Hoogachtend,

J

J

voorzitter

J

secretaris

08030091

ONTWERPBRIEF GS

22 OKT. 2008

Directie RMW

Categorie

A

verwijsnummer

08026554

Zaaknummer

onderwerp

Zienswijze mbt ontwerpbesluiten tot aanwijzing van
Grevelingen en Zwin & Kievittepolder als Natura
2000-gebied

advies/besluit

Zienswijze mbt ontwerpbesluiten tot aanwijzing van
Grevelingen en Zwin & Kievittepolder als Natura
2000-gebied verzenden

leden gedeputeerde staten

portefeuillehouder

paraaf

Hamelink, F.K.

vervanger

Wiersma, M.

besluit

datum

nummer

paraaf secr. voor uitvoering

3

aantal te paraferen stukken

Behandeld door:

naam

afdeling

Doorkiesnummer

datum

W&N

15-10-2008

paraferen

Medeparaferen

Afdelingshoofd

datum

paraaf

dir/afd

datum

Paraaf

E&M

Fin. Toets

datum

paraaf

Jur. Toets

datum

paraaf

dir/afd

datum

Paraaf

-

Directeur

datum

paraaf

geadresseerde

bericht op brief van

Adressering

kenmerk geadresseerde

Aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
p/a Inspraakpunt Natura 2000
t.a.v. 115 en 123
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

bijlage(n)

onderwerp

Zienswijze mbt ontwerpbesluiten Grevelingen en Zwin & Kievittepolder
aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

uiterste verzenddatum

tekstverwerking

paraaf

verzenddatum brief

paraaf

collationeren

terug naar ambtenaar J/N

paraaf

verzenden afschriften aan

1. zie verzendlijst

nummers bijlagen

2.

3.

indien meer afschriften; adreslijst toevoegen

Gedeputeerde Staten

bericht op brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: 08030091/66/3
afdeling: Water en Natuur
bijlage(n): -
behandeld door:
doorkiesnummer:
onderwerp: Zienswijze m.b.t. ontwerpbesluiten
Grevelingen en Zwin & Kievittepolder

de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
p/a Inspraakpunt Natura 2000
t.a.v. 115 en 123
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

verzonden:

21 OKT. 2008

Middelburg, 21 oktober 2008

Geachte

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de ontwerpbesluiten tot aanwijzing van Grevelingen en Zwin & Kievittepolder als Natura 2000-gebied. Deze gebieden behoren tot de zgn. 3e tranche van aanwijzingen. In een later stadium zullen nog de ontwerpbesluiten volgen voor de resterende Natura 2000-gebieden in Zeeland, te weten het Krammer-Volkerak en Zoommeer. Graag maken we gebruik van de gelegenheid om een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbesluiten voor de Natura 2000-gebieden van de 3e tranche in te dienen.

Algemeen

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 genieten de (inter)nationaal belangrijke natuurgebieden in onze provincie wettelijke bescherming. Deze wettelijke bescherming is instrumenteel aanvullend op de beleidsmatige bescherming die deze gebieden, als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), reeds jaren kennen. Wij constateren dat Grevelingen en Zwin & Kievittepolder deel uitmaken van de EHS, zoals deze in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2005 door ons is begrensd.

Het instrumentarium dat de Natuurbeschermingswet 1998 biedt, zijnde de aanwijzingsbesluiten, de vergunningverlening en de beheerplannen, verschaft duidelijkheid over de beschermingsbehoefte en (ontwikkelings)mogelijkheden van de verschillende gebieden.

Wij hechten er zeer aan dat er ook binnen de Natura 2000-gebieden voldoende mogelijkheden voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen zijn en blijven. Naar onze mening dient er sprake te zijn van een gezond evenwicht tussen de bescherming van de natuur en de maatschappelijke ontwikkeling (ECO2-benadering). Wij verzoeken u dan ook te voldoen aan de Natura 2000-doelen zoals verwoord in de Contournotitie, waarin gesteld wordt dat maximaal moet worden aangesloten bij nationaal beleid en dat haalbare en betaalbare doelstellingen moeten worden geformuleerd, die zo min mogelijk inspanningen en gevolgen voor burgers en economische sectoren met zich meebrengen. Wij wijzen u er nadrukkelijk op dat het Europese kader duidelijk ruimte laat aan het bevoegd gezag om rekening te houden met economische sectoren als recreatie en visserij.

In de communicatie over Natura 2000 en de wettelijke implementatie achten wij het van groot belang dat naast de ecologische ook de economische potenties van de Natura 2000-gebieden voor het voetlicht worden gebracht en dat er maximale duidelijkheid richting eigenaren en gebruikers wordt geboden over de gevolgen van de aanwijzingen. Wij zullen hier, voor zover het onze verantwoordelijkheid betreft, ruim aandacht aan schenken en dringen er bij u op aan dat dit vanuit de verantwoordelijkheid van het rijk ook zal gebeuren.

Inhoud ontwerpbesluiten

In de ontwerpbesluiten van Grevelingen en Zwin & Kievittepolder worden de habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten waar het gebied voor wordt aangewezen aangegeven. In de bijbehorende nota van toelichting worden een korte gebiedsbeschrijving, de begrenzing en oppervlakte, de voor alle Natura 2000-gebieden geldende algemene doelen en de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor het gebied specifieke soorten/types beschreven. Tenslotte is de begrenzing op een bij het ontwerpbesluit behorende kaart nader aangegeven.

Uitwerking instandhoudingsdoelstellingen in beheerplannen

De ontwerpbesluiten Natura 2000 welke thans aan de orde zijn in de inspraak zien wij als 'kale' besluiten. U heeft er bewust voor gekozen om de uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen naar omvang, ruimte en tijd te laten plaats vinden in de voor de Natura 2000-gebieden op te stellen beheerplannen. Deze beheerplannen zullen de duidelijkheid bieden met betrekking tot bestaande andere functies en gebruik en ontwikkelingsmogelijkheden.

Op basis van de afspraken tussen Rijk en provincies (IPO) heeft Rijkswaterstaat het voortouw bij het opstellen van het beheerplan voor de Grevelingen. Naast de Grevelingen omvat dit beheerplan alle andere Delta-wateren. Voor de aanpak van dit beheerplan kan gebruik gemaakt worden van de ervaringen met door ons in juli 2008 vastgestelde Natura 2000-beheerplan Voordelta, zowel voor wat betreft de gekozen benadering van de toetsing van het bestaand gebruik, de inhoudelijke uitwerking van de instandhoudings-doelstellingen, als de invulling van het gebiedsproces. Voor wat dat laatste betreft is de intensieve betrokkenheid van de maatschappelijke organisaties bij de totstandkoming van het beheerplan Voordelta van groot belang geweest.

Eenzelfde werkwijze willen wij zelf hanteren bij het opstellen van het beheerplan Zwin & Kievittepolder, waar wij het voortouw voor hebben.

Zoals met u is overeengekomen zal de vaststelling van het definitieve besluit tot aanwijzing van Zwin & Kievittepolder als Natura 2000-gebied niet eerder dan september 2009 plaats vinden, zodat wij de gelegenheid hebben om, op basis van een concept-beheerplan, te toetsen of de instandhoudings-doelstellingen haalbaar en betaalbaar zijn.

Instandhoudingsdoelstellingen versus ontwikkelingsmogelijkheden

In de discussies rond op te stellen beheerplannen zullen wij vanuit onze provinciale verantwoordelijkheid nadrukkelijk aandacht vragen voor de overige maatschappelijke functies in de Natura 2000-gebieden en pleiten voor ruimte voor nieuwe ontwikkelingen binnen deze functies, uiteraard rekening houdend met de verantwoordelijkheid die Nederland ten aanzien van het Natura 2000-netwerk heeft. Afweging is met name aan de orde in die gebieden die een meervoudig ruimtegebruik kennen, zoals Grevelingen en Zwin & Kievittepolder. De Grevelingen vervult naast de natuurfunctie namelijk maatschappelijk relevante andere (economische) functies, zoals recreatie, beroepsvisserij en scheepvaart. De veiligheid van het achterliggende binnendijkse gebied dient vanzelfsprekend gegarandeerd te blijven. Voor Zwin & Kievittepolder zijn (strand)-recreatie en kustverdediging van belang.

Begrenzings

Eerder hebben wij gepleit voor het hanteren van eenduidige grenzen voor de Natura 2000-gebieden. Naar onze mening komt dit de uitvoering van de Natuurbeschermingswet 1998 en de bescherming van de gebieden ten goede en ontstaat er voor eigenaren en gebruikers meer duidelijkheid. Vanuit dit streven hechten wij er aan dat percelen met een andere vastgelegde gebruiksfunctie dan natuur buiten de op de kaarten aangegeven begrenzing van de aanwijzing blijven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om wegen, bebouwing, erven e.d. Het opnemen van dergelijke percelen binnen de begrenzing kan leiden tot verwarring bij eigenaren en gebruikers en tot discussie bij de uitvoering (vergunningverlening en handhaving). Wij stellen dan ook een aantal wijzigingen van de begrenzingen voor, die hier onder per gebied nader worden besproken.

Zoals wij eerder hebben aangegeven beschikt de provincie Zeeland over kaartinformatie op basis waarvan tot een logische en duidelijke begrenzing van Natura 2000-gebieden gekomen kan worden. Naast de Top 10 vectorkaart zijn dit de kadastrale kaarten en recente luchtfoto's. Separaat zullen wij u een kaart toesturen waarop de begrenzing van de Natura 2000-gebieden, zoals wij die voorstellen, zo exact mogelijk is weergegeven.

Naast de hiervoor gemaakte algemene opmerkingen willen we voor Grevelingen en Zwin & Kievittepolder de volgende opmerkingen maken.

Grevelingen

In 2006 is op basis van een maatschappelijk debat over de toekomst van de Grevelingen de ontwikkelingschets 'Zicht op de Grevelingen' tot stand gekomen. Deze ontwikkelingsschets is een integrale visie op het gebied, waarbij gezocht is naar een meer dynamische benadering om de sluipende achteruitgang van de Grevelingen teniet te doen.

De visie is gebaseerd op het principe dat voorgestelde ecologische veranderingen de economie dienen te versterken en dat nieuwe economische initiatieven ecologische ontwikkeling dienen te stimuleren. (ECO2-benadering).

Deze benadering biedt kansen, maar legt ook beperkingen op. Het behoud en verdere ontwikkeling van de Europese natuurwaarden van de Grevelingen mogen niet leiden tot een natuurgebied waar menselijke activiteiten zonder duidelijk negatief effect op plant en dier niet meer mogelijk zouden zijn.

Het is duidelijk dat economische functies van het gebied ontwikkelruimte nodig hebben. Omgekeerd moeten aard en gebruik van de omgeving in overeenstemming zijn met de bijzondere waarden van het gebied.

In "Zicht op de Grevelingen" is gezocht naar balans tussen ecologie, economie en beleving.

Wij zijn van mening dat de in het ontwerp-aanwijzingsbesluit opgenomen instandhoudingsdoelstellingen voldoende ruimte moeten bieden om de in 'Zicht op de Grevelingen' aangegeven duurzame ecologische oplossing voor de toekomst te kunnen bewerkstelligen. Daarnaast zullen de instandhoudingsdoelstellingen ruimte moeten bieden voor de gewenste economische impulsen. Het op te stellen beheerplan voor de Deltawateren dient hier uitsluitsel over te geven. Indien bij het opstellen van het beheerplan blijkt dat de instandhoudingsdoelstellingen onvoldoende ruimte bieden voor de ECO2-benadering, zullen ze bij de definitieve aanwijzing van de Grevelingen moeten worden aangepast.

Daarnaast wijzen wij u op het traject "Delta in Zicht" dat beoogt de natuurlijke systematiek in de Delta te herstellen. Dit zal nieuwe kansen voor met name schelpdiercultuur in de Delta opleveren. Wij verzoeken u daarmee in het vervolgtraject rekening te houden.

In het ontwerp-aanwijzingsbesluit Grevelingen is de aalscholver als doelsoort voor het gebied opgenomen. Wij vragen ons af hoe de geformuleerde instandhoudingsdoelstelling zich verhoudt tot de discussie over de aalscholverstand in Nederland, welke discussie ingegeven wordt door de kwetsbaarheid van bepaalde visbestanden (aal) voor predatie.

Met betrekking tot de begrenzing van de Grevelingen willen we voorstellen deze aan te passen.

Het binnendijkse gebied Dijkwater omvat enkele percelen die weliswaar in ons Natuurgebiedplan Zeeland 2005 zijn aangeduid als 'nieuwe natuur', maar die momenteel in particulier eigendom zijn en landbouwkundig worden gebruikt. Deze percelen herbergen thans geen Natura 2000-waarden en dragen aldus niet bij aan het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen. Wij pleiten er voor deze percelen buiten de begrenzing te houden.

Aan de Grevelingendam liggen aan de Grevelingenzijde terreinen die ingericht zijn ten behoeve van (intensieve) dagrecreatie. Deze gronden dragen niet of nauwelijks bij aan de instandhoudingsdoelstellingen. Daarentegen kan de status als Natura 2000-gebied wel beperkend werken op de ontwikkelingsmogelijkheden van dit gebied. Wij pleiten er dan ook voor de begrenzing ter plaatse zodanig aan te passen dat de gronden zonder ecologische functie er buiten vallen.

Voor de uitbreiding van de jachthaven bij Bruinisse is eerder zowel een planologische procedure, als een procedure op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 gevoerd. Hierbij is de ontwikkeling getoetst aan de toen geldende Natura 2000-doelen. Door het bevoegd gezag (i.c. het college van GS Zuid-Holland) is voor de uitbreiding op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een artikel 19j goedkeuring en een 19d vergunning afgegeven. Wij pleiten er voor de gronden die gemoeid zijn met de uitbreiding, die inmiddels ter hand is genomen, buiten de begrenzing te houden en deze jachthaven op een zelfde wijze te benaderen als de andere jachthavens in de Grevelingen.

Zwin & Kievittepolder

Zoals u bekend wordt er momenteel voor het Zwin een internationaal milieueffectrapport opgesteld met een tweeledige doelstelling.

De doelstelling is enerzijds gericht op het duurzaam behoud van het intergetijdgebied dat bescherming geniet op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. In essentie komt het er op neer maatregelen te treffen om de verzanding van de Zwinde tegen te gaan.

De doelstelling is anderzijds gericht op uitbreiding van het Zwin als onderdeel van de 600 hectare estuariene natuurherstel van de Westerschelde. Het betreft de uitvoering van de natuurherstelopdracht, zoals vastgelegd in de besluiten van de Nederlandse en Vlaamse regering over de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en die zijn vastgelegd in het Memorandum van Overeenstemming van Den Haag en die verankerd zijn in artikel 3, derde lid, van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. De Provincie Zeeland en het ministerie van LNV sloten een Convenant, waarin de provincie Zeeland op zich nam om de uitvoering van de 600 ha natuurherstelmaatregelen voor te bereiden, waaronder ook de uitbreidings-doelstelling voor het Zwin.

Wij constateren dat de uitbreiding die door u, vanuit het natuurherstel voor de Westerschelde, voor het Zwin is voorzien en die thans in het milieueffectrapport op zijn gevolgen wordt beoordeeld, niet in de begrenzing is opgenomen en evenmin in de tekst van het ontwerp-aanwijzingsbesluit (bv. bij de toelichting op de instandhoudingsdoelstellingen) ter sprake komt. Ook ontbreekt een passage waaruit blijkt dat er sprake is van afstemming van de instandhoudingsdoelstellingen van het Nederlandse deel met die van het Belgische deel van het Zwin. Wij pleiten er voor hier in de tekst duidelijkheid over te bieden. Wij vrezen dat, indien deze

duidelijkheid niet geboden wordt, de voorgenomen grensoverschrijdende uitbreiding wordt bemoeilijkt. Graag willen we met u op korte termijn in gesprek over deze problematiek, opdat wij aan ons deel van het Convenant Westerschelde uitvoering kunnen geven.

Wij gaan er thans van uit dat de nu geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen voor het Zwin en de Zwinweide niet strijdig zijn met de in het milieueffectrapport geformuleerde doelstellingen, zodat de te nemen maatregelen voor het behoud van het Zwin ook daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd en er ruimte is voor de nagestreefde uitbreiding.

In het ontwerp-aanwijzingsbesluit Zwin & Kievittepolder wordt aangegeven dat het aanwijzingsbesluit mede betrekking heeft op de 'oude doelen' zoals bedoeld in de besluiten 'beschermd natuurmonument' (de zgn. verbrede doelstellingen). Hierbij gaat het om de doelen ten aanzien van natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis.

Wij constateren echter dat het oude aanwijzingsbesluit 'beschermd natuurmonument' van 6 januari 1975 bestaat uit een korte beschrijvende tekst. De doelen zijn niet helder geformuleerd. Wij pleiten er voor om in het definitieve aanwijzingsbesluit de verbrede doelstellingen nader te concretiseren, zodat hier direct duidelijkheid kan worden geboden. Het doorschuiven van de nadere concretisering naar het beheerplan leidt in juridische zin tot een verschuiving van de verantwoordelijkheden, welke wij zeker niet gewenst achten.

Ten aanzien van de begrenzing willen wij voorstellen de wegen ten zuiden van de Kievittepolder, zijnde afzonderlijk kadastrale percelen, buiten de begrenzing te houden.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

voorzitter

secretaris

08030094

ONTWERPBRIEF GS

16 OKT. 2008

Directie RMW

Categorie

A

verwijsnummer

08026554

Zaaknummer

onderwerp

Zienswijze mbt ontwerpbesluiten tot aanwijzing van
Grevelingen en Zwin & Kievittepolder als Natura
2000-gebied

advies/besluit

Zienswijze mbt ontwerpbesluiten tot aanwijzing van
Grevelingen en Zwin & Kievittepolder als Natura
2000-gebied verzenden

leden gedeputeerde staten

portefeuillehouder

paraaf

Hamelink, F.K.

vervanger

Wiersma, M.

besluit

datum

nummer

paraaf secr. voor uitvoering

21 OKT. 2008

3

aantal te paraferen stukken

+ 2

Behandeld door:

naam

afdeling

Doorkiesnummer

datum

W&N

15-10-2008

paraferen

Medeparaferen

Afdelingshoofd

datum

paraaf

dir/afd

datum

Paraaf

Fin. Toets

datum

paraaf

E&M

tel. afd.

15/10/08

Jur. Toets

datum

paraaf

dir/rad

datum

Paraaf

Directeur

datum

paraaf

15-10-2008

geadresseerde

bericht op brief van

Adressering

kenmerk geadresseerde

Aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
p/a Inspraakpunt Natura 2000
t.a.v. 115 en 123
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

bijlage(n)

onderwerp

Zienswijze mbt ontwerpbesluiten Grevelingen en Zwin & Kievittepolder

aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

uiterste verzenddatum

21-10-2008

tekstverwerking

paraaf

verzenddatum brief

paraaf

collationeren

paraaf

terug naar ambtenaar

paraaf

verzenden afschriften aan

1. zie verzendlijst

2.

3.

nummers bijlagen

indien meer afschriften; adreslijst toevoegen

documentnummer

Zaaknummer

verwijsnummer

0500798.

0512509

onderwerp

Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR)

advies/besluit

de Regiodirecteur Zuid van LNV berichten over het standpunt van GS inzake de Natura 2000 instandhoudingsdoelen

leden gedeputeerde staten

portefeuillehouder

paraaf

Kramer, M.

vervanger

Suurmond, J.

besluit

datum

nummer

paraaf secr. voor uitvoering

24 JAN. 2006

35

aantal te paraferen stukken

Behandeld door:

naam

afdeling

Doorkiesnummer

datum

[J]

LGW

[J]

17-01-2006

parafen

Medeparafen

Afdelingshoofd

datum

p

[J]

dir/afd

datum

Paraaf

19/1/06

-WEB

19/1

akkoord via de mail

Fin. Toets

datum

paraaf

[J]

Jur. Toets

datum

paraaf

dir/afd

datum

Paraaf

Directeur

datum

[J]

geadresseerde

bericht op brief van

5 december 2005

Adressering

kenmerk geadresseerde

DRZZ05-7071/avg/m

LNV DRZ vestiging Oost
Postbus 554
7400 AN Deventer

billage(n)

onderwerp

Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR)

aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

uiterste verzenddatum

25-01-2005

tekstverwerking

p

[J]

verzenddatum brief

collationeren

p

terug naar ambtenaar J/N
JA

19 FEB. 2006

[J]

nummers bijlagen

verzenden afschriften aan

1. [J]

2. [J] WEB

[J] WEB

GEDISTRIBUEERD

1 meer afschriften; adreslijst toevoegen

uw brief van: 5 december 2005
uw kenmerk: DRZZ05-7071/avg/m
ons kenmerk: RMW0600798/126/35
afdeling: landelijk gebied en water
bijlage(n): -

LNV DRZ vestiging Oost
Postbus 554
7400 AN DEVENTER

behandeld door:
doorkiesnummer

onderwerp: consultatie aangaande aanwijzingsproces
Natura 2000 (VHR)

verzonden:

10 FEB. 2006

Middelburg, 24 januari 2006

Geachte heer, mevrouw,

Graag maken wij gebruik van de geboden gelegenheid om in het kader van het bestuurlijke voortraject te reageren op de concept-instandhoudingsdoelen en begrenzingsvoorstellen voor de 15 Zeeuwse Natura 2000-gebieden.

Reactietermijn

In uw brief verzoekt u voor 20 januari 2006 te reageren. De relatief korte reactietermijn houdt, naar wij hebben begrepen, verband met uw streven de formele procedure in het voorjaar te starten met de publicatie van de ontwerpbesluiten.

Ons college is een voorstander het aanwijzingsproces met voortvarendheid ter hand te nemen, dit verschaft ten minste de gewenste en noodzakelijke duidelijkheid. De te formuleren instandhoudingsdoelstellingen vormen immers input voor de aanwijzingsbesluiten en de op te stellen beheersplannen, alsmede een toetsingskader bij vergunningverlening. Maar wij pleiten ook voor een zorgvuldige aanpak. Daar waar door uw ministerie lange tijd is ingeruimd voor het ontwikkelen van een systematiek rond het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en soorten, wordt bij de bestuurlijke en maatschappelijke consultatie naar onze mening te weinig tijd geboden om tot een goede beoordeling van de toegestuurde documenten te komen.

Dit klemmt te meer omdat de in opdracht van uw ministerie uit te voeren haalbaarheidsstudie(s) naar de instandhoudingsdoelen thans nog niet beschikbaar is/zijn en in onze beoordeling niet kan/kunnen worden betrokken. Deze studie(s) is/zijn mede van belang om te kunnen beoordelen of de geformuleerde doelen haalbaar en betaalbaar zijn, een criterium dat de minister in de Natura 2000 Contourennotitie van juni 2005 hanteert bij het aanwijzingsproces.

Wij behouden ons dan ook het recht voor om in de fase van de ontwerp-besluiten met aanvullend commentaar te komen op de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende Natura 2000-gebieden.

Meervoudig ruimtegebruik

Het merendeel van de Zeeuwse Natura 2000-gebieden kent een meervoudig ruimtegebruik. Van oudsher worden deze gebieden gebruikt ten behoeve van andere functies dan de natuurfunctie. Zo vervullen de Deltawateren een aantal andere (economische) functies, zoals recreatie, visserij en scheepvaart, waarbij de omringende dijken garant dienen te staan voor de veiligheid van het achterland. Langs de Westerschelde zijn belangrijke concentraties van industrie en handel ontstaan (Sloegebied en Kanaalzone). Maar ook de duin gebieden zijn sinds de zestiger jaren van de vorige eeuw (economisch) van belang voor de dag- en verblijfsrecreatie.

Wij zijn van mening dat in en rond de Natura 2000-gebieden ruimte moet zijn voor ontwikkelingen noodzakelijk voor de vitaliteit en kwaliteit van de andere functies en maken ons zorg over de mogelijkheden hiervoor bij aanwijzing. Hierna zullen wij bij het onderdeel beheersplannen hier nader op in gaan.

Integrale Visie Deltagebied

Van de 15 Zeeuwse Natura 2000-gebieden behoren er 9 tot de Deltawateren, waarmee het overgrote deel van de Zeeuwse bijdrage aan Natura 2000 uit buitendijkse gronden en wateren bestaat.

In de in februari 2003 door de provincies Noord-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland vastgestelde en bestuurlijk en maatschappelijk breed gedragen Integrale Visie Deltawateren, 'Van Mozaïek naar Aquarel', worden oplossingsrichtingen aangedragen voor de kwalitatieve problemen die thans, als gevolg van de uitvoering van de Deltawerken, worden ervaren, en die tevens een antwoord geven op de gevolgen van de komende klimaatveranderingen.

Het uitgangspunt is het bereiken van een duurzame Delta, een Delta dus die geschikt is om lang voort te bestaan. Het is een integrale visie, dat wil zeggen dat er rekening wordt gehouden met alle belangrijke aspecten die in de Delta spelen. Deze aspecten worden samengevat onder de vier G's: garantie (voldoende veiligheid), geluk (sociologisch gezond), geld (economisch gezond) en groen (ecologisch gezond).

In de visie wordt gepleit voor het herstel van de estuariene dynamiek, dat wil zeggen dat de wateren weer met de zee en met elkaar in verbinding moeten worden gebracht zodat er weer zoet-zoutovergangen zullen zijn en (deels) getijwerking. Het weer in verbinding brengen van de Deltawateren onderling en van de Deltawateren met de rivieren en de Noordzee lijkt een goede manier om het hoofd te bieden aan de ontwikkelingen die op het gebied afkomen en aan de schaduwkanten van de Deltawerken. Het biedt bovendien kansen voor diverse gebruiksfuncties als recreatie, wonen, visserij, scheepvaart, alsmede de veiligheid. De gebruiksfuncties zijn van oudsher voor Zeeland economisch van belang.

Om de toekomstvisie voor de Deltawateren gezamenlijk te kunnen realiseren is in 2004 de Deltaraad opgericht. Thans worden voor verschillende Deltawateren studies uitgevoerd om vanuit de visie te komen tot concrete uitvoering(smaatregelen).

Wij zijn van mening dat de instandhoudingsdoelstellingen voor de Deltawateren een nadere uitwerking van de Integrale Visie Deltawateren moeten vormen en constateren dat dat op hoofdlijnen ook het geval is. Voor komen moet echter worden dat vooruitlopend op de resultaten van nadere studies en besluitvorming instandhoudingsdoelstellingen worden geformuleerd die reeds een duidelijke keus in zich hebben (bv. kiezen voor een zout Krammer-Volkerak) of moeilijk haalbaar en betaalbaar blijken te zijn (bv. kiezen voor het tegengaan van de zandhonger in de Oosterschelde).

Proces- en patroonbeheer

Bij het streven naar het herstel van de estuariene dynamiek past het bevorderen van zo natuurlijk mogelijke processen. Natuurlijke dynamiek is één van de wezenlijke kenmerken van getijdegebieden als de Voordelta, Oosterschelde en Westerschelde. Natuurlijke processen als sedimentatie en erosie leiden echter tot een steeds wisselend patroon van deelecosystemen als schorren, slikken, platen, ondiep watergebieden en geulen en dus tot een steeds wisselende oppervlakte van deze deelsystemen. Het formuleren van patroongerichte instandhoudingsdoelstellingen kan aldus haaks staan op de procesbenadering. Behoud aan oppervlakte van het habitatype Atlantische schorren kan zo leiden tot fixerende maatregelen als schorrandverdediging die zich niet verhouden met het toestaan van dynamiek.

Wij vinden dat in de dynamische systemen de procesbenadering meer in de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende habitattypen tot uitdrukking moet komen.

Als gevolg van de uitvoering van de Deltawerken is er in de verschillende wateren op diverse plaatsen broedgelegenheid ontstaan voor zgn. kustbroedvogels. Deze pionierssituaties kunnen plaatselijk gedurende enkele jaren leiden tot een sterke toename van het aantal broedgevallen. De beheerspraktijk leert dat deze pionierssituaties na verloop van tijd als gevolg van de natuurlijke vegetatiesuccessie en het ontbreken van dynamiek die de pionierssituatie in stand houdt, afneemt en zelfs verdwijnt. Het gevolg is een afname van het aantal broedgevallen van de kustbroedvogels. Een vergelijkbare situatie doet zich voor bij de inrichting van natuurontwikkelingsgebieden. Hier blijken veelal direct na inrichting de aantallen broedparen van pionierssoorten als Kluut, Bontbekplevier, Visdief en Sterns sterk te stijgen. Hoewel door middel van beheersmaatregelen getracht wordt de dynamiek in stand te houden is niet met zekerheid te zeggen of een dergelijke stijging zich voortzet, stabiliseert, dan wel als gevolg van natuurlijk successie in de toekomst afneemt.

Naar onze mening dienen de instandhoudingsdoelstellingen voor de pionierssoorten dan ook niet te ambities geformuleerd te worden, maar eerder behoudend. Daarmee wordt juist recht gedaan aan natuurlijke processen.

Ambities

Voor een aantal vogelsoorten is een kwantitatieve instandhoudingsdoelstelling geformuleerd die gebaseerd is op een gesignaleerde trend in de Delta in zijn geheel of in een afzonderlijk Deltawater. Deze trend kan positief of negatief zijn. Omdat vaak niet duidelijk is of een positieve of negatieve trend zich voort zal zetten en soms zelfs helemaal niet duidelijk is waardoor de trend wordt veroorzaakt, komt het ons voor dat in deze situaties de instandhoudingsdoelstelling beter behoudend geformuleerd kan worden. Als voorbeeld moge

dienen de Scholekster, waarvan de aantallen vanaf halverwege de jaren 90 dalende zijn, maar het doel bij 55.000 overwinterende exemplaren is gelegd, 15.000 exemplaren hoger dan het gemiddelde over de periode 1999 t/m 2003. Als doel opnemen een populatie van 40.000 exemplaren voor de regio Delta komt ons realistisch voor.

Naar wij hebben begrepen is voor het formuleren van de doelstellingen gebruik gemaakt van data van Rijkswaterstaat/RIKZ/RIZA. Rijkswaterstaat heeft in een voorlichtingsbijeenkomst over Natura 2000 10 januari jl. aan de hand van voorbeelden laten zien dat de ambities voor een aantal vogelsoorten te hoog zijn gesteld. Aannemende dat er geen verschil van mening is over de gebruikte data pleiten wij voor realistische doelstellingen.

Voor de habitattypen wordt regelmatig "behoud oppervlakte" als doel geformuleerd. Zowel het Doelendocument als de Gebiedsdocumenten geven geen uitsluitend hoe dit doel geïnterpreteerd moet worden. Indien het absoluut gehanteerd wordt, betekent dit dat ieder plan of project waarbij oppervlakteverlies aan de orde is de instandhoudingsdoelstelling in gevaar brengt en aldus leidt tot significante effecten, zodat de ADC-toets aan de orde is. Nu hebben wij begrepen dat een habitatype met als doel "behoud oppervlakte" niet altijd op dezelfde plaats hoeft te liggen, als de totale oppervlakte binnen het betreffende Natura 2000-gebied maar niet vermindert. Dit veronderstelt dat er binnen een Natura 2000-gebied ruimte is waar geen habitattypen worden gelokaliseerd. Voor een gebied als de Kop van Schouwen klopt dit. Bij Natura 2000-gebieden waar gebiedsdekkend habitattypen voorkomen, zoals de Westerschelde waar sprake is van het type estuaria (1130) en schorhabitat (1310, 1320, 1330), met voor alle typen als doel behoud oppervlakte en zelfs uitbreiding, is er echter geen "habitatloze" ruimte. Een verlies van 100 m² slik als gevolg van dijkverbeteringswerken op een bepaald dijkvak leidt aldus tot de conclusie "significante gevolgen" waarna een ADC-toets dient plaats te vinden.

Op de workshop instandhoudingsdoelstellingen Deltawateren is door de projectleider van de instandhoudingsdoelstellingen van het ministerie, mevrouw M. Pelk, aangegeven dat het doel niet zo absoluut gehanteerd dient te worden. Graag zouden wij dit door u bevestigd zien en verzoeken u in de tekst van het Doelendocument duidelijk te maken.

Begrenzings

De keus van het ministerie om de begrenzing van gebieden met verschillende aanduidingen als beschermd natuurmonument, Vogelrichtlijngebied en Habitatrichtlijngebied zoveel mogelijk samen te laten vallen juichen wij toe. Het hanteren van eenduidige grenzen komt de uitvoering van de Natuurbeschermingswet 1998 en de bescherming van Natura 2000-gebieden ten goede en is voor eigenaren en gebruikers duidelijker. Vanuit dit streven naar eenduidige grenzen hechten wij er aan dat percelen met een andere vastgelegde gebruiksfunctie dan natuur buiten de aanwijzing blijven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om zeedijken, wegen, bebouwing, erven e.d. Het opnemen van dergelijke percelen binnen de begrenzing kan leiden tot verwarring bij eigenaren en gebruikers en tot discussie bij de uitvoering (vergunningverlening en handhaving).

Zoals u bekend beschikt de provincie Zeeland over kaartinformatie op basis waarvan tot logische begrenzing van Natura 2000-gebieden gekomen kan worden. Naast de Top 10 vector-kaart zijn dit de kadastrale kaarten en recente luchtfoto's. Wij zijn graag bereid het ministerie de kaarten te verschaffen waarop de begrenzing van de Natura 2000-gebieden zo exact mogelijk op is weergegeven.

Voorzover nieuwe natuur, begrensd op basis van het Natuurgebiedplan Zeeland 2005, grenst aan reeds aangewezen/aangemelde Natura 2000-gebieden stellen wij het volgende voor voorzover de gronden reeds verworven zijn, een bijdrage (zullen) leveren aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende Natura 2000-gebied en bijdragen aan een logische afronding (met name ook in waterhuishoudkundig opzicht), ware ze toe te voegen aan de begrenzing.

De vraag is hoe bij de begrenzing om te gaan met de door het Kabinet aangewezen locatie voor het realiseren van de estuariene nieuwe natuur langs de Westerschelde: de Hertogin Hedwigepolder. Het opnemen van deze gronden binnen de begrenzing komt niet overeen met ons criterium dat de gronden eerst meebegrensd worden als ze verworven zijn.

Kaderrichtlijn Water

Parallel aan het proces van aanwijzing van Natura 2000-gebieden en het opstellen van beheersplannen hiervoor loopt het planningsproces rond de Kaderrichtlijn Water. In het kader van deze Europese richtlijn dienen ook doelen geformuleerd te worden en zgn. stroomgebiedbeheersplannen te worden opgesteld. De ontwerpdoelen op grond van deze richtlijn worden vanaf medio 2006 verwacht. Dit betekent dat op dit moment onvoldoende zicht is op de haalbaarheid en betaalbaarheid van uit te voeren maatregelen. In een aantal gevallen worden daarbij problemen voorzien.

Wij pleiten daarom voor een goede afstemming van de doelen, maatregelen en begrenzingen tussen de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Dit geldt te meer voor die wateren waar vanuit Natura 2000 nog geen definitieve keuze is gemaakt voor de na te streven natuurdoelen in een gebied, zoals Krammer-Volkerak en Zoommeer (zoet of zout). Omdat voor deze gebieden thans nog een planstudie loopt kunnen wij ons voorstellen dat de keuze over de Natura 2000 doelen voorlopig wordt uitgesteld.

Verbrede doelstellingen

Een aantal Natura 2000-gebieden omvat voormalige beschermde en staatsnatuurmonumenten op grond van de Natuurbeschermingswet (1967). De doelstellingen die voor deze gebieden in de "oude" aanwijzingsbesluiten waren opgenomen dienen hun vertaling te krijgen in de "nieuwe". Wij constateren dat dit nu nog niet het geval is.

Beheersplannen Natura 2000-gebieden

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat binnen een termijn van 3 jaar na aanwijzing van een gebied als Natura 2000-gebied een beheersplan wordt vastgesteld waarin de instandhoudingsdoelstellingen voor de kwalificerende habitattypen, -soorten en vogelsoorten in omvang, ruimte en tijd nader worden uitgewerkt. Daarnaast is het ook nadrukkelijk de bedoeling om het huidige gebruik van deze gebieden in de beheersplannen aan de orde te stellen. Naar wij hebben begrepen biedt de nadere uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in de beheersplannen ruimte tot afweging, al is ons niet duidelijk hoe groot deze afwegingsruimte zal zijn. Afweging is met name aan de orde in die gebieden die een meervoudig ruimtegebruik kennen, waarbij in het bijzonder aan de Deltawateren gedacht moet worden. Naast de natuurfunctie vervullen deze gebieden namelijk maatschappelijk relevante andere (economische) functies, zoals recreatie, visserij en scheepvaart en dient de veiligheid van het achterliggende binnendijkse gebied gegarandeerd te blijven.

Rijkswaterstaat zal in Zeeland het voortouw nemen tot het opstellen van de beheersplannen in de Deltawateren (Voordelta, Grevelingen, Krammer-Volkerak, Zoommeer, Oosterschelde, Veerse Meer en Westerschelde). De provincie Zeeland neemt het voortouw voor de andere Natura 2000-gebieden (Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren, Yerseke en Kapelse Moer, Zwin en Kievittepolder, Groote Gat, Canisvliet en Vogelkreek). Tussen het Rijk en de provincies (IPO) is de afspraak gemaakt dat de provincies nadrukkelijk betrokken zullen worden bij het opstellen van de beheersplannen waar het rijk het voortouw heeft en andersom. Nadere afspraken hierover zullen nog gemaakt worden.

Wij zullen vanuit onze provinciale verantwoordelijkheid in de discussies over de nadere uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in de beheersplannen nadrukkelijk aandacht vragen voor de overige maatschappelijke functies in de Natura 2000-gebieden en pleiten voor ruimte voor nieuwe ontwikkelingen binnen deze functies, uiteraard rekening houdend met de verantwoordelijkheid die Nederland ten aanzien van het Natura 2000-netwerk heeft.

Zeeuwse Natura 2000-gebieden

Hierna zullen wij per Natura 2000-gebied een reactie geven. Dit beperkt zich tot opmerkingen op hoofdlijnen. De detailopmerkingen zullen u als voorstellen tot wijziging van de tekst ambtelijk worden toegezonden.

113 Voordelta

Als kernopgave voor de Voordelta geldt voor de overstroomde zandbanken: herstel ongestoord zee-ecosysteem met permanent overstroomde zandbanken. De Voordelta kent echter naast de natuurfunctie een medegebruik door recreatie (watersport), beroepsvisserij en scheepvaart. Dit medegebruik, dat in economisch opzicht van groot belang is, is geaccepteerd en neergelegd in het Integraal Beleidsplan Voordelta. Ongestoord wil echter zeggen zonder dat er sprake is van enige menselijke beïnvloeding. Een totaalverbod op het medegebruik van de Voordelta achten wij niet acceptabel. Veeleer pleiten wij voor een gezonde gebruik in ruimte en tijd, waarbij conflicten tussen de andere functies en natuur kunnen worden voorkomen. Eén en ander dient in samenhang met de discussie over het in te stellen Zeereservaat plaats te vinden. Voordat doelstellingen voor de Voordelta worden vastgelegd dient er duidelijkheid te zijn over een zonering en de consequenties hiervan voor het medegebruik.

Wij verzoeken u de kernopgave en doelstelling zodanig aan te passen dat gezonde medegebruik in principe mogelijk blijft.

Naar onze mening ontbreekt bij de beschrijving van de Voordelta het dynamische habitatype 2110 Embryonale wandelende duinen. De primaire duinvorming bij het Verklikkerstrand is binnen de begrenzing van het voormalig staatsnatuurmonument Kop van Schouwen opgenomen en valt nu binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Voordelta. Overigens kan de vraag gesteld worden of het vanwege de hier geldende verbrede doelstelling niet praktischer is om deze duintjes binnen de begrenzing van de Kop van Schouwen te laten.

114 Krammer-Volkerak

Voor het Krammer-Volkerak is thans nog geen keuze gemaakt voor zoet of zout. Dit komt tot uitdrukking in het opnemen van varianten voor de verschillende habitattypen, -soorten en niet-broedvogels, maar deze ontbreken bij de broedvogels, terwijl bij de kernopgave de keus voor zout lijkt te zijn gemaakt. De kwalificerende broedvogels zijn voor het overgrote deel pioniersoorten die na de afsluiting van het Krammer-Volkerak gebruik maakten van de drooggevalle gronden. Zoals hiervoor reeds aangegeven staan de aantallen broedparen van de pioniersoorten onder druk van de toegenomen vegetatiesuccessie en verzoeting. Deze trend is reeds een aantal jaren gaande. In de zoete situatie zullen de aantallen broedparen verder afnemen en in de zoute situatie is het de vraag of er voldoende dynamiek zal zijn om de successie te stoppen en terug te draaien.

Wij pleiten dan ook voor bijstelling naar beneden toe van de aantallen broedparen voor de pioniersoorten. Naar wij hebben begrepen komen Kleine modderkruiper en Bittervoorn niet of nauwelijks in het Krammer-Volkerak voor. Het lijkt ons dan ook niet zinvol hier doelen voor te formuleren.

115 Grevelingen

De suggestie wordt gewekt dat er mogelijk strijdigheid is tussen de instandhoudingsdoelstellingen onderling. Enerzijds wordt gepleit voor b.v. broedgelegenheid voor kustbroedvogels en voor het tegengaan van stratificatie, hetgeen beide suggereert dat meer dynamiek en doorstroming en dus een gewijzigd sluisbeheer in de Brouwersdam wenselijk is. Anderzijds wordt dit gewijzigde sluisbeheer aangewezen als mogelijke veroorzaker van de teruggelopen aantallen futen, aalscholvers, middelste zaagbekken en brilduikers, terwijl het behoud van de foerageerfunctie daarvoor wel als kernopgave 1.04 wordt vermeld. Dit dilemma is niet nieuw. Naar onze mening dient er in het aanwijzingsbesluit voldoende ruimte te worden gelaten om indien nodig een van beide belangen niet volledig te dienen.

Ook in de Grevelingen speelt het probleem van de verdergaande successie van de vegetatie die gevolgen heeft voor het broedbiotoop van de pioniervogels. Het meer toestaan van dynamiek zou de successie kunnen stoppen of keren. Meer dynamiek kan echter ook leiden tot een afname van specifieke kwalificerende zoete soorten als de Groenknolorchis. Deze onderlinge strijdigheid tussen soorten dient voorkomen te worden.

116 Kop van Schouwen

Zie de opmerking over het habitatype 2110 Embryonale wandelende duinen bij de Voordelta.

117 Manteling van Walcheren

Met het onttrekken van het duingebied aan de oostzijde van de N57 aan het Natura 2000-gebied Veerse Meer en toevoeging aan de Manteling van Walcheren kunnen wij instemmen.

118 Oosterschelde

Met u constateren wij dat de natuurwaarden van de dynamische Oosterschelde onder zeer grote druk staan als gevolg van de zandhonger, waardoor schorren, slikken en platen sneller eroderen dan bij de aanleg van de Oosterscheldedekering werd verwacht. Een en ander leidt tot het kleiner worden van het voedselareaal voor vogels en een verminderde tijdsduur van het beschikbaar zijn van voedselareaal met als gevolg een achteruitgang van de vogelpopulatie van diverse soorten. Overigens komen als gevolg van de zandhonger ook bepaalde vormen van visserij, waarbij met name aan de schelpdiervisserij moet worden gedacht, onder druk te staan.

Wij vragen ons af of de thans geformuleerde doelen technisch en financieel wel realistisch, haalbaar en betaalbaar zijn, mede gelet op de dynamiek van het Oosterscheldesysteem. Naar onze mening ontbreekt op dit moment de kennis om een passend antwoord op de problematiek van de zandhonger te geven.

Ons is bekend dat Rijkswaterstaat momenteel studie verricht naar de mogelijkheden om de achteruitgang van het schor-, slik- en plaatareaal tegen te gaan. Mede om deze reden pleiten wij voor het opstellen van verschillende scenario's voor de Oosterschelde (zoals voor het Krammer-Volkerak ook gedaan wordt: zoutvariant en zoetvariant). Gedacht kan daarbij worden aan een scenario "Oosterschelde met zandhonger" en een scenario "Oosterschelde zonder zandhonger", waarbij per habitatype en per soort voor de twee varianten een doel wordt geformuleerd. Nu wordt alleen bij de Scholekster aangegeven dat de zandhonger consequenties voor de aantallen kan hebben, zonder hier overigens conclusies aan te verbinden.

Overigens zijn we van mening dat door het toevoegen van een substantiële oppervlakte aan nieuwe natuur ten opzichte van de aanwijzing van de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied in 1989 een belangrijke impuls aan het Natura 2000-gebied gegeven kan worden. Wij stellen voor om bij de instandhoudingsdoelstellingen aandacht te besteden aan de geldende toegankelijkheidsregeling, waarbij rustgebieden voor vogels en zeehonden zijn ingesteld.

119 Veerse Meer

Voor het Natura 2000-gebied Veerse Meer wordt een MER-procedure gestart naar het peilbeheer. Hierbij worden de mogelijkheden onderzocht om de ecologische en recreatieve mogelijkheden van het Veerse Meer volledig te benutten en aan te sluiten bij de functies van het gebied. De resultaten van het MER en het besluit dat hierna over het peilbeheer genomen zal worden, zullen naar onze mening van invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen voor de kwalificerende vogelsoorten.

Zoals u bekend is, zijn in het kader van de gebiedsgerichte aanpak voor het Veerse Meer tal van voorstellen gedaan om te komen tot kwaliteitsverbetering van het recreatief product. De belangrijke broedgebieden voor de vogels zijn voornamelijk gelegen in die gebieden in het Veerse Meer die primair een natuurfunctie vervullen. De niet-broedvogels gebruiken het gebied voornamelijk in de winterperiode, waarin het Veerse Meer extensief gebruikt wordt door de recreatie. Wij gaan er dan ook van uit dat er niet direct knelpunten tussen de recreatie- en natuurfuncties zullen ontstaan, al blijft uiteraard een zorgvuldige afweging bij nieuwe initiatieven noodzakelijk.

120 Zoommeer

Het Zoommeer staat in open verbinding met het Krammer-Volkerak. De opmerkingen die we bij dat gebied gemaakt hebben zijn dan ook tevens van toepassing op het Zoommeer.

Hoewel de twee voormalige schorgebieden in de Eendracht niet direct een ecologische relatie hebben met de waarden van het Zoommeer geven wij er de voorkeur aan om deze schorgebieden toe te voegen aan het Natura 2000-gebied Zoommeer. De schorgebieden zijn in het verleden als onderdeel van de aanwijzing Zoommeer-Eendracht aangewezen als staatsnatuurmonument.

121 Yerseke en Kapelse Moer

De keus om de Yerseke en Kapelse Moer als afzonderlijk Natura 2000-gebied te beschouwen kunnen wij onderschrijven.

122 Westerschelde en Saeftinghe

De minister van LNV heeft bij brief van 16 september 2005 ons het Natuurprogramma Westerschelde toegezonden. In het Natuurprogramma zijn reeds voorlopige instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten geformuleerd. Wij constateren dat de instandhoudingsdoelstellingen die in het gebiedsdocument Westerschelde zijn opgenomen afwijken van die van het Natuurprogramma Westerschelde en verzoeken u de doelstellingen met elkaar in overeenstemming te brengen. Met name de doelen voor de schorhabitatypen (13101, 1320 en 1330) en de Embryonale wandelende duinen (2110) en 'Witte' duinen (2120) dienen aangepast te worden. De geformuleerde doelen in het Natuurprogramma Westerschelde beschouwen wij als meer realistisch (haalbaar).

Voor de uitbreiding van de relatief kleine populatie zeehonden in de Westerschelde achten wij het aanwijzen van rustgebieden van belang. Een en ander kan nader uitgewerkt worden in het op te stellen beheersplan.

123 Zwin en Kievittepolder

Het Zwin kampt als jaren met een voortschrijdende verzanding van de Zwingeul, waardoor de toekomst van het Zwin als natuurgebied, waarbij een permanent aanwezige dynamiek voorwaarde is, onder druk staat.

Thans wordt een MER-studie uitgevoerd om de haalbaarheid van grootschalige maatregelen nader te onderzoeken. Bij deze studie worden ook maatregelen binnendijs onderzocht. De provincie Zeeland is hier via de Internationale Zwincommissie bij betrokken. De uitkomsten van het MER en de besluitvorming over de maatregelen zullen naar onze mening van invloed zijn op de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Aanpassing hiervan ligt dan in de rede.

124 Groote Gat

Geen opmerkingen.

125 Canisvlietse Kreek

Wij verzoeken u de naam van het Natura 2000-gebied te veranderen in Canisvliet. Onder deze naam staat deze kreek in de regio bekend.

126 Vogelkreek

Geen opmerkingen.

127 Markiezaat

Het is ons bekend dat het Markiezaatsmeer ook kampt met waterkwaliteitsproblemen. Dit doet de vraag rijzen of, indien op termijn gekozen zou worden voor een zout Krammer-Volkerak/Zoommeer, dit ook voor het Markiezaatsmeer perspectief zou bieden. Wij geven u in overweging bij het formuleren van de doelstelling met de mogelijkheid om een (beperkte) estuariene dynamiek toe te laten in het gebied, rekening te houden.

Volgorde aanwijzingsbesluiten

In uw brief geeft u aan dat u voornemens bent voorjaar 2006 te starten met de publicatie van de ontwerp-aanwijzingsbesluiten voor de verschillende Natura 2000-gebieden. Naar wij hebben begrepen zal dat in een aantal tranches plaats vinden.

Wij geven u in overweging in de eerste tranche de volgende gebieden op te nemen: Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren, Yerseke en Kapelse Moer, Groote Gat, Canisvliet en Vogelkreek. Voor deze gebieden is snelle duidelijkheid gewenst, terwijl er inhoudelijk geen vraagstelling ligt die nader onderzocht dient te worden.

Voor een aantal gebieden, zoals Krammer-Volkerak/Zoommeer, Grevelingen, Oosterschelde, Markiezaatsmeer, Veerse Meer, Zwin en Kievittepolder, worden momenteel studies voorbereid of uitgevoerd die tot nadere keuzes kunnen leiden die van invloed zijn op de te formuleren doelstellingen. Het komt ons voor dat het niet verstandig is thans doelstellingen te formuleren in aanwijzingsbesluiten die leiden tot een resultaatverplichting, terwijl de doelstelling op basis van nadere studie dient te worden aangepast. Deze gebieden komen naar onze mening dan ook in aanmerking om in een latere tranche aan te wijzen.

Voor wat betreft de Voordelta pleiten wij er voor om eerst met een ontwerp-aanwijzingsbesluit te komen als de discussie rond de instelling van het Zeereservaat met betrokken partijen is afgerond.

De minister heeft in het Natuurprogramma Westerschelde reeds voorlopige instandhoudingsdoelen vastgesteld. Naar onze mening hebben deze doelen thans dan ook een formele status, in tegenstelling tot de ontwerp-doelen die nu voor de andere Natura 2000-gebieden zijn geformuleerd. Nu de voorlopige instandhoudingsdoelstellingen reeds zijn geformuleerd staat naar onze mening niets meer in weg het formele aanwijzingstraject te starten. Hiermee zal de gewenste duidelijkheid ontstaan.

Hoogachtend,

J

geëdeputeerde staten,

voorzitter

J

secretaris

documentnummer

Zaaknummer

verwijsnummer

RMW 0602852

onderwerp

Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR)

advies/besluit

PS informeren over de reactie die GS aan LNV heeft verstuurd aangaande de consultatie aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR)

leden gedeputeerde staten

portefeuillehouder

paraaf

-

vervanger

-

besluit

datum

nummer

paraaf secr. voor uitvoering

aantal te paraferen stukken

Behandeld door:

naam

afdeling

Doorkiesnummer

datum

LGW

08-03-2006

parafen

Medeparafen

Afdelingshoofd

datum

paraaf

dir/afd

datum

Paraaf

Fin. Toets

datum

paraaf

-

Jur. Toets

datum

paraaf

dir/afd

datum

Paraaf

Directeur

datum

08032006

paraaf

-

geadresseerde

bericht op brief van

Adressering

Aan de Voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland

kenmerk geadresseerde

bijlage(n)

onderwerp

Consultatie aangaande aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR)

aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

uiterste verzenddatum
07-09-1900

tekstverwerking

paraaf

verzenddatum brief

paraaf

collationeren

paraaf

terug naar ambtenaar u/N
JA

paraaf

verzenden afschriften aan

1. [initials]

nummers bijlagen

2.

3.

indien meer afschriften; adreslijst toevoegen

uw brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: RMW0602852
afdeling: landelijk gebied en water
bijlage(n): div.
behandeld door:
doorkiesnummer:
onderwerp: Consultatie aangaande aanwijzingsproces
Natura 2000 (VHR)

de Voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland

verzonden:

Middelburg, 8 maart 2006

Geachte voorzitter,

Bij brief van 11 oktober 2005 (kenmerk 0510149/113/9) hebben wij u geïnformeerd over de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 met ingang van 1 oktober 2005 en de taken die ons college vanaf dat moment ten aanzien van deze wet heeft.

In deze brief hebben wij onder andere gememoreerd dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voor de Zeeuwse Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, de zgn. Natura 2000-gebieden, in de loop van 2006 zou komen met aanwijzingsbesluiten waarin instandhoudingsdoelstellingen zullen worden opgenomen. Deze instandhoudingsdoelstellingen gaan gelden voor de kwalificerende waarden (habitattypen, habitatsoorten en/of vogelsoorten) van de verschillende Natura 2000-gebieden.

In het kader van het bestuurlijk vooroverleg heeft de Regiodirecteur Zuid van LNV ons college bij brief van 5 december 2005 (bijlage 1) verzocht te reageren op verschillende documenten met betrekking tot de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. Het betroffen het Natura 2000 Doelendocument + bijlagenrapport en de gebiedsdocumenten, incl. begrenzing, voor de 15 Zeeuwse Natura 2000-gebieden. Verzocht werd de gevraagde reactie vóór 20 januari 2006 toe te sturen.

Bij brief van 24 januari 2006 (kenmerk RMW0600798/126/35) heeft ons college gereageerd. Een afschrift van deze brief bieden wij u ter kennisneming aan (bijlage 2).

In onze reactie zijn wij ingegaan op de relatief korte reactietermijn die geboden wordt, de Integrale Visie Deltawateren, als richtinggevend document voor de te formuleren doelstellingen, de ambities en de begrenzingssystematiek. Tevens is een relatie gelegd met de Kaderrichtlijn Water. Daarnaast is ingegaan op de nadere uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in de Natura 2000 beheersplannen en de positie van de provincie in dit proces. Per gebied hebben wij opmerkingen gemaakt en kanttekeningen geplaatst, waarbij de Westerschelde bijzonder aandacht heeft gekregen, terwijl wij de reactie hebben afgesloten met suggesties voor de volgorde van aanwijzing van Natura 2000-gebieden.

Gezien het karakter van het overleg, het betrof een bestuurlijk vooroverleg, en de relatief korte reactietermijn die werd geboden, hebben wij er voor gekozen u niet te betrekken bij onze eerste reactie. Het is echter nadrukkelijk de bedoeling om u wel te betrekken bij het formele traject dat zal worden doorlopen bij de door de Minister van LNV te publiceren ontwerp-aanwijzingsbesluiten.

Wij geven u in overweging om onze concept-reactie op de ontwerp-aanwijzingsbesluiten via de relevante commissies ter bespreking voor te leggen.

Wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

,gedeputeerde staten,

,voorzitter

W. A.

J

,secretaris

J

20 APR. 2006

Directie RMW

ONTWERPBRIEF GS

Categorie A

documentnummer

Zaaknummer

verwijsnummer

onderwerp

Voortgang implementatie Natura 2000

advies/besluit

PS informeren over de voortgang van de implementatie Natura 2000

leden gedeputeerde staten

portefeuillehouder

paraaf

Kramer, M.

vervanger

Suurmond, J.

besluit

datum

nummer

paraaf secr. voor uitvoering

25 APR. 2006

J

aantal te paraferen stukken

Behandeld door:

naam

Bouwman, B.

afdeling

LGW

Doorkiesnummer

datum

19-04-2006

parafen

Medeparafen

Afdelingshoofd

datum

paraaf

19/04/06

J

Fin. Toets

datum

paraaf

Jur. Toets

datum

paraaf

Directeur

datum

19-4-2006

J

dir/afd

datum

Paraaf

-

dir/afd

datum

Paraaf

-

geadresseerde

bericht op brief van

Adressering

Aan de Voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland

kenmerk geadresseerde

billage(n)

1

onderwerp

Voortgang implementatie Natura 2000

aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

uiterste verzenddatum

07-09-1900

tekstverwerking

paraaf

verzenddatum brief

27 APR. 2006

collationeren

paraaf

terug naar ambtenaar J/N

JA

paraaf

J

nummers bijgevoegd

verzenden afschriften aan

1.

J

2.

3.

indien meer afschriften; adreslijst toevoegen

Provinciehuis Abdij 6 Middelburg Postadres: postbus 6001 4330 LA Middelburg
telefoon (0118) 63 10 11 fax (0118) 62 69 49

uw brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: RMW0604602/139/9
afdeling: Landelijk Gebied en Water
bijlagen(n): 1
behandeld door:
doorkiesnummer:
onderwerp: Voortgang implementatie Natura 2000

Voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland

verzonden:

27 APR. 2006

Middelburg, 25 april 2006

Geachte voorzitter,

Bij brief van 8 maart 2006 (kenmerk RMW0602852) hebben wij u geïnformeerd over de consultatie aangaande het aanwijzingsproces Natura 2000 (VHR).

De Directeur Regionale zaken van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ons bij brief van 16 maart 2006 (kenmerk DRZZ06-1171/HJK/M) geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van Natura 2000. Deze brief zenden wij u hierbij ter informatie toe (bijlage 1).

In zijn brief geeft de Regiodirecteur aan dat de ontwerp-aanwijzingsbesluiten van de eerste tranche van gebieden nog vóór de zomer van 2006 zullen worden gepubliceerd. Tot de eerste tranche zullen volgens de huidige berichten van het ministerie behoren: Voordelta, Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren, Yerseke en Kapelse Moer, Zwin & Kievittepolder, Groote Gat, Canisvliet, Vogelkreek en (onder voorbehoud) Westerschelde & Saeftinghe.

Wij hebben de Regiodirecteur in het bestuurlijk overleg van 14 maart jl. gemeld dat het publiceren van de ontwerp-aanwijzingsbesluiten net vóór de zomer weinig ruimte laat om tot een goede terugkoppeling van de (concept) bestuurlijke reactie naar Provinciale Staten te komen. In onze brief van 8 maart 2006 hebben wij u daartoe een voorstel gedaan.

Inmiddels is ons duidelijk geworden dat de ontwerp-aanwijzingsbesluiten voor de eerste tranche van gebieden eerst in september 2006 zullen worden gepubliceerd.

Wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten

voorzitter

secretaris

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties terugvinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van artikel 5 van de Wet open overheid (Woo). De legenda verwijzing die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

Legenda verwijzing	Artikel verwijzing	Uitzonderingsgrond
Artikel 5.1 lid 1 Woo – Absolute uitzonderingsgronden De openbaarmaking van deze informatie:		
A	art. 5.1 lid 1 a	Kan de eenheid van de Kroon in gevaar brengen.
B	art. 5.1 lid 1 b	Kan de veiligheid van de Staat schaden.
C	art. 5.1 lid 1 c	Betreft bedrijfs- en fabricagegegevens die vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld.
D	art. 5.1 lid 1 d	Betreft persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 (bijzondere persoonsgegevens) of paragraaf 3.2 (persoonsgegevens van strafrechtelijke aard) van de UAVG.
E	art. 5.1 lid 1 e	Betreft nummers die dienen ter identificatie van personen die bij wet of algemene maatregel van bestuur zijn voorgeschreven als bedoeld in artikel 46 van de UAVG.
Artikel 5.1 lid 2 Woo – Relatieve uitzonderingsgronden Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen:		
F	art. 5.1 lid 2 a	Het belang van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties.
G	art. 5.1 lid 2 b	Het belang van de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.
H	art. 5.1 lid 2 c	Het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten.
I	art. 5.1 lid 2 d	Het belang van de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen.
J	art. 5.1 lid 2 e	Het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen.
K	art. 5.1 lid 2 f	Het belang van de bescherming van andere dan in art. 5.1 lid 1 sub c genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens.
L	art. 5.1 lid 2 g	Het belang van de bescherming van het milieu waar deze informatie betrekking op heeft.
M	art. 5.1 lid 2 h	Het belang van de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage.
N	art. 5.1 lid 2 i	Het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.
O	art. 5.1 lid 4	Het belang dat de geadresseerde erbij heeft om als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie (tijdelijke beperking).
P	art. 5.1 lid 5	Het belang van de onevenredige benadeling welke, in uitzonderlijke gevallen, wordt toegebracht aan een ander belang dan genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2, bij andere informatie dan milieu-informatie.
Q	art. 5.1 lid 6	Het belang genoemd in artikel 5.1 lid 1 sub c en het hier milieu-informatie betreft waardoor, bij openbaarmaking, ernstige schade wordt toegebracht aan het genoemde belang in artikel 5.1 lid 1 sub c.
Artikel 5.2 lid 1 Woo – Persoonlijke beleidsopvattingen De informatie uit documenten betreft:		
R	art. 5.2 lid 1	Persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.
S	Art. 5.2 lid 2	Tot personen te herleiden gegevens, met betrekking tot door het bestuursorgaan, met het oog op een goede en democratische bestuursvoering, verstrekte informatie die kwalificeert als persoonlijke beleidsopvattingen.
Overig		
T		De informatie valt buiten de reikwijdte van het verzoek.